

BIBLIOTHEEK KITLV

0124 5339

XVIII.

ZEEVAARTKUNDIGE BESCHRIJVING

VAN DE

NEDERLANDSCHE WEST-INDISCHE BEZITTINGEN;

DOOR

J. MODERA,Luitenant ter Zee 1^e Kl., enz.

INLEIDING.

Dat het boekje, ten titel voerende: »*Beschrijving van de kust van Guyana,*» behoorende bij eene kaart dier kust, uitgegeven bij de Wed. GERARD HULST VAN KEULEN, 1824, hetwelk tot nog toe aan de Nederlandsche oorlogschepen wordt medegegeven, als gids tot het bevaren der kust van Hollandsch *Guyana*, hoewel in der tijd goed en voldoende naauwkeurig, thans echter, door het veranderen der kenmerken op meergezegde kust, gebrekkig en voor hem die er onbekend is, onvoldoende mag beschouwd worden, zal wel geen betoog behoeven. Ieder zeeman, die onze Nederlandsche West-Indische koloniën bezocht heeft, zal daarvan gewis de ondervinding tot bewijs kunnen aanhalen. Die overtuiging lokte dan ook de pogingen uit, om eene nieuwe zeevaartkundige beschrijving onzer West-Indische Bezittingen voort te brengen.

Zeelieden, met die vaarwaters bekend, zal deze beschrij-

ving, vooral dáár, waar het geldt de kust van Hollandsch *Guyana* en de rivieren, welke er uitwateren, wel toeschijnen als te veel in kleine bijzonderheden te treden, en gevolgelyk te omstandig te wezen; doch, wanneer men bedenkt, dat dezelve is opgesteld *niet* voor de zoodanigen, die er bekend zijn, maar om diegenen voor te lichten, die er *ten eenenmale onbekend zijn*, dan zal ongetwijfeld die beoordeeling eene andere wending nemen.

Met dit schrijven heb ik mij voorgesteld eenige aanwijzingen te geven tot het aandoen der kust van Hollandsch *Guyana*, het binnenzeilen der verschillende bevaarbare rivieren aldáár, het opwerken van de westelyke grens onzer kolonie op deze kust naar de *Suriname*, het zeilen van dáár naar de Nederlandsche Antilische eilanden, en eindelijk, het wederom terugkeeren van dezelve naar *Paramaribo*.

Nademaal men nu, bij het varen naar die eilanden en het weder opwerken naar de rivier *Suriname*, ook onvermijdelijk eenige der overige Antilische eilanden in het gezigt moet loopen, zoo zijn diegenen, welke men zou kunnen zien almede opgenomen, in zóó ver namelijk *als ter verkenning* derzelve dienstig kan worden geacht; doch overigens verwachtte men hier geenerlei beschrijving dáárvan, vermits dit buiten het, in dezen, beöogde doel ligt en men ten anderen te dien aanzien uitvoerige aanwijzingen vindt in den » *Columbian navigator* » van PURDY, uitgave 1839, en in zijne » *Navigation of the Atlantic ocean*, » uitgave 1840.

Beide die werken hebben gedeeltelyk tot handleiding ter vervaardiging van dit opstel gestrekt, en zij zijn hier en daar gevolgd geworden; doch zonder de opmerkingen en aantekeningen van eenigen onzer Nederlandsche zee-officieren, zou men menige hoogst nuttige aanwijzing en vele wenken tot het ontwijfelbaar verkennen der landen, die men ontmoet, gemist hebben, welke men hier thans

medegedeeld vindt, en die men vergeefsch in PURDY'S werken zal zoeken (1).

Die aantekeningen zijn van de, des tijds kapitein ter zee W. SILVESTER, kapitein-luitenants J. H. BOLKEN en G. SCHRÖDER, luitenant der 1° klasse J. C. KOOPMAN en luitenant der 2° klasse BYL DE VROE, allen te vinden in de »*Verzameling van berigten en verhandelingen over eenige onderwerpen der zeevaart, verzameld en vervaardigd door den Hoogleeraar J. F. L. SCHRÖDER,*» en gevoegd achter de zeemans almanakken voor 1803, 1816, 1823, 1828 en 1829; doch ook handschriften van eenige zee-officieren, hebben niet weinig bijgedragen om zeer belangrijke aanwijzingen te bekomen. Deze zijn van de kapitein-luitenants G. VAN DER HART en W. STORT, de luitenants 1° klasse E. J. FOKKENS en C. J. BERGHUIS en den luitenant 2° klasse C. V. ZWAANSHALS. Ik acht het mij ten aangenamen pligt die officieren openlijk mijnen dank te betuigen voor hunne welwillende en veel afdoende medewerking in deze: want, mijne eigen opmerkingen, gedurende mijne togten in de West-Indische wateren, ofschoon hier almede opgenomen, zouden zonder die hulp ongetwijfeld ver te kort zijn geschoten, tot bereiking van het beoogde doel.

Eene tafel van geographische bepaling van verschillende punten, op de vaste kust en op de eilanden, welke men gedurende de voorgestelde reizen zou kunnen in het gezigt loopen, is hier bijgevoegd. De kust van Engelsch *Guyana* en de verdere noordkust van *Zuid-Amerika* tot bij *Trinidad*, zijn daarbij niet opgenomen, omdat men, zelfs al

(1) Het mag voor het nationaal gevoel streelend worden geächt, dat, in de vermelde werken van PURDY, een aantal zeer belangrijke mededeelingen voorkomen van den voormaligen luitenant onzer marine J. H. BISSCHOP GREEVELING, welke mededeelingen PURDY, in zeer vleeiende bewoordingen, hoogelijk roemt, en het zal wel niet behoeven gezegd te worden, dat deze dan ook hier bijzonder in aanmerking zijn gekomen.

gaat men van *Suriname* terstond om de *West*, dat gedeelte van de kust niet in het gezicht zal krijgen. Wijders strekt zich deze tafel, even als de beschrijving zelf, niet verder uit dan tot de lengte van nabij 72° westen *Greenwich*, omdat men, bij het varen naar en van het westelijkste onzer Nederlandsche Antilische eilanden wel niet dan hoogst zeldzaam verder dan de opgenoemde lengte zal behoeven te komen.

Dat *PURDY* zich tot het opstellen zijner geographische tafelen bijzonder veel moeite heeft gegeven, is algemeen bekend, en veilig mag men die van hem overnemen, gelijk dan ook hier geschied is, voor zoo ver zijne tafelen de verlangde punten mededeelen. Hij zelf roemt hoogelijk de opnemingen van de Spaansche officieren, en dewijl de lengte bepalingen, vooral van *CHURUGGA* en *FIDALGO* (1), gewoonlijk weinig met die van *PURDY* verschillen, zoo zijn die dan ook in deze tafel aangewezen, dáár waar zij bekend waren. Doch ook van anderen worden, in deze tafel, plaats bepalingen medegedeeld en het is mij niet ondienstig toegeschenen, in eene afzonderlijke kolom, de namen der waarnemers bekend te maken. De meeste der geographische opgaven, welke niet van *PURDY* zijn, zijn overgenomen uit de meergenoemde »*Berigten en Verhandelingen*» van den Hoogleraar *SCHRÖDER*, onder n°. C, gevoegd achter den almanak voor 1828. Men zou de lengte en breedte-opgaven der meeste punten, in de

(1) De kapiteins der Spaansche marine *DON COSME CHURUGGA* en *DON JOAQUIEN FRANCISCO FIDALGO* werden, in 1792, door hun gouvernement, met vier brigantijnen uitgezonden, voorzien van tijdmeters en alle verdere noodige instrumenten, met het bepaalde doel om de eilanden en kusten der Antilische zee, tot in den Mexicaanschen zeeboezem, op te nemen. Het is aan de vruchten van hunnen arbeid, dat men de zoo fraaije Spaansche kaarten dezer streken verschuldigd is. Men kan hieromtrent breedvoerige inlichting vinden in No. XCIII der bereids aangehaalde, »*Berigten*,» enz. van den Hoogleraar *SCHRÖDER*, achter den almanak voor 1827.

onderhavige tafel voorkomende, nog veel hebben kunnen vermeederen en wel uit het gezegde N^o. G, uit de »*connaissance des tems*», uit RAPERS, *navigation*, 2° ed.enz., doch dit is voorbedachtelijk nagelaten, ten einde niet door menigvuldige, soms wel eens wat uiteenloopende, bepalingen van een en hetzelfde punt, den zeeman in twijfel te brengen, welke hij dan als de ware moet aannemen.

Wanneer er van mijlen afstands wordt gesproken, worden er overal *duitsche mijlen*, van 15 in éénen graad, bedoeld.

Aangehaalde kompasstreken zijn altijd *regt wijzend*.

Eenige weinige landverkenningen en een paar plan-teekeningen, die men in PURDY'S werken niet vindt, scheen het mij toe niet onnut te zijn hier bij te voegen.

Mogt men in dit schrijven eenige nuttige aanwijzingen vinden, voor als nog elders niet medegedeeld, dan ware dit gewisselijk eene aangename voldoening voor de boven opgenoemde officieren onzer marine, die mij hunne opmerkingen toevertrouwen, alléénlijk met het doel om dezelve voor anderen nuttig te doen zijn.

J. MODERA.

De Nederlandsche West-Indische bezittingen bepalen zich, op de vaste kust van *Zuid-Amerika*, tot dat kleine gedeelte der kust van *Guyana*, hetwelk zich oost- en westwaarts uitstrekt van de rivier de *Marowyne* tot de rivier de *Corantyn*: terwijl van de *Antilische* eilanden daartoe behooren, *Aruba*, *Curaçao*, *Buon-Ayre*, *Saba*, *St. Eustatius* en het oostelijk gedeelte van *St. Martin*.

SAIZOENEN.

In het algemeen verdeelt men op *Guyana's* kust, de seizoenen in *regen* en *drooge* tijden. Men bepaalt namelijk, tot den *kleinen regentijd*, de maanden December, Januarij en Februarij, terwijl Junij, Julij en Augustus,

als *grooten regentijd* bekend staan : willende men daarmede te kennen geven , dat gedurende de drie eerstgezegde maanden de regenbuijen minder aanhoudend en minder hevig zijn dan in de drie laatstgenoemde. De maanden Maart, April en Mei, worden *kleine*, en September, October en November *grootte drooge tijd* genaamd; dat is, dat in Maart, April en Mei, de luchtgesteldheid gematigder en aangenamer is dan in de overige maanden van droogen tijd.

Niet te min moet men hieruit geenszins opmaken, dat het alléén in de regentijden regent en daarentegen in de drooge tijden niet. Zeldzaam gaat er eene geheele maand voorbij zonder regen; maar in de zoogenaamde drooge tijden zijn die regens niet zoo zwaar, hebben zeldzamer plaats en bepalen zich meest bij enkele buijen, als wordende dezelve in dien tijd gewoonlijk door de noord-ooste en oostelijke zeewinden al ras verdreven: terwijl zij in de regentijden veelvuldiger en langduriger zijn en, voornamelijk gedurende den grooten regentijd, dikwerf van zwaar onweder vergezeld gaan (1). Destijds ook is niet zelden, dagen achter elkander, de lucht zwaar met buijen bezet, die geene zonnenstraal doorlaten en eenen aanhoudenden stortregen doen nederstroomen: welke weersgesteldheid als een gevolg mag worden aangemerkt van de alsdan dikwerf waaijende zuidoostelijke en zuidelijke of binnenlandsche winden.

Uit het gezegde blijkt, dat, ofschoon de meeste beschrijvingen van dit land de seizoenen verdeelen zoo als boven gezegd is, waaruit iemand, dáár onbekend, geneigd zou wezen een gedeelte des jaars als geheel droog en een ander gedeelte als zeer vochtig te beschouwen, men niet te min daaruit een zoodanig gevolg afleiden, noch ook op die seizoenen-verdeeling eenigen staat maken kan, ten aanzien der bestendigheid van het weder.

Het schijnt, dat in den regentijd, met wassende maan,

(1) Die onweders hebben wel eens schepen en huizen getroffen.

het opkomen van dat hemellicht dikwerf eenen gunstigen invloed op het weder uitoesent.

Nademaal op de *Antilische* eilanden de saizoenen in een naauw verband staan met de rigting en kracht van den wind, zoo wordt er thans van dezelve geen gewag gemaakt.

WINDEN.

- *Op de kust van Guyana.* De algemeen heerschende wind, tusschen de grenzen onzer West-Indische bezittingen, is de noordoost passaat, die meestal over dag nog al frisch doorwaait, doch met het dalen der zon gewoonlijk ook in kracht afneemt. Zijne rigting verandert echter op de kust van *Guyana* veel, èn naar den tijd van het jaar, dat is naar het seizoen, èn naar den afstand waarop men zich uit den wal bevindt.

Binnen de tien of twaalf mijlen uit den wal is gemeenlijk de wind zuidelijker dan boven dien afstand; vooral in de regentijden, treft men dikwerf zuidelijker winden aan, te weten: oost O. Z. O., Z. O., ja zelfs wel eens tot bewesten het zuiden omloopende en met het doorkomen van regen en onweërsbuijen veeltijds ook windbuijen, doch overigens flauwe koelten. Bepaaldelijk in den grooten regentijd, van Julij tot September, hebben er dikwerf stilten plaats met drukkende hitte. Over dag loopt dan vaak, met het rijzen der zon, de wind oostelijker tot O. N. O. en N. O. met meer gestadige koelte.

In de drooge tijden bepaalt de wind zich gewoonlijk tusschen het O. Z. O. en N. O., 's morgens flauw en bezuiden het oosten, doch over dag frissche bramzeils koelte en benoorden het oosten.

Het is niet de zon alléén, die, zoo als uit het bovengezegde blijkt, invloed heeft op de kracht en rigting des winds. Men heeft ook opgemerkt, dat de maan daarop niet zonder invloed is, vooral dan, wanneer zij over dag boven den horizont komt; meestentijds brengt zulks (bepaaldelijk

in de regentijden) beter weder en dus noordelijker en meer gestadigen wind aan, want, gelijk vroeger reeds gezegd is, de regenbuijen komen gemeenlijk met zuidelijken wind op.

Uit al het bovengemelde zou men welligt meenen te moeten opmaken, dat er op deze kust afwisselende land- en zeewinden waaijen. Ofschoon zeer dikwerf, ja meestal des nachts, de wind zuidelijker trekt dan over dag, zoo hebben er toch geene eigenlijk gezegde land- en zeewinden plaats.

In den Atlantischen oceaen. Op meerder dan de te voren aangehaalde tien of twaalf mijlen afstands van de kust, vindt men minder verandering, zoo in de rigting als in de kracht van den wind, en dus meer den eigenlijk gezegden passaat. Daár zal men denzelfen meer bestendig tusschen het Z. O. en N. O. aantreffen, veelal vast blijvende tusschen het O. N. O. en O. Z. O. Evenwel, naarmate men noordelijker komt, en dit bepaaldelijk van Januarij tot April, loopt de wind meer naar het noorden tot soms N. N. O. Gewoonlijk heeft men frissche en stijve bramzeils koelten, maar in de maanden Julij, Augustus en September blijft de wind oostelijker, en krijgt men, vooral naar gelang men noordelijker is, stilten, soms afwisselende met gereefde marszeils koelten, buijen en ook wel storm.

Het is ook geenszins zonder voorbeeld, dat men digt bij en te loefwaarts van de noordwaarts strekkende *Antilische* eilanden, flauwe westelijke winden ontmoet, bepaaldelijk in April en Mei; als wanneer ook daár ter plaatse de passaat gewoonlijk flauwer is dan in de overige maanden.

In de Caraibische zee. Zoo lang men zich digt onder de lij der loefwaartsche *Antilische* eilanden bevindt, zal men veeltijds zeer ongestadige koelten hebben: dan eens flauw, dan bramzeils, dan weder marschzeils koelte en, bij het vrij komen van hoog land, dikwerf zware valwinden; in één woord, men zal het treffen in voege als zulks

meestentijds digt onder de lij van hoog land plaats heeft. Niet zelden wil, vooral over dag, de wind na zulk eene bui wel eens plotseling van de andere zijde komen en op den wal staan. Het is dus altoos zaak om zich, zonder noodzakelijkheid, niet te digt onder den westwal dier eilanden te begeven.

Des avonds en des nachts kan men digt onder dien wal ook wel landwinden ontmoeten, welke men, om de oost bestemd zijnde, met vrucht gebruiken kan; doch ook stilten zijn dáár niet ongewoon.

Naarmate men meer vrij van de eilanden komt, zal de wind ook meer aanwakkeren en, vooral in November en December tot April, sterk doorwaaijen en nog al noordelijk zijn, zich dan meest bepalende tusschen het O. N. O. tot noorden.

Bij *Trinidad* en omstreken is de wind, gedurende den droogen tijd, die aldaar van December tot Junij heerscht, meest van het N. O. en O., en in den regentijd van het Z. O. en zuidelijker. In het laatst van Junij wordt het dáár buijig en stormachtig, hetgeen in Augustus en September gewoonlijk nog meer het geval is, terwijl het in October bijna dagelijks hard en stormachtig waait, met zwaren regen. Na dien tijd nemen wind en regen in hevigheid af.

Bezuiden de oost- en westwaarts strekkende rei der *Lj-Antilische* eilanden, vindt men in Julij, Augustus en September, veeltijds ongestadige flauwe koelten uit het Z. O., Z., tot Z. W. en soms West, afwisselende met onweërsbuijen. Die maanden zijn echter voor het noordelijker gedeelte der Caraïbische zee de zoogenaamde *orkaan maanden*. Dan waait het meestentijds met ongestadige en stijve koelten, welke, somwijlen met stilten afwisselende, alsdan die hevige orkanen doen geboren worden, waarvan wij trachten zullen eene beschrijving te geven, met aanduiding van de kenteekenen hunner aannadering.

ORKANEN.

In Julij, Augustus en September, ja men wil zelfs wel zeggen tot aan de eerste volle maan in October, worden de *Antilische* eilanden somtijds door orkanen bezocht. Een plotseling sterk dalen van den barometer, die anders in deze streken zeer weinig verandering ondergaat; eene gepakte, broeiende lucht, welke zich naar het toppunt uitzet; eene onrustige zee, ofschoon het op dat oogenblik dood stil zij; eene sterke ontlading van electriciteit, zonder onweër maar met harden regen; ziedaar eenige kenteekenen voor het naderen van den orkaan, waarbij zich, als men zich op eene reede bevindt, nog voegt zware branding op banken en baren in de havens of baaijen, alsmede het hoog oprollen van de zee op het strand, vergezeld van eene kokende branding, die een brommend geluid voortbrengt: zulks alles onaangezien zich nog geen wind hoegenaamd doet gevoelen; en eindelijk, het angstig rondvliegen der vogelen, die, door natuurlijk voorgevoel en vrees gedreven, eene schuilplaats tegen het naderend gevaar zoeken. Dan begint de wind uit het N. O. door te zetten, schiet spoedig en met toeneemende kracht naar het N. en N. W. uit en loopt zóó rond naar het Z. W. In die oogenblikken is de orkaan in deszelfs volle kracht, gaat van hevigen regen en bliksem vergezeld, verwoest alles wat hij ontmoet en bedaart niet weder alvorens de wind, door het zuiden henen, op nieuw naar het Z. O. en O. trekt. Dan neemt deszelfs kracht spoedig af en hij verandert in den gewonen passaat, wordende door onweder en bliksemstralen afgewisseld.

Als men dus op de reede ligt van eenig der bovenwinds eilanden, welke allen aan dezen geesel onderworpen zijn, en men klaar kan wezen, om onmiddellijk zee te kiezen, dan verzuime men vooral niet zulks te doen, zoodra men, aan de bovengenoemde kenteekenen, het naderen van eenen

orkaan meent te ontdekken; óf wel, als men door de zee-
lieden aldaar, die gewoonlijk bovendien nog hunne plaat-
selijke kenmerken hebben, van het opkomen des orkaans
verwittigd wordt: want, op de ankers is bij die gelegen-
heden niet te vertrouwen, alzoo bijkans altijd de grond
zóódanig opwelt, dat de ankers niet langer in denzelfden
houden; ja het is geenszins een vreemd verschijnsel, na
den storm, op het strand stukken koraalgrond of klippen
geworpen te vinden, welke afkomstig zijn van den grond
op de reede (1).

Met zoo veel kracht van zeil als men kan om de zuid
te loopen, zal wel het beste wezen, vermits de onder-
vinding geleerd heeft, dat het gebied der orkanen zich
niet, of immers weinig, zuidelijker uitstrekt dan de
twaalfde graad breedte. — Doch kan men niet spoedig
genoeg zuid halen, en ziet men de onmogelijkheid in om
den storm te ontvlieden, zoodat men in bijleggen zijn heil
moet zoeken, dan doe men zulks niet anders dan over
stuurboord, opdat de uitschietende wind nimmer van onder
de lij kunne komen.

De gansche rei der zuidelijke of benedenwinds *Antili-
sche* eilanden, van *Tobago* af tot *Aruba* ingesloten, blijft
van die verschrikkelijke stormen vrij. Men zou wel als
tegenbewijs kunnen aanhalen, den storm, die, op den
24sten Junij 1831, de Nederlandsche oorlogbrik *Sirene*,
in de baai van *Buon-ayre*, deed stranden, en welke even
dezelfde verschijnselen had, en met dezelfde verandering
van wind gepaard ging, als gewoonlijk bij de orkanen
geschiedt: doch deze storm was dáár ter plaatse iets zóó
ongewoons, dat men er, noch bij menschen geheugenis,
noch uit oude aantekeningen een voorbeeld van wist aan

(1) Toen wij in Januarij 1832 het eiland *Barbadoes* voorbij voeren,
zagen wij op de zuidkust van hetzelfde nog verscheidene wrakken
van schepen, een goed eind wegs op het strand liggen, thans buiten
bereik van het water, welke door den toen laatst plaats gehad heb-
benden orkaan van 1831, daarop geworpen waren.

te halen, en er na dien tijd tot op den huidigen dag, zoo iets ook niet meer is bijgewoond geworden, ofschoon inmiddels de loefwaartsche eilanden meermalen door orkanen werden bezocht.

Dat er in de maand Januarij 1834, gedurende een en twintig achter een volgende dagen, in de *Caraibische* zee, een zeer harde en buijige passaat, meestentijds uit het O. N. O. heeft gewaaid, zóodat het op den 18^{den} en 19^{den} dier maand, tusschen de 15° en 17° breedte en omstreeks de lengte der *Loef-Aves*, bepaald stormde, terwijl op de bovenwinds eilanden (onder anderen op *St. Martin* en *St. Eustatius*) de wind somwijlen tot noorden liep en van orkaan vlagen vergezeld ging, is almede een ongewoon verschijnsel geweest, hetwelk uit dien hoofde geenszins het vroeger aangevoerde verzwakken kan, dat de maanden *Julij*, *Augustus* en *September* te regt als de orkaan maanden moeten beschouwd worden (1).

WITTE BUIJEN.

Deze buijen, misschien meer algemeen bekend onder de Engelsche benaming *white squalls*, hebben somwijlen, doch niet veelvuldig, tusschen de bovenwinds eilanden plaats. In tegenstelling der orkanen kenmerken zij zich niet door zware luchten, maar door eenen grijzen motachtigen regenlevel, welke op den geel gekleurden horizont hangt. Verbreekt zich die geelachtige streep tusschen de kim en het schip, dan nadert de bui hard, vliegt met geweld door het tuig en weinige minuten later is de korte stormbui wederom bedaard.

In het algemeen kan men van het slechte weder in deze wateren gerust zeggen, dat het zeldzaam aanhoudt, en meest altijd zich tot korte, doch wel eens harde buijen bepaalt.

(1) Z. M. Brik *Pegasus* had de ondervinding van die stormachtige dagen.

STROOMEN.

Op de kust van Guyana. Boven de acht of negen mijlen uit den wal, loopt de stroom meestal west noord-westwaarts. Op de kust heeft dezelve in de maanden Augustus en September de meeste kracht, en rigt zich dan dikwijls noord-westelijk en daar benoorden, terwijl het daarentegen in de overige maanden wel gebeurt, dat deszelfs strekking bezuiden het westen en minder krachtig bevonden wordt.

Wanneer men binnen de 8 mijlen uit den wal is, zal men de eb en vloed-stroomen der rivieren gevoelen. De vloed, namelijk, loopt om de Z. W. en in den wal, terwijl de eb om de N. O. er uit trekt. Deze laatste stroom is dus voordeelig voor de schepen, welke moeten opwerken van de eene rivier naar de andere. Zij zullen het best doen om, zoo veel de diepgang van het schip zulks toelaat, met kleine slagen onder den wal op te werken; en vooral zich altijd binnen het gebied der eb en vloed stroomen te houden, laverende met de eb op, op het lood af, en gaande ten anker zoodra de vloed doorkomt, om van ebbe weder onder zeil te gaan. Tevens behoort men bij zulk een opwerken indachtig te zijn aan hetgeen bereids ten aanzien der winden is gezegd, namelijk, dat die des morgens bijna altijd zuidelijker waaijen dan op het midden van den dag, wanneer zij oostelijk en noord-oostelijk loopen. Men kan hiermede en met den ebstroom zijn voordeel doen.

Als men uit den oceaan komt en de kust van *Guyana* nadert, ontwaart men vaak op eens, soms al op ongeveer 20 mijlen afstands van de kust, eene sterke verkleuring van water, hetwelk van lichtblauw, groen, troebel en modderachig wordt, terwijl men alsdan ook veel stroomrafelingen waarneemt. De uit de rivieren en vooral uit de groote rivier *Maranon* komende stroomen, zijn daarvan

de oorzaak. Ofschoon men, in den aanvang, bij het plotseling ontdekken dier waterverkleuring, eenigzins bezorgd zou kunnen wezen, dat men ondiepten nadert, zoo is het daarvoor toch niet altoos een bewijs. Men moge wel algemeen, als bij overlevering, die verkleuring op omstreeks 9 vademen (15 ellen) diepte bepalen, doch het is genoeg bewezen, dat men dezelve wel tot op 20 en meer vademen diepte aangetroffen heeft: terwijl het, op andere tijden, op diezelfde diepte, zuiver blaauw van kleur was. Het is er dus ook even ver af, dat men de waterverkleuring kan aanmerken als eene grenslijn van mogelijke loodingen. Niet te min is het altijd aan te prijzen om vlijtig het lood te gebruiken, zoodra men die verkleuring bespeurt, dewijl het toch altoos een bewijs is van het naderen der kust, langs welke, gelijk men nader zien zal, verschillende, meest modderbanken gevonden worden.

In den Atlantischen Oceaen. Boven de 10 mijlen uit den wal moet men op de kust van *Guyana*, zoowel als overal elders in deze streken, doorgaans op eenen om de W. N. W. loopenden stroom rekenen, die echter, zoowel in rigting als kracht, dikwerf den eenen dag met den anderen aanmerkelijk verschilt en zich, wat de kracht aangaat, veel regelt naar die van den wind. Ja het is geenszins zonder voorbeeld, dat men hier, zelfs tot op 11 à 12 graden noorderbreedte, den eenen dag eenen stroom vond, welke het schip 8 of 10 mijlen in het etmaal om de W. N. W. en den volgenden dag daarentegen even zoo veel om de O. N. O. zette. Ofschoon de stroom ook wel eens om de N., om de Z. W. en soms om de Z. O. of Z. trekt, zoo is dezelve toch meestentijds in rigting, tusschen het N. W. t. N. en W. N. W., hebbende in December, Januarij, Februarij, Junij en Julij de meeste, doch altijd zeer ongelijke en onregelmatige, en in Augustus, September en October, de minste kracht.

In de Caraïbische zee. Digt onder de lijn dier *Antilische*

eilanden, welke, van den 11^{den} tot den 18^{den} graad breedte, cirkelsgewijze nagenoeg noord en zuid van elkander liggen, vindt men natuurlijkerwijze geen of althans zeer geringen stroom. Voor de opening der verschillende straten, door die eilanden gevormd, is echter meestal de stroom om de W. N. W. en tevens (vooral in de straten bezuiden *Martinique*) veelal sterk, somwijlen met $2\frac{1}{4}$ en zelden met minder dan ééne mijl vaart. Benoorden *Martinique* kan men in de straten wel eens eenen stroom om de N. O. of om de Z. O., ook wel om de N. t. O. of zuiden, aantreffen.

Dit is ook het geval met de stroomen in de *Caraïbische* zee, als welke men doorgaans rekenen moet, om de N. W. t. N. en N. W. t. W. te loopen, doch die ook wel eens om de N. N. O. en Z. Z. O. willen trekken, zonder dat men in het minst, door den phases van de maan of iets anders, op eenige regelmatige verandering in de rigting of in de kracht kan rekenen; als welke laatste meest van die des winds schijnt afhankelijk te wezen en zeldzaam zich boven de 2 Duitsche mijlen, per wacht, verheft. Niet te min meent men te hebben opgemerkt, dat de stroomen om de oost zich meestal bepalen tot den tijd van de volle maan.

Midden 's vaarwaters in de *Caraïbische* zee, dat is omstreeks de 13° tot 16° breedte, is echter, door alle jaargetijden heen, de stroom sterker dan onder de eilanden of kusten. Overigens heeft dezelve in October, November, April en Mei de minste kracht, doet zich onder de kust van *Venezuela* het meest van December tot omstreeks April gevoelen, en is, in de noordelijke gedeelten, in Julij en Augustus het strengst en dan met moeilijke zee. Onder de zuidkusten van *St. Domingo* en *Portorico* kan men somwijlen niet alleen zeer geringen, maar ook daar vaak eenen oostwaarts loopenden stroom aantreffen.

MISWIJZING.

De miswijzing in deze streken is noord-oostering en bedraagt op de kust van *Guyana* tot bij *Trinidad*, niet meer dan $3\frac{1}{2}^{\circ}$ (1). Op de meer noordelijke *Antilische* eilanden neemt zij af tot 1° en groeit, naarmate men westelijker komt, weder aan tot 5° . Op de verschillende eilanden echter regelt zij zich niet volkomen naar deze bepaling, waarvan eenige plaatselijke aantrekking welligt de oorzaak mag zijn: maar niet te min kan men het als eenen algemeenen maatstaf er voor houden, dat, gelijk boven gezegd is, de miswijzing, hoe westelijker men zich bevindt, vermeerderd, terwijl zij dit met alle andere plaatsen der aarde gemeen heeft, dat zij op dezelfde plaats, ten allen tijde, niet even groot is; echter die verandering is zeer gering. Men zie nader het slot van het volgend hoofdstuk.

DE KUST VAN GUYANA EN AANWIJZING WAAR DEZELVE AAN TE DOEN.

De kust van Hollandsch *Guyana* is overal laag, moerassig en door de groote vruchtbaarheid zeer boomrijk, bijna overal eene effen groene streek lands vertoonende, zonder kenbare verhevenheden of uitstekende hoeken, bestaande de weinige verkenningpunten hoofdzakelijk in eenige gebouwen, waarvan nader aanwijzing zal geschieden. Is de kust zóó gesteld aan den zeekant, zulks is niet minder het geval met het binnenland. De boorden der rivieren en kreken zijn, dáár waar zij niet bebouwd zijn, met genoegzaam ondoordringbaar bosch- en kreupelgewas bedekt, waar achter men de zoogenaamde *Savannah's* vindt, die zich naar de zeekust uitstrekken. Deze staan, zelfs gedurende den droogen tijd, aanhoudend onder water.

(1) De laatste waarnemingen van den kapitein-luitenant w. STORR, in 1843 gedaan, geven tusschen de rivieren *Suriname* en *Coppename*, slechts $2^{\circ} 54'$ N. O.

Oudtijds, toen men niet die goede middelen had, om op zee de lengte te bepalen, welke men thans bezit, was het de gewoonte, omstreeks kaap *Orange* de kust van *Guyana* in het zicht te loopen (dat is ongeveer op $51^{\circ} 15'$ bewesten *Greenwich*), om vervolgens, westwaarts langs die kust henen zeilende, naar de rivier *Suriname*, enz. af te houden. Men deed zulks ten einde niet door de aanhoudend westwaarts aanlopende, soms nog al sterke stroomen, beneden de verlangde haven te geraken en integendeel zeker te zijn, dat men zich nog boven dezelve bevond: tevens om zich beter aan het land te kunnen verkennen, hetgeen zoo ver oostwaarts op veel beter kan geschieden, dan bewesten de rivier *Marowyne*. Intusschen, zóó doende moest men ook de *Constapels* eilanden op de kust van Fransch *Guyana* voorbij zeilen, welke het geen zaak is des nachts nabij te komen, omdat in derzelver omstreken reeven en ook blinde klippen gelegen zijn. Bewesten de rivier *Marowyne* daarentegen, bevinden zich volstrekt geene gevaren in het vaarwater.

Daarom, en vermits tegenwoordig toch verreweg de meeste schepen van tijdmeters voorzien of behooren voorzien te zijn, kan men gerust aanbevelen om bij de gezegde rivier land te halen, hetgeen nog bovendien dit vóór heeft, dat het de reis aanmerkelijk bekort. Het blijft echter altijd zaak *boven* de haven der bestemming land te halen, uit hoofde van de straks gemelde stroomen.

Men stelle dan den koers op de rivier *Marowyne*, en op ongeveer $6\frac{1}{2}^{\circ}$ breedte gekomen, werpe men het lood. Vindt men nu 50 à 60 vadem (85 à 102 ellen) zwartächtig zand, dan sture men, op elke wacht een paar malen loodende, tot op 12 à 10 vademen (20 à 17 ellen) regt in den wal. Krijgt men, met het afnemen der diepte, grover en grover zand en ten laatste *groven graauwen zandgrond met gebroken schelpen en steentjes*, dan is men zeker, dat men de banken der *Marowyne* nadert en men

moet dan *des nachts* ook niet digter onder den wal loopen, maar het, met klein zeil, om de noord houden, als wanneer de stroom het schip van zelve bewesten de banken zal drijven. Over *dag* kan men tot 6 en 5 vadem (10 en $8\frac{1}{2}$ el) den wal naderen en zal, indien het niet al te donker en regenachtig weder is, aldáár ook wel land in het zicht hebben. Echter hierop moet men niet te veel staat maken, want dikwerf is de kust in zulk eenen nevel gehuld, óf wel in de regentijden de lucht zóó buijig, dat men de kust in het geheel niet zien kan.

Bekomt men bij het afnemen der diepte, *dunnen slijk of moddergrond*, dan zal men, ook zonder land gezien te hebben, daaruit kunnen besluiten *bewesten de Marowyne* te wezen.

Met uitzondering der maanden half Julij, Augustus, September tot half October, zal men steeds, tot onder de kust, eenen frisschen noord-oost passaat behouden: doch meestentijds verliest men dien in de opgenoemde maanden reeds nabij den 10^{den} of 12^{den} graad noorder breedte en bekomt stilten, veranderlijke winden, buijen, sterke en zeer onregelmatige westelijke stroomen, somwijlen met sterke rafelingen en hooge korte deining, benevens de reeds vermelde verkleuring van water. Hier moet men wel degelijk op letten, ten einde, als men dat verliezen van den passaat ontwaart, liever den koers wat zuidelijker te stellen, opdat men niet te veel om de west zou drijven, maar nabij de *Marowyne* land halen kunne.

Ofschoon miswijzing kaarten niet als een voortdurende of blijvende gids kunnen beschouwd worden, omdat de miswijzing zoo dikwerf aan verandering onderhevig is, zoo kan echter *voor het tegenwoordige* de miswijzing kaart van BARLOW, ook als raadsman worden aangeprezen, dewijl de miswijzing, sedert de laatste 13 jaren, op *Guyana's* kust geene, immers slechts zeer geringe verandering ondergaan en zich, sedert al dien tijd, tusschen de $3\frac{1}{2}^{\circ}$ à 4°

noord oostering bepaald heeft. Nademaal nu in dit gedeelte van den oceaen, bij het naderen der kusten, de verandering der miswijzing nog al gevoelig is, zoo kan ook dit tot waarschuwing strekken voor het oploopen der kust, en zullen de waargenomen miswijzingen over het algemeen vrij wel met BARLOW's miswijzing kaart overeenkomen. Men zal bij het oploopen der kust ook eene kleinere soort van vliegende visch ontwaren dan wel op dieper water, hebbende deze visch ook donkerder vinnen dan gene. — Des nachts is het, veeltijds nog al vrij sterk, vuren van het water ook eene goede aanwijzing dat men de kust nadert.

ONDERSCHIEDENDE KENMERKEN TER BEPALING
OF MEN ZICH BIJ DE *SURINAME* OF BIJ
DE *MAROWYNE* BEVINDT.

Het is meer dan eens gebeurd, dat schepen, van om de *Oost* komende, zich vergisten in de verkenning der kust van Hollandsch *Guyana*: zoodanig, dat zij de rivier *Marowyne* voor de meer westelijk gelegen *Suriname* aanzagen. Zulk eene vergissing kan nadeelige gevolgen hebben, omdat de eerstgenoemde aan het inkomen vol harde zandbanken is. Tegenwoordig, nu men tijdmeters heeft, is eene dergelijke vergissing minder te vreezen en valt dan ook zeldzaam voor.

De kust van Hollandsch *Guyana*, gelijk reeds gezegd is, zeer boomrijk en moerassig zijnde en nagenoeg overal een effen vlak vertoonende met, vooral bij de *Marowyne*, geene, immers weinig, kenmerkende bijzonderheden, kan zulks inderdaad den op die kust onbekenden misleiden. Doch er zijn wel eenige kenmerken aan te wijzen, waardoor men zich kan overtuigen bij welke van beide rivieren men zich bevindt. Men lette dan op:

- 1°. Dat, wanneer men met eenige aandacht het lood gebruikt, men bij de *Marowyne* vrij harden, groven, graauwen zandgrond en westelijker op, zachten blaauwen en grijzen modder zal aantreffen.

2°. Dat, als men de rivier *Marowyne* open krijgt, helder weder en dus goed zicht van het land heeft, men derzelve strekking aan de monding Z. Z. W. en N. N. O. zal bespeuren, terwijl die van de *Suriname* Z. O. en N. W. is en alzoo een verschil van zes streken oplevert.

3°. Dat men, bij het van om de *Oost* naderen der *Marowijne*, eerst den westhoek buiten den oosthoek zal zien uitkomen, hetgeen bij de *Suriname* onmogelijk is. Van deze laatste rivier vertoont zich, in de verte, de oosthoek als eene steile kaap (*valsche Braamspunt* geheten), welke men ziet, als men dezelve in het W. t. Z. heeft, terwijl men de *Marowyne* door het Z. W. moet hebben, alvorens men haren oosthoek goed zichtbaar kan krijgen.

4°. Dat, op den westhoek van de *Marowyne*, (het *Kaaimanshoofd* genaamd) het geboomte zich eenigermate boven de doorgaande strook van het overige land verheft en aldaar gelijk naar een heuveltje. Er is ook dáár een militaire post van welken men, met helder weder, door het geboomte henen, de Nederlandsche vlag zien kan. De oosthoek van die rivier is minder hoog en het geboomte dáár minder dicht aan een. *Suriname's* westhoek daarentegen is laag, effen en glad, zonder eenige verhevenheid en bogt gaande weg westwaarts henen. Derzelve oosthoek bestaat uit zeer dicht geboomte.

5°. Dat, bij de *Marowyne*, de vloed om de Z. W. t. W. de rivier intrekt en bij de *Suriname* dezelve om de west loopt en de schepen naar den lij-wal dringt.

Men heeft ook wel als onderscheidend kenmerk willen aanvoeren, dat men bij de *Marowyne*, in tegenstelling van de *Suriname*, waar zulks niet bestaat, hoog binnenland en tafelgebergte ziet. Dat het er is valt niet tegen te spreken, doch men kan het geenszins als eene verkenning opgeven: vermits men al zeer helder weder moet hebben om het te zien, terwijl verreweg de meeste tijd dat binnenland te zeer in neveldampen of wolken gehuld is,

dan dat men het kunne bespeuren. Maar ziet men het, dan is het een zeker bewijs, dat men zich bij de *Marowyne* en niet bij de *Suriname* bevindt.

Voor beide rivieren liggen banken; die van de *Marowyne* zijn kenbaar aan den reeds vermelden groeven graauwen zandgrond, van welken het zand, naarmate men westelijker komt, fijner wordt. Deze banken kan men niet binnen de 5 vadem ($8\frac{1}{2}$ el) naderen. De *Suriname* banken bestaan uit graauwen moddergrond, en deze kan men gerust tot $3\frac{1}{2}$ en 3 vadem (59—51 palmen) aanzeilen.

HET VAREN LANGS DE KUST TOT AAN DE *SURINAME*.

Wanneer men de rivier *Marowyne* voorbij is, vindt men weldra eene bank met blaauwen modder en slijk, bij de *Via-Via* kreek, die vrij vlak is en met eene punt noordwaarts uit den wal steekt: doch tot op 5 vadem ($8\frac{1}{2}$ ellen) wel genaderd kan worden. Voorbij deze bank wordt het weder dieper. Bewesten gezegde kreek ligt, tusschen dezelve en post *Orange*, nog eene bank, die op de kaarten niet bekend is.

Post *Orange* is kenbaar aan een paar gebouwen, op welke de Hollandsche vlag, boven het geboomte uit, waait. Men kan hier den wal zeer na nemen. *Orange* voorbij zijnde trefst men den grond aan, zachten blaauwen modder met bruine steentjes, wel wat naar foelie gelijkende: uit welke gesteldheid van den grond men het naderen van de *mot*-kreek (eigenlijk *modder*-kreek) ontwaart.

Deze kreek is kenbaar aan eene opening in het geboomte, tusschen welke men nog al veel en groote witte gebouwen ontwaart, waarbij de Hollandsche vlag waait, als zijnde een militaire post. Dit punt is tegenwoordig als de beste verkenning plaats der kust aan te merken, dewijl het aantal gebouwen aldaar, in den laatsten tijd, zeer is toegenomen.

Westelijker op ligt de plantage van CAMERON. Vroeger stond dáár een Suikermolen, welke, uit zee gezien, met de bij liggende gebouwen, het voorkomen had van eene dorpskerk met toren. Thans is die molen weggebroken en ook de gebouwen (katoen loodsen) geraken in verval en verminderen (1). Op deze hoogte kan men, op het lood af den wal naderen, zooveel als de diepgang van het schip zulks gedooft.

Al verder westwaarts op ontdekt men eenen hoogen boom, die, ver boven de andere uitstekende, het voorkomen heeft van een groot driemást schip, hetwelk in den wal ligt over stuurboord, met bramleizeils bij aan bakboord. Deze boom is een kenmerk van de *Warappa*-kreek, welke kreek zuid hebbende, ziet men door eene opening henen in het bosch en ontwaart eenige huizen en opene plaatsen in het land, dewijl het aldaar bebouwd is.

Van omtrent ééne mijl beoosten de *mot*-kreek, tot nagevoeg drie kwart mijl bewesten de *Warappa*-kreek, steekt, in eenen halven cirkel, eene zachte modderbank uit, welke men gerust kan naderen; want al geraakte men dáár al eens aan den grond zou men er terstond weder vrij van komen, door oogenblikkelijk uit den wal te sturen.

Voornameijk bij de *Warappa*-kreek, begint de grond zeer vlak te worden, en is men op $3\frac{1}{2}$ en $3\frac{3}{4}$ vadem ($59\frac{1}{2}$ en $63\frac{3}{4}$ palm) graauwen moddergrond, nog 2 mijlen uit den wal.

Komt men zóó laat op den dag bij de *Warappa*-kreek, dat men kan berekenen vóór den avond de *Suriname* (welke nog omstreeks 5 mijlen westelijker ligt) niet te

(1) De landverkenning van CAMERON's plantage, voorkomende in het 3e deel der 2e uitgave (1839) van den *Columbian Navigator*, bladz. 135, zou dus tegenwoordig (hoewel vroeger zeer nauwkeurig) den, op deze kust, onbekenden kunnen in de war brengen, vermits het torentje op het grootste der daarin voorkomende gebouwen niet meer bestaat.

zullen halen, dan is het aan te raden om hier, op 4 à 5 vadem (68 à 85 palmen) te ankeren, liever dan gedurende den nacht, met klein zeil, om de noord te gaan liggen: want men zou dat doende wel eens gevaar kunnen loopen van, door den stroom, beneden de rivier gedreven te worden.

Na de *Warappa*-kreek ontdekt men het *verbrande bosch*, kennelijk aan eene groote uitgestrektheid dorre boomstammen, welke van het overige, altijd groene hout zeer goed te onderscheiden zijn.

Tot hiertoe het op $3\frac{1}{2}$ vadem ($59\frac{1}{2}$ palm), of daaromtrent, uit den wal gehouden hebbende, zal nu de grond beginnen op te droogen en men zal noordelijker moeten houden, ten einde zóó langs de bank te loopen, op het lood af, in $3\frac{1}{2}$ en 4 vadem ($59\frac{1}{2}$ —68 palmen).

Dan zal men de *valsche braampunt* bespeuren, welke zich voordoet als een steile hoek, met overhangende boomen (of struiken en verder ziet men vooreerst geen land.

Deze punt omtrent in het Z. Z. W. hebbende, zal men de ijzeren schuitjes en boeijen beginnen te ontdekken, welke in 1834 gelegd zijn om het regte vaarwater over de modderbank naar de *Suriname* aan te wijzen en tot welker beschrijving wij thans overgaan.

OVER DE IJZEREN SCHUITEN EN BOEIEN VOOR DE *SURINAME*, DE MODDERBANK VOOR DE RIVIER EN HET INKOMEN DERZELVE.

Op den oosthoek der rivier *Suriname*, *Braampunt* genaamd, werd in 1817 eene hooge houten baak geplaatst, tot merk voor de binnenkomende schepen. De, in de rivier en dwars over de modderbank loopende stroomen, schuurden al meer en meer dit punt af (iets, hetwelk nog bij springgetijden zeer dikwijls waargenomen wordt), zoodat van tijd tot tijd de gezegde baak al eens meer binnenwaarts moest verplaatst worden en men zich eindelijk,

in Maart 1833, genoodzaakt zag dezelve geheel weg te nemen, met en benevens de gebouwen daarbij gelegen. Tot betere leidingmerken, werden in 1834, op het diepste van het vaarwater naar de rivier, 2 ijzeren schuiten en 2 ijzeren boeijen gelegd.

De schuiten zijn voorzien van eenen mast, ter hoogte van ruim 7 ned. ellen, op welks top zich bevindt een opengewerkte bol van koperen bandcirkels, met een vaantje daarboven. De bol heeft eene middenlijn van $1\frac{1}{2}$ ned. el. Men kan dezelve op $\frac{3}{4}$ mijl afstands zien. De tonnen zijn even zoodanige als zich in onze zeegaten bevinden.

De plaatsing dezer merken is als volgt:

Van de buitenste schuit peilt men

Braampunt Zuid $15\frac{1}{2}^{\circ}$ Oost, ruim 2 mijlen.

De tweede schuit Zuid $13\frac{1}{2}^{\circ}$ West $\frac{7}{8}$ mijl.

Zij ligt op $2\frac{1}{2}$ à $2\frac{3}{4}$ vadem ($42\frac{1}{2}$ à 47 palm) met laag water.

De tweede schuit ligt op $2\frac{1}{2}$ vadem ($42\frac{1}{2}$ palm) met laag water en van dáár peilt men

Braampunt . . Zuid $33\frac{1}{2}$ Oost.

De eerste schuit Noord $13\frac{1}{2}$ Oost.

De buitenste ton ligt op $2\frac{1}{4}$ vadem (38 palmen) met laag water en bewesten de punt der zandbank, welke van Braampunt noordwestwaarts uitsteekt. Men peilt van dezelve

De oostelijkst zichtbare hoek van het land Noord $77\frac{1}{2}^{\circ}$ Oost.

Braampunt Zuid $57\frac{1}{2}^{\circ}$ Oost.

De tweede schuit . . Noord $7\frac{1}{2}^{\circ}$ West.

De binnenste ton is geplaatst dicht tegen den zuidkant der zoo evengenoemde zandbank en op 3 vadem (51 palmen) diepte met laag water. Men peilt van dáár

Braampunt . . . Noord $48\frac{1}{2}^{\circ}$ Oost.

De eerste ton . . . Noord $46\frac{1}{2}^{\circ}$ West (1).

(1) Deze peilingen zijn per regtwijzend kompas. De miswijzing $3\frac{1}{2}^{\circ}$ N. O. De diepten zijn gerekend met laag water van springgetijden,

Bewesten deze laatste ton is eene kuil met $3\frac{1}{2}$ vadem ($59\frac{1}{2}$ palm) met laag water, en deze is eene goede ankerplaats voor schepen, welke tij moeten stoppen.

Bij het naar binnen zeilen moet men goed uitzien naar deze merken, omdat ook hier, gelijk in alle andere riviermonden, het vaarwater zich van tijd tot tijd verlegt en men derhalve de hier opgegeven peilingen niet *als vast doorgaande* kan beschouwen. Men moet dus op de schuiten en tonnen aansturen, dezelve aan *bakboord* laten en zal wel doen het lood gaande te houden. Tevens neme men in aanmerking dat de vloed, dwars over de banken, naar den lijwal trekt, terwijl daarentegen de eb in den wind opzet en regt over de zandbank henen schuurt, welke van *Braamspunt* uitsteekt en het *Schulpen-rif* genaamd wordt. De vloed kan dus een schip ligt naar lij aan den grond zetten, welke, wel is waar, uit zachten modder bestaat, hetgeen dus geen vrees geeft voor het onmiddellijk verlies van den bodem: doch juist die zachtheid van den grond is oorzaak, dat de ankers dikwerf niet goed houden en men al meer op de bank schuurt, zóó zelf, dat men vaak niet zonder lossen en verlies van ankers er weder af komt. Wanneer dus, met flauwen wind, het schip slecht stuurt, waartoe het zuigen van den zachten moddergrond veel medewerkt, dan ontzie men de moeite niet om bij tijds het anker te laten vallen.

Komt men met den avond of van ebbe voor de modderbank, zoodat men kan voorzien niet tijdig binnen de laatste ton te kunnen geraken, om aldaar te ankeren, dan doet men het best op $3\frac{1}{2}$ à 4 vademen (60 à 68 palmen) ten anker te gaan in het N. t. W. of N. N. W. van de buitenste schuit, (dat is, die schuit en Braamspunt in

als wanneer het ten 6 ure hoog water is, en het water 25 à 28 palmen (9 à 10 voet) rijst. Met kwartier manen rijst het slechts 14 tot 17 palmen (5 tot 6 voeten), doch dan loopt ook de eb minder laag af.

elkander) en dáár den dag en den vloed af te wachten tot het naar binnen zeilen.

HET BEVAREN DER *SURINAME*.

Opvaren. Met het opzeilen der rivier *Suriname* zorge men altijd den bakboords of loef-wal te houden, dewijl dáár de meeste diepte wordt gevonden en men zeile langs denzelven meestal op ongeveer een derde der riviers breedte. De eerste plantage, welke men aan dien kant ontmoeten zal, is de *Resolutie*; deze kan men op een paar kabel-lengten afstands voorbij zeilen. Dwars van en even voorbij dezelve ligt eene bank, waarop met laag water, $2\frac{1}{2}$ vadem (38 palmen) en met half tij ruim $2\frac{3}{4}$ vadem (47 palmen) water staat. Men behoort tusschen deze bank en den loef-wal te blijven en moet hierop vooral rekenen, wanneer de wind zóó schraal mogt zijn, dat men laveren moet, hetgeen echter zeer zeldzaam gebeuren zal. Gezegde plantage voorbij zijnde, diept het water weder aan en men blijft op denzelfden afstand langs den loef-wal zeilen, tot dat men aan bakboord de monding eener andere rivier, de *Commewyne* geheeten, zal genaderd zijn.

Op den noorder hoek van deze rivier ligt de redoute *Leyden*, en op den zuider het fort *Amsterdam*. Van dezen laatsten hoek steekt eene zandbank, welker punt steil is, tot nagenoeg in het midden van den mond der *Commewyne* uit, nemende haren aanvang bij de landing plaats van het fort *Amsterdam*. Het is om deze bank te vermijden en niet door den vloed in de *Commewyne* getrokken te worden (hetgeen vooral met flauwe koelte zeer wel zou kunnen gebeuren), dat men bij het naderen dezer rivier meer midden 's vaarwaters van de *Suriname* moet houden, tot dat men het fort *Amsterdam* voorbij is (1).

(1) Oorlogschepen hijsschen, bij het voorbij varen van het fort *Amsterdam*, hunne spreekwimpels en, indien het des nachts gebeurt, eene lantaarn.

Ingevalle men door den stroom in de *Commeuwyne* wordt getrokken, is er geene kans daar weder uit te komen dan met het volgende eb getij, en men zou beoosten den hoek, waarop het fort *Amsterdam* ligt, moeten ankeren om tij te stoppen.

Het fort *Amsterdam* voorbij zijnde, kan men gerust weder in den wal sturen en dien tot bij de plantage *Jagtlust* zeer na nemen. Deze is, na het genoemde fort, de zevende plantage en kenbaar aan eenige gebouwen, welke men tusschen eene laan van hooge boomen door ziet.

De plantages tusschen *Amsterdam* en *Jagtlust*, aan den bakboords wal gelegen, zijn: *Voorburg*, *Susanna'sdal*, (kenbaar aan den zeer hoogen schoorsteen eener stoomsuiker-fabriek) *Clevia*, *Belwaarde*, *Lust en Rust* en *Dordrecht*. Langs deze allen vindt men, met den vloed, van 4 tot 6 vadem (68 tot 100 palmen) water.

Gebeurde het hoogst zeldzame geval, dat men moest laveren, dan moet men niet verder dan op 3 vademen (51 palmen) diepte naar den lij-wal der rivier loopen, maar den loef-wal kan men bijna rakelings nemen.

Als men de plantage *Dordrecht* voorbij is, begint het wat op te droogen en men nadert eenen drempel, waarop, met gewone getijden, maar $2\frac{1}{2}$ à $2\frac{3}{4}$ vadem ($42\frac{1}{2}$ à 47 palmen) soms ook minder water staat, doch met springgetijden is daár 3 vadem (51 palmen). Digt onder den wal houdende zal men in het vaarwater zijn.

Van *Jagtlust* blijve men nog den loef-wal houden, tot dat men dwars is van de eerstvolgende groep hooge boomen en loope dan midden 's vaarwaters naar de stad, tot dat men de kreek der eerstvolgende plantage (*Meerzorg*) open krijgt, waarna men den vlaggenstok van het fort *Zeelandia* (1), houdt in het eerste huis der stad. Zóó doende zal men dieper water bekomen en de stad naderen, voor welke men, boven het gezegde fort, in

(1) Het fort *Zeelandia*, is aan het begin der stad gelegen.

5 tot 7 vademen (85 tot 120 palmen) moddergrond kan ankeren. Beneden dat fort steekt een rif van klippen en vuile grond eenigzins uit, waarom men hier niet dicht onder den wal moet komen.

Wil men vertuijen, dan zette men het bakboords anker op den vloed en het stuurboords op de eb; doch als men een ketting heeft, bestaat er geene volstrekte noodzakelijkheid tot vertuijen; want, door de zachtheid van den grond, zakken en het anker en de bogt van den ketting spoedig diep genoeg in denzelven, om geene vrees voor onklaar anker te behoeven te koesteren, zóó zelf dat, als men lang blijft liggen, men van tijd tot tijd de ankers dient te ligten, om het te diep in den grond zakken te beletten.

Het is geen zaak de sloepen dagen achter den anderen te water te laten liggen, vermits de wormen dezelve zeer beschadigen.

Het zwemmen is in deze rivier een gewaagd stuk. Niet zelden zag men anders zeer goede zwemmers, on-aangezien zij hun uiterste best deden om boven te blijven, niet te min verdrinken, het zij dan door de kracht van den stroom, het zuigen van den grond, of wel door aanranding van dieren; iets waarover men het tot nog toe niet eens is.

Drinkwater kan men bekomen in eenen put in de tamarinde laan, nevens het gouvernementshuis. De koopvaardij-schepen halen het gemeenlijk hooger de rivier op, aan de *Joden Savannah*.

In het algemeen kan men rekenen, dat het water in de rivier *Suriname*, met nieuwe of volle maan, 7 tot 9 voeten (20 tot 25 palmen) rijst en met doode getijden $4\frac{1}{2}$ tot 6 voeten ($12\frac{1}{2}$ tot 17 palmen); als het stil water is van vloed, dan is het vóór de stad reeds omtrent 2 voeten ($5\frac{1}{2}$ palm) gevallen. Zoo ook is het met stil water van ebbe dáár reeds ruim $1\frac{1}{2}$ voet (4 palmen) gerezen.

Bij het binnenkomen of opzeilen, doet het weinig ter zake dit te weten, omdat men ruimschoots zeilt, met den vloed opkomt, meest overal zachten moddergrond aantreft en dus, al raakte men den grond eens, er toch wel overkomen zou; doch bij het afvaren is zulks van meerder belang. Dan heeft men, verreweg den meesten tijd, den wind zoo schraal, dat men van de stad tot nabij het fort *Amsterdam*, immers met schepen, die dieper gaan dan 16 voeten (45 palmen), met de eb de rivier afdrijven moet, zoodat men alsdan den grond rakende, ook meesten tijds het gansche getij blijft vastzitten.

Afvaren. Om dan de rivier af te varen, zoo ligte men met de achter eb het anker en drijve, door middel van het groot marschzeil, kluiver en bezaan, af, tot aan den drempel, die tusschen *Jagtlust* en *Dordrecht* ligt. Hiertoe houde men den vlaggestok van het fort *Zeelandia* in het eerste huis der stad (waardoor men op nagenoeg een kwart der riviers breedte den loef-wal zal naderen) tot dat men voorbij de kreek van *Meerzorg* is. Dan houde men het iets digter onder den wal, doch niet binnen de 3 vademen (51 palmen), omdat hier de grond taai is, en late het, met de strekking van denzelven mede, zóó drijven tot bij de plantage *Jagtlust*. Dus doende zal men van 7 tot 3 vademen (119 tot 51 palmen) water gehad hebben en bij den drempel wezen, alwaar men het anker late vallen om tij te stoppen.

Schepen, die minder dan 16 voeten (45 palm.) diepgang hebben, kunnen met de vóór eb van de stad vertrekken en zullen dikwerf nog met hetzelfde getij over den drempel komen.

Ten einde met het meest mogelijke water over den drempel te drijven, ligte men met de volgende voor eb het anker weder en late het, op eene kabellengte van den loef-wal, met denzelven mede drijven tot ongeveer midden tusschen *Susanna'sdal* en *Voorburg*, over $3\frac{1}{4}$ en 4 vade-

men (55 en 68 palmen) diepte, zullende hoe meer men den loefwal kan naderen, ook zoo veel te sterker eb stroom aangetroffen worden. Nu ga men meer uit den wal, op ongeveer $\frac{1}{3}$ der riviers breedte en houde op het fort *Amsterdam* aan, dwars van hetwelk, met doode getijden, met laag water omtrent 3 vademen (51 palmen) en met hoog water $3\frac{3}{4}$ vademen (64 palmen) water gevonden wordt. Hier gekomen, ankert men gewoonlijk bezuiden de zandbank, welke uitsteekt van den hoek dien de *Commewyne* en *Suriname* te zamen vormen, en wel op 3 à $3\frac{1}{2}$ kabel-lengten uit den wal, ten einde de achter eb af te wachten, om daarmede naar buiten te zeilen (1), met wassend water bij de bank van *Resolutie* en nog vóór hoog water in de geul der buiten banken te wezen.

Men sture dan van *Amsterdam* N. W. t. N. op de plantage *Resolutie* aan, houde tusschen deze en de daarbij liggende bank door, om een klein derde der riviers breedte onder den wal te blijven en sture zóó W. N. W. naar buiten, alwaar verder de ijzeren boeijen en schuitjes het vaarwater aanwijzen.

Het is evenmin zaak de rivier met de ebbe uit te varen als men dezelve met dat getij moet inzeilen, omdat men anders gevaar loopt door den stroom gedreven te worden tegen de harde zandbank van *Braamspunt*.

Bij de binnenste boei zijnde, moet men wel zorg dragen om, indien de wind zoo schraal mogt wezen, dat men geen N. of N. t. W. kan leggen, alsdan aandachtig het lood te gebruiken en, wanneer de diepte spoedig afneemt, te wenden en een paar slagen te maken; anders zou men wel eens op de lij modderbank kunnen geraken, welke zich in den mond der rivier bevindt en over welke gesproken is bij het hoofdstuk der ijzeren schuitjes.

(1) Te zeilen wordt er gezegd, want bij *Amsterdam* is gewoonlijk de wind ruim genoeg om te kunnen zeilen.

HET VAREN VAN DE *SURINAME*, LANGS DE
KUST, TOT AAN DE RIVIER *COPPENAME*.

Bewesten de *Suriname* tot aan de rivier *Corantyn*, (de westelijke grensscheiding van Nederlandsch *Guyana*) is, even als beëosten de eerstgenoemde rivier, de kust overal laag, moerassig, boomrijk, met weinig of geen kenbare punten, ten ware men den wal nog al dicht nadert, wijders bijna overal omzoomd door zacht afhellende modderbanken, welke zich soms tot anderhalve mijl ver van den wal uitstrekken.

Tusschen de beide opgenoemde rivieren in, vindt men, niet ver bewesten de *Suriname*, den mond van eene ander rivier, de *Coppename* geheeten. In den eigenlijken zin is het de mond van twee rivieren, te weten: de *Saramacca* en de *Coppename*.

Purdy, in deszelfs *Columbian Navigator*, 3° deel 2° uitgave, bladz. 156, stelt den afstand tusschen de *Suriname* en *Coppename*, op vier leagues, (dat is 3 duitsche mijlen) alsmede dat tien leagues ($7\frac{1}{2}$ duitsche mijlen) westelijker dan de *Coppename*, de *Corantyn* zich in zee ontlast. Dit is blijkbaar eene grove vergissing, want de afstand der oosthoeken van de *Suriname* en *Coppename*, is nabij 11 duitsche mijlen, liggende *Braamspunt* op 5° 56' 20" noorder breedte en 55° 12' 48" lengte bewesten *Greenwich* en de oosthoek van de *Coppename*, op 5° 49' 45" en 55° 53' 54" bewesten *Greenwich* (1); terwijl de *Coppename* en de oosthoek der *Corantyn* minstens 15 duitsche mijlen uit een liggen; hetgeen dan ook beter overeenkomt met de dertig leagues ($22\frac{1}{2}$ duitsche mijlen), welke *PURDY*, in het reeds opgenoemde deel van zijnen

(1) Deze lengte en breedte is het gemiddelde der waarneming van de Heeren *STORT* en *VAN DER HART*, (zie de tafel van geographische ligging).

HET BEVAREN DER RIVIER

COPPENAME.

Bij den mond der *Coppename*, loopt de eb om de N.N.O. uit den wal, en de vloed om de Z.Z.W. er in.

Met nieuwe en volle maan is het vóór de rivier omstreeks zes ure hoog water.

De miswijzing is er $2^{\circ} 54'$ noord-oostering.

Even als de *Suriname*, heeft deze rivier aan derzelver loef- of oost-zijde eene harde zandbank, welke zich van den oosthoek der *Coppename* naar de *Saramacca* uitsteekt, en alzoo de afscheiding dezer beide rivieren daarstelt.

Opvaren. Het land ziende in de peiling, op het laatst van het voorgaande hoofdstuk aangeduid, zoo sture men zuiden tot dat de *Saramacca*, (welke zich O. Z. O. strekt) open komt. Dan bevindt men zich op het drooge der modderbank, welke voor de *Coppename* ligt, waarop met laag water 2 vadem ($3\frac{1}{4}$ palmen) en met hoog water $2\frac{1}{2}$ vadem ($42\frac{1}{2}$ palmen) diepte gevonden wordt, doch welke grond uit zulken zachten slijk bestaat, dat men wel een half vadem ($8\frac{1}{2}$ palmen) door den grond kan zeilen, zonder vast te raken. Men krijgt dan langzamerhand den oosthoek der *Coppename* in het Z.Z.O. en die rivier zelve open, en vermijdt de straks beschreven zandbank, door met Z.Z.O. en Z.O.t.Z. de rivier in te loopen en in het oog te houden, om het établissement *St. Roch Ba-*

De mond der rivieren *Saramacca* en *Coppename*.
* Oosthoek der *Coppename*, tevens Zuidhoek der *Saramacca*, Z.t.Z.

** Noordhoek der *Saramacca*, Z.O.t.O.

(Naar de teekening van den Kapitein Luitenant C. VAN DER HART.)

tavia (1), hetwelk men reeds buiten de rivier ziet, niet in het lij bosch te brengen, aangezien men anders meerder droogte krijgt. Ook hier beschouwe men het, even als in de *Suriname*, als eenen doorgaanden regel om den loefwal te houden. Het vaarwater is dan zuiver en met laag water 3 tot $3\frac{1}{2}$ vadem (51 tot 60 palmen) diep.

De strekking van de *Coppename* is meestendeels Z. Z. W. en N. N. O. Zij is tot op omstreeks 20 mijlen van de monding af, voor groote schepen, bevaarbaar, doch hooger op voor dezelve ontoegankelijk, doordien daár schulp en zand reven, afgebroken door naauwten over rotsachtigen grond, in den droogen tijd, zelfs aan tentbooten, somwijlen het doorkomen beletten. Aan den mond ligt, gelijk wij reeds gezien hebben, eene modder- en slijkbank, doch naarmate men de rivier hooger opkomt, wordt de grond vaster en de diepte neemt toe. Tusschen de tweede en derde bogten is de minste diepte. Van de noordpunt van een eilandje, tusschen *Andresa* en *Delft* gelegen, droogt het naar

(1) Dit établissement ligt aan den oost-oever, op omtrent $\frac{3}{4}$ mijl van den mond der rivier. Het bestaat uit eene Roomsche Catholijke Kerk, omringd door eenige kleine woningen en hutten, benevens kostgronden, waarin de ongelukkigen, die door de *Lepra* ziekte zijn aangetast, als verbannen worden, ten einde de verdere voortplanting dier verwoestende ziekte te beletten. Zij worden er, onder de zorg van eenen Pastoor, liefderijk van het noodige voorzien.

Het doet zich schilderachtig voor en heeft eene goede landingplaats.

Het inkomen der rivier *Coppename*, de Oosthoek A regt Zuiden. Als men A in het meer binnenwaarts gelegen bosch B krijgt, dan heeft men de rivier open.

den bakboords wal een weinig op, waarom men dat eilandje, bij het opvaren, aan bakboord moet houden.

Tegen over het kamp *Delft*, strekt zich, langs den westelijken oever der rivier, eene harde zandbank, tot omstreeks midden's vaarwaters uit, met grof roodachtig zand, vermengd met eene glinsterende zelfstandigheid. Nademaal, in de drooge tijden, reeds een paar uren vóór laag water, deze bank voor een groot gedeelte droog begint te vallen, zoo is zij bij uitnemenheid geschikt om er kleine vaartuigen, als schooners, barkassen, ponten, enz. op het drooge te zetten, ten einde dezelve schoon te maken, te breeuwen enz. Kleine koopvaarders, die zich in deze rivier begeven, maken daarvan dan ook tot het gezegde einde gebruik.

De rivier heeft verscheiden bogten, welke zich, met lange ronde hoeken, dan eens O.Z.O. dan weder N.W. of Z.W. strekken, waardoor de afstand van het établissement *Andresa*, hetwelk ongeveer 7 mijlen hemelsbreedte van de monding ligt, op den wester oever, nu wel op ruim 11 mijlen vergroot wordt. Er loopen verschillende kreen in die rivier uit, van welke de *Wojombo*-kreek dezelve met de rivier *Nickerie* vereenigt en de gelegenheid geeft tot binnenlandsche gemeenschap met deze laatst gezegde rivier.

De getijden zijn vrij regelmatig, 6 uren vloed en 6 uren eb. Hooger op, bij voorbeeld bij *Andresa*, worden zij meer afhankelijk van de menigvuldige regens in de binnenlanden, zoodat het veeltijds in den grooten regentijd gebeurt, dat de vloed niet verder opkomt dan tot de kostgronden de *Goede Hoop* (1): ofschoon daarom toch de waterspiegel wel rijst.

(1) Deze liggen ongeveer half weg tusschen *Batavia* en *Andresa*. Zij dienen tot het bouwen der voeding voor de kolonisten, in deze rivier.

Bij *Andresa*, de plaats der houtvelling, waar men komt na zeven bogten omgevaren te zijn, is er volstrekt geen geregelde gang voor de getijden op te maken. Het menigvuldige water der bovenrivier, maakt hier alle berekening of bepaling dienaangaande onmogelijk. Dáár echter kan men, met springgetijden het verval van water op 10 voeten (28 palmen) en met doode getijden op 7 à 8 voeten (20 à 23 palmen) stellen. Bij de springgetijden loopt de stroom zoo hard, dat een schip (hetwelk tot het inladen van hout dwarsstrooms behoort gemeerd te liggen) soms eene aanmerkelijke slagzijde bekomt.

Bij het opvaren wordt men door den noord-oost passaat zeer geholpen. Bijna al de rakken en bogten zijn dan, vooral over dag, als wanneer er meestal eene frissche koelte waait, te bezeilen. In den regentijd echter kan men wel eens genoodzaakt wezen van werpen te moeten gebruik maken.

Schepen, die deze rivier bezoeken om hout in te laden, doen het best zich te vertuijen voor een zwaar anker, stroom opwaarts, en het stopanker stroom afwaarts. Men korte dan, met dat gedeelte van het schip waar zich de laadpoort bevindt, naar den wal en meere zich goed vast: want de stroomen loopen hard. Men make vervolgens eene stelling of brug uit twee boomstammen, met dwarshouten er over, en hange deze met het eene einde aan het schip, op gelijke hoogte met de laadpoort, terwijl het andere einde op den oever rust. Over deze brug kan men dan met een gein of wuit de balken binnen boord slepen. Op sommige plaatsen kan de ondiepte bij den oever wel eens beletten om dicht genoeg bij den wal te komen, tot het leggen van die brug; dan is men genoodzaakt de balken (welke uit den aard niet drijven en waaronder er gevonden worden, die 3 tot 4 lasten wegen) door watervaten te vloten en zóó aan boord te halen.

Op de plaats *Andresa*, kan men de watervaten vullen

met het rivierwater, hetwelk tot drinken zeer geschikt is en lang goed blijft. In den grooten regentijd is het tot halfweg tusschen de *Goede Hoop* en den mond der rivier nog zoet.

Ververschingen zijn er nergens te bekomen, ja het is slechts met moeite, dat men wel eens van de Negers wat kippen of eenden kan koopen. Somwijlen brengen de Indianen herten, indiaansche konijnen of pongo's aan boord. Deze kan men dan tegen geringen prijs verkrijgen. De rivier levert veel en goeden visch op: deze wordt door de Negers nog wel aan boord gebragt en verkocht.

Afdrijven. Om de rivier af te drijven doet men het best des nachts te werken: want alzoö het alles in den passaat op gaat en het des nachts meest altijd stil is, zoo zal men veelal, met een paar sloepen voor het schip, er wel zoo veel vaart in kunnen boegseren, dat men stuur hebbe. Het uitzeilen uit de monding dient in den vloed op te geschieden, sturende men om de N.W.t.N., over het diepste water naar buiten.

HET VAREN VAN DE RIVIER *COPPENAME*, NAAR DE RIVIER *NICKERIE*.

Van *Suriname* komende en bestemd naar de rivier *Nickerie*, is het niet volstrekt noodig, dat men de *Coppename* in het gezigt loope: doch heeft men zulks *ter verkenning* gedaan, dan stellen wij het schip wederom te wezen in de peiling:

den lagen- of noordhoek der *Saramacca* Z.O.t.Z.

De *Coppename* open, met den oosthoek Z.t.O. op anderhalve mijl afstands.

Men sture dan weder wat uit den wal, om vrij te blijven van eene modderbank, welke uit den westhoek der *Coppename* nog al ver in zee uitsteekt, zoodat men hier wel kleine twee mijlen uit den wal zal moeten blijven. Deze bank voorbij zijnde (hetwelk men aan het lood

bemerkt), kan men den wal weder vrij nabij komen en zal het zoogenaamde *verbrande bosch* ontdekken, (eene verzameling van doode boomen, die nog al duidelijk te onderscheiden zijn) en spoedig daar op de plantage *Marië's-hoop* zien. Deze plantage is daaraan kenbaar, dat men eene katoen loods, beoosten het woonhuis, aan het strand bespeurt.

Een weinig westelijker volgt de militaire post *Coronie*, bestaande uit eenige kleine huizen aan het strand, met eenen vlaggestok, waaraan de Hollandsche vlag waait. Als men dezen post in het zicht krijgt moet men weder uit den wal houden, ter vermindering van de havenbank, welke even bewesten den post $1\frac{3}{4}$ mijl in eene N. W. t. W. rigting in zee uitsteekt, met niet meer dan $7\frac{1}{2}$ voeten (21 palmen) diepte met laag water.

Met frissche koelten bestaan hier zware rollers, terwijl de bank vrij steil is om aan te looden. Men treft die rollers somtijds tot op 3 en $3\frac{1}{2}$ vadem diepte aan. Zij doen kleine vaartuigen zwaar slingeren, waarom deze dan genoodzaakt zijn, met kracht van zeil, bij den wind op, uit den wal te loopen.

Aan het meerder effen water zal men wel kunnen ontwaren wanneer men die bank voorbij is; ook zal men dan in het land eene merkbare opening zien, even als de monding eener kleine rivier en westelijker op nog eene dergelijke, doch wijdere, opening. Deze laatste zuid hebbende, is men de *Coronië*-bank stellig voorbij en men kan den wal weder meer naderen.

Meer westwaarts op heeft men wel eenige merkbare boomen in het zicht, doch aan deze heeft men geene goede verkenning en men bekomt die eerst weder, wanneer men langs het strand nogmaals een verbrand bosch bemerkt, hetwelk echter niet altijd duidelijk te onderscheiden zal wezen. Dit voorbij zijnde, zal men weldra de plantage *Gordon* te zien krijgen, gelegen op eenen uithoek en

kenbaar aan eenige gebouwen, welke men in eene zeer merkbare opening van het voorland ontwaart.

Naar de *Nickerie* bestemd zijnde, doet men het best hier te ankeren, om den vloed af te wachten, vermits er in het vaarwater bewesten de banken van *Gordon's-punt*, met hoog water, slechts $2\frac{3}{4}$ tot $3\frac{1}{4}$ vademen (47 tot 55 palmen) staat en met doode getijden soms niet meer dan $2\frac{1}{4}$ tot $2\frac{1}{2}$ vademen (38 tot 42 palmen).

Aanmerking. Het telkens in en uit den wal loopen tot het aanlooden der banken, gelijk zulks hier beschreven is, behoort slechts te worden aangemerkt, als eenen leidraad om de verkenningen der kust te leeren; want van de *Suriname* naar de *Nickerie* moerende, en zulks vooral wanneer men tijdmeters aan boord heeft, zal men de reis oneindig bespoedigen, door het op 6 tot $6\frac{1}{2}$ vademen (102 tot 110 palmen) te houden: terwijl dit tevens het voordeel oplevert, dat men van alle banken en de daarop loopende rollers vrij blijft.

HET INZEILEN DER RIVIER NICKERIE.

Van de *Gordon's-punt* steekt eene bank uit, welke men, op het lood af, in $2\frac{3}{4}$ tot 3 vademen (47 tot 51 palmen) omzeilt en die men zoo dicht mogelijk moet houden, wil men niet vervallen op de zandbanken, welke zich buiten den mond der rivier *Corantyn* (van welke de *Nickerie* slechts een kleine zijtak of groote kreek is) wel $1\frac{1}{2}$ mijl ver in zee uitstrekken en reeds op $3\frac{1}{2}$ vademen (60 palmen) diepte zich aanwijzen. Derzelver noord-oostelijke punt valt met half tij droog.

Zóó zal men dan den zoogenaamden *Blinden-hoek* (het *Bluff-point* der Engelsche kaarten) in het zicht loopen. Deze is de oost-hoek der *Corantyn*. Ook zal men een eiland ontdekken, in de *Corantyn* gelegen en het *Papegajzen* eiland genaamd. Zoodra men dit buiten den *Blinden-hoek* krijgt, sture men regt op dien hoek aan,

en zorgte dat eiland volstrekt niet verder er buiten te brengen dan eene handspaak lengte: want anders zou men gevaar loopen op de straks gemelde zandbanken van de *Corantyn* te geraken.

Wanneer men, op de aangegevene wijze, de *Gordon's-punt* omzeilt, zal men eene roode ton in het zicht loopen. Deze ligt dicht tegen de zandbanken der *Corantyn*. Men houde die dus aan stuurboord en zal, als men er bij gekomen is, de beide tonnen ontwaren, welke aan den ingang der *Nickerie* zijn geplaatst. Men houde daarop aan, zeile tusschen beiden door en zal wel doen dicht bij en binnen de loefwaartsche dezer tonnen, voor het bakboords anker, te ankeren en zoodra mogelijk, alvorens de eb doorkomt, te vertuijen voor 40 à 45 vademen van het stuurboords touw, op de ebbe, en 35 vademen van het bakboords, op den vloed: dit laatste anker zoo na mogelijk bij de loef ton en daardoor tegen den kant der loefbank. Dit onmiddellijk en nog vóór den vloed vertuijen, is volstrekt noodzakelijk, niet alléén om, indien er reeds een ander vaartuig dáár ligt, dit geen overlast aan te doen, maar ook omdat men, voor één anker liggende, als de voor eb (die uit de *Corantyn* komt) aanvalt, regelregt op den loefwal zou gezet worden. Maar zelfs alléén op de reede liggende is dit dadelijk vertuijen aan te raden; omdat men op het diepste water, over de eb, met springtijen altijd en met doode getijden veeltijds met het achterschip aan den grond zal raken en dus het vaartuig geen meester zijn.

De breedte der reede wordt door de beide gezegde tonnen bepaald en tusschen deze is dan ook, hoe weinig het ook zijn moge, het meeste water. Het is dus op die lijn, een weinig meer naar den loef- dan naar den lij-kant en ook iets meer binnenwaarts, dat het wachtschip behoort te liggen, om de beste plaats te hebben, zoo voor de veiligheid van het schip en voor het doel, waartoe het zich

op de rivier bevindt, als voor de zuivere lucht en gevol-
 gelijk de gezondheid van het scheepsvolk, en eindelijk om
 van de kwelling der millioenen muskieten, zooveel moge-
 lijk, bevrijd te wezen.

Komt men aanzeilen, terwijl op de aangewezen plaats
 reeds een vaartuig ligt, dan zal men het best doen om,
 zoodra men dwars van de loef-ton is, op ééns hard aan te
 loeven, de marschzeils met spoed te bergen en terstond wan-
 neer, door den hard loopenden vloed, de vaart er uit raakt,
 het bakboords anker te laten vallen en te vertuijen. Is dit
 manoeuvre goed volbragt, dan zal men te loefvaart van
 het wachtschip liggen, tusschen dit en de ton in.

Is het echter de bedoeling om geheel naar binnen te
 zeilen (want kleine vaartuigen, welke niet boven de 8 of
 9 voeten ($22\frac{1}{2}$ à 25 palmen) diep gaan, kunnen tot het
 innemen hunner ladingen tegen de steigers der plantagien
 liggen) dan houde men digt langs de loef-ton, sture van
 dáár regt op het westelijkste huis, op de punt gelegen,
 aan en ankere dwars van het fort. Bespeurt men, aan
 het lood, harden grond te hebben, dan houdt men wat
 af tot dat men zachteren grond vindt: want te loefvaart
 ligt eene zandbank en aan lij heeft men moddergrond.
 Voor zulke vaartuigen is het wachtschip (in de veronder-
 stelling dat dit op de boven aangewezen plaats ligt) een
 goed baken. Zij hebben, als zij de *Gordon's* bank voorbij
 zijn en de goede peiling van het *Papegaaijen*-eiland met
 den *Blinden-hoek* (*Bluff point*) (1) hebben, slechts op het
 wachtschip aan te zeilen en dit digt onder de lij voorbij
 te varen, zullende zij zóó doende vrij zeker hunnen weg
 naar de *Nickerie* rivier vinden.

(1) De Engelsche benaming *Bluff-point*, wordt hier bij den Hol-
 landschen naam van dien hoek aangehaald, om dat dezelve, door
 de gewoonte der inwoners van veeltijds Engelsch te spreken, meer
 algemeen onder den Engelschen, dan onder den Hollandschen naam
 bekend is.

Schepen, dieper dan 13 voeten (37 palmen) gaande, kunnen niet op de reede van de *Nickerie* ankeren.

De rivier *Nickerie* opvarende, komt men aan de *Maartakka*-kreek, langs welke veel en zeer goed timmerhout gevonden wordt.

Door de *Arrawarra* en *Wojombo*-kreeken heeft de *Nickerie* met de *Coppename*, en zóó, door de *Saramacca*, gemeenschap met *Paramaribo*: een togt, welke met tentbooten gemeenlijk acht dagen tijds vordert.

Het uitwerken der Nickerie. Met het uitwerken moet men in het algemeen in het oog houden, om, bij het over en weder wenden, steeds zachten grond te behouden. Bij die gelegenheid kan men, om de N. W. liggende, het *Papegaaijen*-eiland tot eene handspaaks lengte buiten den *Blinden-hoek* brengen en, om de oost liggende, dat eiland grootendeels achter dien hoek doen verdwijnen, edoch altijd bestendig loodende. Ook bij de bank van *Gordons-punt* late men het lood goed gaan, vermits die nog al steil is, doch wel aangelood kan worden.

De rivier Corantyn. Schepen, die niet boven de 11 voeten (31 palmen) diep gaan, kunnen, langs den loef-wal der *Corantyn*, dezelve, wel 9 of 10 mijlen hoog, opvaren.

Vóór die rivier loopt, in den regentijd, sterke stroom: de eb om de N. N. O., de vloed om de Z. Z. W. dus nagenoeg in de strekking derzelve en met 3 tot $3\frac{1}{2}$ mijl vaart.

Wanneer men naar plantages wil, aan den west of Engelschen wal gelegen, dan kan men ook met een vaartuig, hetwelk niet dieper gaat dan 11 voeten (31 palmen) bewesten en dus onder de lij der *Corantyn* banken langs zeilen, door, met half vloed, (welke tijd de beste is) op te komen, tot dat men de gebouwen der plantage *Mary's hope* regt west heeft. Men moet dan op niet meer dan $\frac{3}{4}$ mijl uit den wal wezen en op dien afstand langs den wal blijven loopen, tot dat men eenen waaijerachtigen wilden katoenboom (*cottontree*) Z. t. W. heeft,

als wanneer men zuid kan sturen, over 11 tot 16 voeten (31—45 palmen) diepte en vervolgens, het dichtst langs den loef-wal, met den loop der rivier mede zeilen.

HET OPWERKEN LANGS DE KUST VAN GUYANA.

Wanneer men, hetzij van de *Coppename* hetzij van de *Nickerie* komende, naar *Suriname* bestemd is, zal men het beste doen, overal, vooral aan lij van de zandbanken, zooveel als de diepgang van het schip zulks gedooft, dicht onder den wal op te werken.

Onder den wal loopen de eb-getijden om de N.O., die van den vloed om de Z.W., als men dan zorgt dat men gedurende de eb den slag in den wal maakt, zal men gewoonlijk eenen zeer voordeeligen boeg hebben, vooral wanneer de wind wat noordelijk is. Deze eb-stroom verliest echter deszelfs kracht op meer dan 6 vademmen (10 ellen) diepte, ofschoon ook *Purdy* in den *Columbian Navigator* (1) moge zeggen, dat dezelve zich tot op 9 vademmen (15 ellen) doet gevoelen.

In de drooge jaargetijden kan men, dicht onder den wal, 's morgens soms ook wel eens voordeel trekken van den zuidelijken wind, door met dezen uit den wal en bij het doorkomen van den zeewind wederom in denzelven te gaan liggen. Daarentegen kan men, in de regentijden, wel eens verplicht wezen, gedurende den vloed, te ankeren. Dit moet men dan niet doen dicht bij de banken, noch beoosten noch bewesten dezelve, maar liever meer op zee, ten einde vrij te blijven van de rollers, die men bij de banken heeft, gevolgelijk niet zoo zwaar te slingeren en tevens beteren ankergrond te hebben, als welke in de nabijheid der banken veelal te zacht is om goed houdbaar te zijn.

(1) Zie 3^e deel, bladz. 159, 2^e uitgave.

ALGEMEENE AANWIJZING OMTRENT HET VAREN
VAN *SURINAME* NAAR DE *NEDERLAND-*
SCH E CARAIBISCHE EILANDEN.

Er zal hier alleen in het algemeen worden gehandeld over de beste wijze om naar het eiland van bestemming te zeilen, zonder zich op te houden bij de punten van verkenning dier eilanden, welke men noodzakelijk voorbij moet, noch zich in te laten met de beschrijving van het aandoen der ankerplaatsen, als wordende zulks alles, in volgende hoofdstukken, bij de eilanden zelve gemeld.

Laat ons dus veronderstellen, dat men van *Suriname* bestemd is naar *St. Martin*, *St. Eustatius*, *Saba*, *Buonayre*, *Curaçao* en *Aruba*.

Buiten den mond van de rivier *Suriname* gekomen zijnde, behoort men indachtig te wezen, dat er in deze streken een doorgaans noordwestwaarts loopenden stroom gevonden wordt. De N. O. passaat wil, naarmate men uit den wal komt, ook wel eens wat noordelijker trekken en dan nog al sterke deining aanvoeren. Derhalve zal men wel doen, bij de boven voorgestelde reis, den koers zoo noordelijk te stellen als men kan, ten einde bij *Antigua*, of, als dit niet kan, dan toch zoo noordelijk doenlijk de *Caraibische zee*, of zoogenaamde *Kraal*, in te loopen, op dat men zoo lang mogelijk vermijde onder de lij der *Antilische* eilanden te moeten zeilen, vermits onder die eilanden, welke meestal uit hoog land bestaan, gelijk uit den aard der zaak te begrijpen is, veranderlijke koelten en dikwerf buijen en valwinden, afwisselende met stilten, gevonden worden.

Zet de stroom sterk naar lij, dan heeft men allereerst het eiland *Barbadoes* te ontmoeten. Menigwerf zal het gebeuren, dat men, onaangezien hoog noordelijk gestelden koers, door wind en stroom genoodzaakt wordt beneden, dat is bewesten *Barbadoes*, langs te loopen.

Als men, bij dit eiland gekomen, niet verzekerd is er boven te zullen kunnen liggen, dan zal men beter doen er beneden henen te houden dan te pogen door laveren er boven te blijven, want de oost- en loefzijde is omzoomd van reven en klippen, en aldaar is er gewoonlijk zware deining. De west- of lijkant daarentegen, is voor een groot gedeelte schoon, men heeft er eene effen zee, en over dag dikwijls eene frissche en bramzeils koelte, die soms nog als oostelijk wil wezen. Men kan dus daár digt onder den wal langs zeilen, verliest niet door den stroom, en heeft geen zorg voor brandingen aan lij: terwijl men daarom toch het doel, om eenen noordelijken doortogt naar de *Caraibische* zee te vinden, weinig minder goed bereiken zal.

Men kan de *Caraibische* zee veilig in zeilen bezuiden om *Tobago*, *Grenada*, *St. Vincent*, *St. Lucia*, *Martinique*, *Dominica*, *Maria Galante* of *Antigua*. Al deze straten zijn schoon, met uitzondering van eene bank bezuiden *Tobago* (1). — Benoorden *Antigua* is zulks echter niets sterk aan te raden, eensdeels omdat het vaarwater tusschen dit eiland en *Barbuda* naauw is, als strekkende zich van het laatstgezegde een aantal blinde klippen wel eene mijl ver uit van het, overigens vlakke strand. Van Mei tot November heerschen aldaar bovendien stilten, afgewisseld door regen en windbuijen. Men kan er niet ankeren en er is eene zeer onregelmatige diepte boven koraal- en klipgrond. Daarbij is *Barbuda* laag, en men kan op niet meer dan omtrent $\frac{1}{4}$ mijlen deszelfs hoogste gedeelten zien. Eindelijk, is ook de noordkust van *Antigua* in geen deele zoo zuiver als de zuidkust. Er liggen daár klippen tot op $\frac{1}{4}$ mijl uit den wal. Daarentegen kan men den zuidkant van het eiland gerust tot op $\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{4}$ mijl naderen en omzeilen. — Deze allen zullen

(1) Zie bij de beschrijving van dat eiland.

redenen genoeg zijn, om aan den züider doortögt de voorkeur te geven.

Is men naar *St. Martin* bestemd, dan kan men, indien de wind ruim genoeg is, tusschen *Antigua* en *Nevis* met *St. Christoffel* (gewoonlijk *St. Kitts* genaamd) gerust doorloopen om de N. W., alleenlijk zij men indachtig, dat zich van de noordpunt van *Nevis* een rif $1\frac{1}{2}$ à 2 mijlen ver N. N. O. waarts uitstrekt; hetwelk men zorgvuldig mijden moet. Begon, op deze hoogte gekomen, de wind zoo te schralen, dat men wel zou willen de *Kraal* inloopen, dan is het toch geen zaak dit te doen tusschen *Nevis* en *St. Kitts* door: want dit is een zeer onzuiver vaarwater, gelijk men bij de beschrijving dier eilanden zien kan. — Beter zal men dan doen eenen slag te maken, te meer, dewijl de noordwestelijke strekking van *St. Kitts* toch spoedig genoeg gelegenheid zal geven, om wederom ruim weg te zeilen. Doch verkiest men, bezuiden *Antigua* zijnde, de *Kraal* in te loopen, dan kan men zulks doen, onverschillig benoorden of bezuiden *Rodondo* henen, alzo het rondom dat eiland overal schoon is. Vervolgens kan men, onder de lij van *St. Kitts* henen, noordwaarts naar *St. Martin* zeilen, of naar *St. Eustatius* houden.

Van *St. Martin* naar *St. Eustatius*, stelle men den koers om tusschen dat eiland en *St. Kitts* door te loopen, en rekene er op, dat hier meestentijds stroom om de W. N. W. loopt, die somwijlen van 4 tot 10 mijlen per etmaal misgissing in het bestek kan geven. Dit is dan ook de reden, dat men boven 's winds van het eiland moet zoeken te blijven, kunnende dan naderhand naar de reede, (welke aan den zuidkant van hetzelfde is), afgehouden worden.

(Van *St. Martin* naar *Saba* bestemd zijnde, sture men tusschen die beide eilanden door, en loope zóó naar de Ankerplaats, welke aan den Z. W. kant gevonden wordt;

indachtig zijnde om de bank te vermijden, welke ten zuiden en zuidoosten van het eiland uitsteekt (1).

Om nu verder naar *Buon-Ayre* te zeilen, sture men zoodanig, dat men beoosten of boven het eiland blijve, om daarna tusschen de eilanden groep der *Ly-Aves* en *Buon-Ayre* zelf door, om de zuidpunt of punt *d'el Acre*, van het laatstgenoemde henen, bezuiden het eiland te loopen.

Dezen zelfden weg volgt men als men van *St. Martin*, *St. Eustatius* of *Saba* naar *Curaçao* bestemd is: doch bespeurde men, bij het in het zicht loopen van *Buon-Ayre*, dat men zich beneden deszelfs oosthoek bevond, zoo behoeft men daarom toch niet te trachten er boven henen te werken, vermits men zeer goed én beoosten én bewesten *klein Curaçao*, om de zuid kan loopen, want beide vaarwaters zijn volkomen zuiver. Doch, nademaal *klein Curaçao* zeer laag en moeilijk te ontdekken is, zoo is het geene zaak het te wagen zulks gedurende den nacht te doen.

Wanneer men naar gissing benoorden *Buon-Ayre* zich bevindt en in de verte land ziet, doch twijfelt aan de ware verkenning, namelijk of men *Buon-Ayre* of *Curaçao* in het zicht heeft, (waaromtrent in het hoofdstuk *Buon-Ayre* eenige aanwijzingen ter vergewissing worden gegeven) dan doet men het best, bij den wind op in den wal te loopen, en zich eerst goed te verkennen, alvorens men om de west afhoudt: want ware men benoorden *Curaçao* en niet benoorden *Buon-Ayre*, dan zou dit afhouden naderhand wel eens eenen doorsteek, om de noord, onder *Porto Rico*, kunnen noodzakelijk maken; dewijl de stroom, vooral in Mei, Julij, December, Januarij en Februarij, hier hard om de W. N. W. trekt.

Is men te laat op den dag bezuiden *Buon-Ayre*, *klein Curaçao* of punt *Canon* (dat is de oosthoek van *Curaçao*)

(1) Zie bij de beschrijving van *Saba*.

gekomen om te kunnen verwachten, nog vóór den donker in de *St. Anna Baai* te zullen wezen, en wil men die baai niet met den nacht binnenloopen, (het geen men, nu er een haven-licht brandt, met helder weder wel zou kunnen doen als men er bekend is) dan moet men *niet* gedurende den nacht bijdraaijen: want dan zou men, door den stroom, wel eens beneden de haven van *Curaçao* kunnen drijven. In zoodanig geval houde men het des nachts, met klein zeil, over en weder en zal dan zelf nog met het aanbreken van den dag zich gewoonlijk vrij wat westelijker bevinden dan de plaats, die men des avonds in het noorden peilde.

Van *St. Martin*, *St. Eustatius* of *Saba* naar *Aruba* bestemd zijnde, zou men den koers kunnen stellen op de oostpunt van *Curaçao*. Men zou dan de noordkust van dat eiland in het gezicht krijgen, en naar de bestemming kunnen afhouden.

Uit al het te voren gezegde blijkt, dat het, om der wille van de westwaarts loopende stroomen, altijd aan te raden is om den koers wat te hoog te stellen en zich liever eenen *kleinen* omweg te getroosten, dan gevaar te loopen van beneden de bestemming te vervallen, en daardoor veeltijds verplicht te worden om, ter bereiking van het doel der reis, eenen nieuwen doorsteek en dus eenen *zeer grooten* omweg te maken.

HET OPWERKEN IN DE *CARAIBISCHE ZEE*.

Als men overweegt wat ten aanzien van winden en stroomen in de *Caraibische zee* en den *Atlantischen* oceaen daar beoosten, vroeger reeds gezegd is, dan zal men als gevolgtrekking kunnen opmaken, dat men, om van *Curaçao* naar een der bovenwinds eilanden te zeilen, het beste doet óf in het zuidelijk óf in het noordelijke gedeelte der *Caraibische zee* op te werken en, is men verder naar *Suriname* bestemd, alsdan zoo noordelijk

mogelijk, door een van de straten den *Atlantischen* oceaan in te loopen.

In het midden van de gezegde zee of de zoogenaamde *Kraal*, is het nimmer zaak het opwerken te beproeven, omdat dáár altijd de meeste stroom (naar lij) gevonden wordt.

Wanneer men uit *Curaçao* zeilt, en bezuiden de benedenwinds eilanden wil opwerken, kan men zulks van omstreeks April tot half September dikwerf met vrucht doen en naar omstandigheid bewesten of beoosten *Buon-Ayre*, tusschen de kleine *Aves* en *Rocca* eilanden, of tusschen *Orchilla* en *Tortuga* door, om de noord loopen (1). Zulks is zelf in Junij, Julij en Augustus aan te raden, omdat men in die maanden, in het noordelijk gedeelte van deze zee, het meest buijge en stormachtige weder, door stilten afgewisseld, den sterksten stroom en de moeijelijkste zee aantreft.

Gedurende dit opwerken bezuiden de eilanden, stelle

(1) Bij het om de noord loopen zij men (als men een dezer twee laatste doortogten gekozen heeft) indachtig aan het geen Z. M. Brik *de Echo* voorkwam, omstreeks de $14^{\circ} 23'$ à $24'$ noorder breedte en $66^{\circ} 10'$ à $15'$ lengte bewesten *Greenwich*, namelijk dit: dat men dáár des nachts, met mooi weder en helder maanlicht, op eens door eene zware stortzee overvallen werd.

De *Columbian Navigator* maakt, in deszelfs 3e deel der 2e uitgave (1839) op bladz. 23, in eene noot, daarvan gewag, en de Luitenant ter zee BISSCHOP GREEVELINK, maakt er de aanmerking bij, dat hij in eene kaart, dáár omstreeks, eene bank had aangeteekend gevonden, met 5 vademmen diepte.

Men vindt in eene oude platte kaart van VAN KEULEN, (jaartal onbekend) op omstreeks $13' 15'$ noorder breedte en omtrent N. t. O. van de eilanden groep *Rocca*, aangeteekend » een klip." — De spaansche kaarten van *Terra Firma*, plaatsen op $66^{\circ} 10' 53''$ lengte bewesten *Greenwich*, en $14^{\circ} 16'$ noorder breedte, eene ondiepte met 5 vademmen water (zie de tafel der geographische ligging). Het is niet onwaarschijnlijk, dat dit alles dezelfde ondiepte is, en men de bovenvermelde plaatsbepaling van den Heer GREEVELINK, als de ware mag aannemen.

men zich ten regel om, naar gelang van omstandigheden, óf onder de kust van *Venezuela*, óf onder den wal der eilanden, maar *niet* midden 's vaarwaters, op te werken: want dáár zal, verre weg den meesten tijd, de stroom het sterkst wezen, terwijl men daarentegen, onder eenen der wallen, wel eens *tijdelijk* eenen, al is het dan ook maar flauwen, oostwaarts trekkenden stroom zal kunnen aantreffen.

Voor verkenning, als men bezuiden de eilanden opwerkt, behoeft men geene zorg te hebben. *Buon-Ayre* is hoog genoeg om gezien te kunnen worden, en op deszelfs lage zuidpunt staat thans een vuurtoren. Daarenboven zal men bestendig de kust van *Venezuela* zien, die overal hoog is, en bij de lage eilanden groepen *Aves* en *Rocca*, heeft men eene mooie verkenning aan den zeer hoogen zadelberg van *Caraccas*, welke nagenoeg zuiden van de *Rocca's* ligt, terwijl verder op *Orchilla* niet laag en *Tortuga* zelf hoog is.

Maar van October tot Maart, en vooral in December, Januarij en Februarij, poge men volstrekt niet bezuiden de eilanden op te werken. Dan is het aan te raden om, uit de haven van *Curaçao* komende, terstond naar den westhoek des eilands af te houden, beneden dezen om de noord op te steken en onder *St. Domingo* en *Porto Rico* op te werken. Want, bepaaldelijk in de drie laatstgenoemde maanden, loopt er bezuiden *Curaçao* een harde stroom (soms met 2 en $2\frac{1}{2}$ mijls vaart), het is er dan buijg en onstuimig, met moeilijke zee, en niet zelden is het gebeurd, dat men, in die maanden, een gansch etmaal gelaveerd had, met 4 tot 6 mijls vaart; en bij het weder onder den wal van *Curaçao* komen, zich 1 à 2 mijlen beneden de haven bevond, welke men verlaten had. — Onder *St. Domingo* en *Porto Rico* daarentegen zal men, in dien tijd des jaars, veel gemakkelijker water, weinig stroom en dikwerf nog al zuidelijke, ja wel eens Z. W.

winden kunnen treffen, en digt onder den wal des nachts veelal landwinden hebben, gelijk bij voorbeeld Z. M. Brik *de Merkuur*, dit in Januarij 1820 trof.

Is men van *Curaçao* regelregt naar *Suriname* bestemd, zonder op een der bovenwinds eilanden noodig te hebben, dan loope men, tusschen Junij en September, liever dan bezuiden de benedenwinds eilanden op te werken, terstond om de noord en zeile tusschen *St. Domingo* en *Porto Rico* door, den *Atlantischen* oceaan in. Men kan alsdan dikwerf onder den noordwal van *Porto Rico* voordeelige Z. O. of landwinden aantreffen, die het opwerken zeer bevorderlijk zullen wezen, doch men late zich door eenen voordeeligen bakboords boeg niet misleiden: want als men te ver uit den wal loopt, zou men het behaalde voordeel wel eens weder kunnen missen. Van *Porto Rico's* wal kan men verder om de noord loopen tot onder den keerkring, of zoo ver als noodig is, om over stuurboord, hoog genoeg op *Guyana's* kust, land te halen.

Dit opwerken benoorden *Porto Rico* is, in deze maanden, ver aan te raden boven het opwerken bezuiden dat eiland; zulks om den wille van het buijgige weder en den harden stroom, welke, in dien tijd, in de *Caraibische* zee plaats vinden. Doch men moet altoos indachtig wezen om, zoodra de wind noordelijk begint te loopen, en stijf door te waaijen, uit den wal te houden; want deze kust is eensdeels weinig bekend, zeer onvolledig opgenomen en bezaaid met rotsen en kleine eilanden, op welke, zoo wel als op de kust zelve, bij frissche noorde winden, de zee met geweld breekt.

Wanneer men, te *St. Martin* gekomen, verder de reis naar *Suriname* wil voortzetten, dan zal men er zich het beste bij bevinden om, als de passaat wat noordelijk is, (hetgeen meestal van December tot April plaats heeft), zoo mogelijk beoosten *St. Kitts*, en tusschen *Antigua* en

Guadeloupe door, den *Atlantischen* oceaan in, en dan om de zuidoost te loopen. Doch vindt men den passaat wat zuidelijk, dan doet men beter benoorden *Barbuda* henen te zeilen, en dan zuidwaarts op te gaan, tot dat men zich in het gebied der aanloodingen bevindt; want om op hooge breedte oostwaarts op te werken, is meestentijds onvoordeelijker dan het opwerken meer onder de kust.

De zuidelijke straten van den rei der bovenwinds eilanden, zijn volstrekt niet aan te raden tot het inloopen van den *Atlantischen* oceaan, omdat in dezen, de westwaarts loopende stroom altijd het sterkste, zelden minder dan van ééne mijl, en zeer ongeregeld in rigting is.

Als men met zware vaartuigen of schepen van *Aruba* naar *Curaçao* zal opwerken, dan kieze men het vaarwater benoorden het eerstgezegde eiland boven dat, er bezuiden, omdat men dáár gemeenlijk, hoewel meer zee, echter minder stroom zal aantreffen dan aan den zuidkant. Ook kan men hier wel eens den eenen dag harden westwaarts en den anderen dag eenen oostwaarts loopenden stroom ontmoeten.

DE ANTILISCHE EILANDEN.

Trinidad. Het noordelijk gedeelte van *Trinidad* bestaat uit hoog bergachtig land, zichtbaar op eenen afstand van ruim 8 mijlen, want eene hooge bergketen strekt zich, in dat gedeelte in eene oost- en westwaartsche rigting uit, van bewesten *Punta Chuperas* tot aan *Punta Salinas*. In het midden dezer bergreeks ziet men er twee, zeer kenbare, van welke de hoogste *Tamanaco* genaamd wordt. Overigens is dat gedeelte van den bergketen wat bewesten *Punta Chuperas* ligt, het meest verhevene en daaronder wordt de berg *Cuevas* als de hoogste beschouwd. Deze berg heeft eenen dubbelden top met eene vlakte tusschen beiden.

De noord oosthoek of *Punta Galera* is, betrekkelijk

tot het overige land, laag en kan nauwlijks op $2\frac{1}{2}$ mijlen afstands gezien worden. Verder zuidwaarts op, blijft de oostkust laag, ja zelfs moerassig, tot omstreeks de helft van derzelver uitgestrektheid, alwaar het land, bij den *Manzanilla* hoek, weder bergachtig wordt, en zich vereenigt met eene tweede oost en west strekkende bergketen.

Buiten den noord westhoek of *Punta Monos*, ligt het eilandje *Chacachareo*, mede bergachtig, doch niet zeer hoog en op deszelfs zuid westzijde met eenen kenbaren piekachtigen berg, die aan den westkant nog al steil en naar het oosten schuins afhellende is.

Van bovengezegden hoek *Monos* af, is de westkust van *Trinidad* almede laag, met uitzondering van den berg *Naparima*, die nagenoeg rond is, en op 6 mijlen afstands van uit het westen kan gezien worden, wanneer hij namelijk niet in nevelen gehuld is, het geen door de in deszelfs nabijheid zijnde moerassen dikwerf het geval is.

Langs de noordkust kan men, op het lood af, varen, en aldaar, zoo mede aan de westkust, bestaan verschillende plaatsen, waar men zich van versch water kan voorzien.

Het eb en vloed getij doet zich tot ruim 2 mijlen uit den wal gevoelen, loopende het eerstgezegde om de N. O. en O. en het laatstgemelde om de N. W. Buiten dien afstand van den wal heeft men den gewonen noord westwaarts loopenden en, op deze hoogte, *sterken stroom*, alsmede de rafelingen. Het gezigt dier rafelingen behoeft echter den hier onbekenden geene vrees aan te jagen: want het vaarwater tusschen *Trinidad* en *Tobago* is volkomen zuiver, en die rafelingen ontstaan alléén door het te zamen loopen van den gewonen noord westelijken stroom, en dien, die uit de golf van *Paria* komt. Men kan bezuiden *Trinidad* om, in de golf van *Paria*

veilig varen, en deze, naar gelang van den tijd des jaars, beoosten of bewesten het eiland inloopen, doch, nademaal zulks voor schepen van *Suriname* naar *Curaçao* bestemd, een noodelooze omweg zou wezen, en het op deze hoogte nooit aan te raden is een opwerken om de oost te beproeven (1), zoo wordt de beschrijving van dat vaarwater en der zuidkust des eilands hier achterwege gelaten.

TOBAGO

Van dit eiland ken de noordhoek, door deszelfs hoogte, op 9 mijlen afstands gezien worden. Van verre verloont het een hoog en donker gekleurd gebergte met zwarte steile scheuren, doch naarmate men nader komt schijnt het te bestaan uit spitse bergen met schoone valeijen tusschen beiden.

Als men er benoorden omvaart ziet men eerst *klein Tobago* (een eilandje ten Z. O. van deszelfs noordhoek gelegen), als een voorland te voorschijn komen. Ook dit is hoog en bergachtig.

Groot *Tobago* loopt aan de uiteinden langzaam laag af, en zulks aan den noordhoek het sterkste. Het is dikwerf met wolken bedekt. Ten zuiden ligt in het vaarwater tusschen hetzelfde en *Trinidad*, eene ondiepte. De kapitein Luitenant (*Commander*) van de Engelsche Marine, A. DREW, heeft met zijne onderhebbende Corvet *de Wesp*, deze ondiepte, in het begin van 1843, opgenomen en bevonden, dat het een rif is, hetwelk zich van de *Brown's* of zuidpunt van *Tobago* onafgebroken omtrent $2\frac{1}{2}$ duitsche mijlen ver in eene Z. Z. Westering uitstrekt, en nergens meer dan 15 eng. vadem (27,5 N. ellen), doch voor het grootste gedeelte slechts 5 tot 8 vadem (9 tot $14\frac{1}{2}$ ellen) diepte heeft, zijnde de diepste plaats digt onder het eiland; terwijl men op ééne plaats slechts 27 eng. voeten

(1) Zie de afdeling over het opwerken.

(82 palmen) vond, hebbende alstoen gezegde *Brown's-*punt in het N. N. op nagenoeg 2 duitsche mijlen. Wegens den aard van den grond, die duidelijk zichtbaar was, onderstelde *Commander DREW*, dat er plaatsen zijn, waar nog minder dan 27 eng. voeten (82 palmen) diepte is. Het scheen hem toe een aanwassend koraal-rif te wezen, hetwelk in het vervolg van tijd voor diep gaande schepen, die tusschen *Tobago* en *Trinidad* mogten doorvaren, gevaarlijk kan worden (1).

GRENADA.

Het aanzien van dit eiland is hoog en bergachtig, zijnde van het noorden naar het zuiden doorsneden door eene bergketen, die men op 8 à 10 mijlen kan zien. De oostzijde alléén is lang. Bezuiden het eiland liggen eenige klippen, van welke sommigen gelijk met het water zijn. Orcanen hebben hier weinig plaats.

Benoorden *Grenada* liggen een aantal kleine, hooge, bergachtige eilanden en kale klippen, de *Grenadines* geheeten, van welke *Becquia* en *Canaguan* de voornaamste zijn. Het eerste dezer beide genoemde eilandjes is het noordelijkste. Het is niet hoog en kan op niet meer dan 4 of 4½ mijlen afstands gezien worden. Op het zuider gedeelte van hetzelfde vindt men eenen kenbaren ronden berg, met eene kleine pick.

ST. VINCENT.

Dit eiland is hoog en bergachtig met, aan de noordwestzijde, vele spitse rotsachtige punten en steilten, omzoomd door eene hooge, klipachtige kust. Het noorder gedeelte is het hoogst, en daarop bevindt zich een vulcanische berg, *la Souffrière* genaamd. De noord oostkant

(1) Zie *Nautical Magazine*, Julij 1843. bladz. 481.

is meer gelijk, minder afgebroken en loopt zelf bij den *Souffrière*, glooiend zeewaarts af.

Tusschen *Vincent* en het zuidelijker gelegen *Becquia* is, zoowel als tusschen *Vincent* en *Lucia*, een zuiver vaarwater. Beiden kunnen dienen om, uit den *Atlantischen* oceaan komende, de *Caraibische* zee in te zeilen.

ST. LUCIA.

Ofschoon minder hoog dan *St. Vincent*, bestaat dit eiland toch ook uit hoog en spits bergachtig land, onder welks bergen er zich veel zeer steile bevinden. Uit het oosten komende, doet het zich voor als een lang eiland. De noord- en zuidpunten, alhoewel altijd bergachtig blijvende, loopen lager af dan het midden gedeelte des eilands. Genoegzaam op gelijke afstanden der noord- en zuid-uiteinden van het land, verheffen zich in het midden van hetzelfde twee ronde, zeer kenbare bergtoppen, welke alzoo het eiland in drie, nagenoeg gelijke deelen afscheiden. Tusschen die twee bergtoppen in is het land het hoogst en een weinig gehakkeld. Benoorden den zuidelijken dier bergtoppen, staat een puntige pieksgewijze berg, die almede zeer kenbaar is.

Er worden aan de zuid westzijde mede twee zeer kenbare pieken gevonden, *de Suikerbrooden* genaamd, welke steil uit zee oprijzen en immer groen zijn. Meer binnen 's lands is daár ook een vuurspuwende berg (die den naam van *Souffrière* draagt), welks krater, tusschen twee andere bergen gelegen, bij de eerste ontdekking wel wat naar eenen kalkoven gelijkt. Meestentijds is deze vulkaan, zoo door zijnen eigen rook als door wolken bedekt.

Ten zuidwesten van den zuidhoek van *Lucia* ligt een klein, almede bergachtig eiland, uit slechts één berg bestaande, welke ten zuiden het hoogst en aan den oostkant steil is, terwijl dezelve ten noorden laag afloopt. Tusschen dit eilandje en *Lucia* schijnen er, bij het van om de *Oost*

naderen, eenige klippen boven water te voorschijn te komen, doch deze groeijen, naarmate men meer nadert, met *Lucia* aancen en vormen eene zuidwaarts zich uitstreckende landtong.

Beide straten, zoowel benoorden als bezuiden *Lucia*, zijn zuiver en zonder gevaar. De stroom trekt er meestal hard door.

BARBADOES.

Dit eiland kan men, met helder weder, tot op 7 en 8 mijlen afstands ontdekken. Hoezeer hetzelve, door de veelvuldige daarop gelegen suiker-plantaadjes, vruchtbaar schijnt te wezen, is het zulks echter niet. Men ziet er maar zeer weinig boomen op. Het heeft overigens een rotsachtig voorkomen en is als bezaaid met huizen, gehuchten en windmolens.

Uit het oosten komende en bezuiden het eiland henen, onder deszelfs likant zeilende, vertoont het zich altijd hoog in het midden en naar de beide uiteinden laag aflopend, en hoewel het bergachtig is, gaat het naar de einden afnemen der hoogte vrij regelmatig. De Oost of *Kitridge's* punt is de laagste, doch uit het Oosten komende (dat is, als men de noordpunt omtrent W. t. N. en de Z. Westpunt W. Z. W. heeft) schijnt de oostpunt het hoogste te wezen. Bij het verder omzeilen ontdekt men echter spoedig, dat dit eene dwaling is. Van de oost- naar de zuidpunt is het land meer effen en vlak, tevens zee- waarts afhellend, doch tusschen de oost- en noordpunten bestaat het slechts uit naakte rotspunten.

Van de oost (*Kitridge's*) naar de zuidpunt is de strekking N. O. en Z. W. Er loopt dáár een rif langs den wal, de *Cobblers* geheeten, dat zich, ongeveer eene halve Duitsehe mijl ver, in zee uitstrekt en hetwelk men zorgvuldig vermijden moet, vooral des nachts, als wanneer er van zons onder- tot zons opgang dikwerf windstilten plaats

hebben. De zuidpunt zelf steekt ook onder water uit tot ruim eene kwart mijl ver. Over dag kan men, aan de kleur van het water, dit uitstekende bespeuren. Die punt zelf is zeer lang en eindigt in helder wit zandstrand, met eene menigte kokosboomen er op.

Wanneer men de zuidpunt omgezeild is, ziet men de, even lage als zandige *Needham's*-punt (1) er uit komen, boven welke men het tuig der in de baai liggende schepen ziet uitstekende. Vervolgens ontdekt men de *Pelicans*-punt, almede laag en met een fort er op. Van deze punt strekt zich, drie kwart mijl ver, een rif langs den wal henen; hetwelk bij de *Pelican's north point* te niet loopt. Dit rif steekt omtrent eene halve mijl uit den wal.

Van de *Pelican's*-punt tot aan de noord-westelijke, of zoogenaamde *Great head*-punt, is de kust méest N. $\frac{1}{2}$ W. uitgestrekt, beslaande eenen afstand van omtrent kleine 3 mijlen. Dit gedeelte der kust is het eenige, wat niet met klippen of reën omzoomd is; want, van daar noordwaarts op, neemt het rif weder eenen aanvang en loopt zóó rond de noord- en oostzijde henen.

De *Great head*-punt is een hooge steile hoek. Wanneer men dien in het O. Z. O. krijgt, ziet men den noordhoek des eilands lager daaraan groeijen. Tusschen dien hoek en de *Pelican's* punt, liggen de vlekken *Hole* en *Speigh's town*, welke kleiner dan *Bridge-town* zijn en de kust, tusschen de gezegde hoeken, nagenoeg in drie gelijke deelen verdeelen.

Er waait over dag, zelfs onder de lij van dit eiland, een frissche passaat, waardoor men zeer dicht onder deszelfs lijkant kan zeilen, in zeer effen water en buiten den invloed des strooms.

(1) Deze is de zuidoost-punt der *Carlisle*-baai, aan welke de stad *Bridge-town* (het Engelsche marine-établissement, voor de loevenwinds-eilanden) gelegen is.

Men kan hier goed en genoegzaam versch water bekomen. Hetzelve vloeit door buizen naar den oever, zoodat men de vaten niet uit de sloep behoeft te nemen.

Dikwerf wordt het eiland door orkanen bezocht, die er, niet zelden, droevige sporen hunner verwoestingen achterlaten.

MARTINIQUE.

Over het geheel genomen is het eiland *Martinique* bergachtig en hoog, en kan op 10 of 11 mijlen afstands gezien worden. In het noordwestelijk gedeelte verheft de berg *Pelée* (een uitgebrande vulkaan van een onvruchtbaar aanzien) zijnen top boven al het overige, in tegenstelling zeer vruchtbare land, en deze berg wordt dus, van welken kant men ook kome, het eerst gezien, en wel in den vorm van den bol van eenen hoed. Buiten dezen, steken nog twee andere bergen ver boven het overige land uit. Van alle drie zijn de toppen meestentijds met wolken bedekt.

Na dat men, uit het zuidoosten komende, het eerst den berg *Pelée* ontdekt heeft, ziet men, bij het meer westwaarts geraken, langzamerhand ook het overige lagere gebergte van den zuidkant, alsmede de zuidpunt des eilands, (*Pointe Saline* geheeten) welke laag en rotsig is: terwijl dáár bezuiden drie rotsachtige eilandjes en meer westwaarts een aantal reven en klippen zich bevinden. Verder op ligt, bij den zuidwesthoek, de *Diamants*-klip. Deze is volstrekt naakt, grijsachtig wit van kleur en dus een uitmuntend verkenningspunt.

Het noordoostelijk gedeelte van het eiland is alsmede zeer vruchtbaar, en tot boven in het gebergte ontwaart men plantagien. Omtrent $\frac{1}{2}$ mijl van den wal ligt dáár het rotsachtige eilandje *Caravelle*.

De noordhoek of *Pointe Macouba*, onderscheidt zich door eenen waterval, die van den top des bergs in zee

nederstort. Van hier, langs de noord westzijde des eilands, tot bij het eilandje *St. Pierre*, is de kust steil, zuiver en als bezaaid met gehuchten. Overigens kan men onder den lij of westkant overal dicht onder den wal komen.

Het eiland is zeer geschikt om versch drinkwater in te nemen.

DOMINICA.

Dit is het hoogste der bovenwinds eilanden, en dienvolgens zeer bergachtig en oneffen. Onder het gebergte bevinden zich nog onuitgebrande vulcanen.

Wanneer men uit het zuid oosten komt, schijnt, bij de eerste ontdekking, de noordpunt een afzonderlijk hoog en klein eiland uit te maken, hetwelk zich echter, bij het naderen, aan *Dominica* zelf vasthecht en er ook werkelijk een deel van is. Deze punt loopt, met eene nog al zachte helling, laag te niet. De zuidpunt is hooger en heeft aan het uiteinde eene steile klip (waarop een vlaggenstok), die, van verre gezien, een afzonderlijk eiland schijnt te wezen.

Aan de westzijde is de wal steil. Op den zuidwest hoek verheft zich eene kleine piek, met een fort er op, en deze is dus zeer kenbaar. Men ontdekt dit fort het eerst als men, uit het oosten komende, den oosthoek in het noorden heeft. Vroeger heeft men dan wel

Het eiland *Dominica*. * De zuidpunt recht west. ** De oosthoek N. W. t. N.
(Naar de teekening van den Luitenant ter Zee c. J. BERGHUIS.)

*De oostel. hoek van *Dominica* regt noorden,
dan ziet men het fort op den westh. gelegen.

op den zuid-westhoek
eenige gebouwen, maar
nog geen fort gezien.
Van rondsom is de
kust zuiver.

MARIE GALANTE.

Marie Galante is een lang eiland, niet zeer hoog en welks boven-ontrek een effen, bijna regtlijnig, vlak vormt, hetwelk noodwaarts rijst. De oostelijkste punt is de hoogste. Aan de zuidpunt, *Basse terre* genaamd, ligt een wit fort. Overigens ziet men er veel molens met zes wieken en eenige gebouwen, hier en daar verspreid, doch weinig geboomte, waardoor het eiland een bar aanzien heeft. Aan de oostzijde bevinden zich eene menigte reven en klippen, doch de westkant is schoon.

DE SAINTES.

Nog op eenen verren afstand gezien, is het uitwendig voorkomen dezer eilanden-groep onvruchtbaar en klipachtig en echter hebben de twee grootsten der eilanden, koffij, katoen en maïs plantagien. Op de westzijden van deze bevinden zich de voornaamste en meeste woningen. Op het zuidwester gedeelte van het oostelijkste der beide gezegde eilanden, bevindt zich een berg, *Mont des Filles* geheeten, welke zich boven al de andere gebergten verheft en waaraan dan ook deze groep kenbaar is.

Het vaarwater, in de nabijheid dezer groep, is zonder gevaren, men kan dezelve veilig naderen.

Op de kaart: *vergroot bestek van de Caraïbische eilan-*

den en zee, door de *Commissie der Lengte*, bij VAN KEULEN in 1827 uitgegeven, schijnt het zuidelijkste dezer eilanden vijf minuten te zuidelijk te zijn geplaatst: immers Z. M. Corvet *Pallas*, in December 1834 van *Suriname* komende, nam de middags breedte waar 15° 45' 30" en peilde ter zelfder tijd:

1. *Marie Galante* (*Basse terre*) regt Noorden.
2. *Dominica* (*Noordpunt*) Z. W. t. W. $\frac{2}{3}$ W.
3. *Saintes* (*het zuidelijkste derzelve*) N. W. t. W. $\frac{3}{4}$ W.

De peiling van 1 en 2, op de gezegde kaart gebragt, kwam met de waargenomene breedte goed overeen; doch de peiling van 1 en 3 wees de breedte 5' zuidelijker aan dan de waargenomen. Blijkbaar is hier de oorzaak van het verschil te zoeken in eene verkeerde plaatsing van het zuidelijkste der *Saintes*, op de bedoelde kaart.

DESIRADA.

Het voorkomen van dit, niet groot en rotsachtig, eiland, is, als men het nadert uit het oosten komende, wel wat gelijkende naar eene tentboot, vertoonende het zuidwester gedeelte, als zijnde het hoogste, de tent, en het oostereinde den voorsteven. Men kan het ook bij eene keg of wig vergelijken. Het geheele eiland maakt een nog al effen vlak uit. Naar mate men het noordelijk gedeelte meer ontdekt, bespeurt men eenige witte vlekken met roode strepen er door.

De oostzijde is vrij van gevaren. Van de noordpunt steekt een klippen-rif uit, onder water.

GUADALOUPE.

Het eiland *Guadaloupe* (1) bestaat eigenlijk uit twee, in eene N. O. en Z. Wester rigting, zeer nabij elkander gele-

(1) Zie op de plaat het eiland *Guadaloupe*.

gen eilanden, beiden van een vulcanisch voorkomen en van welke het oostelijkste en minst vruchtbare *Grande terre*, en het westelijkste, *Petite terre* wordt genaamd. Dit laatste is het vruchtbaarste, gezondste en hoogste, door welke laatste eigenschap men het dan ook al reeds op 11 mijlen afstands zien kan.

Grande terre, minder bergachtig en meer effen vlak zijnde dan *Petite terre*, is, vooral aan den zuidoostkant, laag, doch noordwaarts op wordt het hooger en bergachtiger, en er verheft zich dáár eene, tot in de wolken reikende, piek, die naar het noord-oosten, met eene zeer zachte en langzame helling, in eene lage punt te niet loopt. Zóó vertoont zich dat eiland als men uit het zuid-oosten komt, terwijl, uit die rigting gezien, deszelfs zuidelijk gedcelte zich met het noorder einde van *Petite terre* schijnt te vereenigen. (1)

Het is aan de noord en ook vooral aan de zuidzijde schoon en kan dáár van nabij aangelooopen worden. Van de oostpunt alléén steekt een klippen-rif uit.

Petite terre is, in eene noord en zuidwaartsche rigting, doorsneden door eenen keten van hooge bergen, die het eiland in een oostelijk en een westelijk deel scheidt, van welke het eerstgezegde het hoogste is en het laatst vermelde langzaam laag te niet loopt. Aan de zuidzijde rijst eene vulcanische piek, de *Souffrière* genaamd, tot in de wolken, en alzoo zij bijna onafgebroken rookt, is daardoor de top des bergs meest altijd door wolken en rook bedekt en dus niet te onderscheiden. Uit het westen komende heeft men, buiten de hoogte van den *Souffrière*

(1) Hoewel den 3ten Februarij 1843, eene zware aardbeving groote verwoestingen aanrigtte op het eiland *Guadaloupe*, en *Basse terre* in het bijzonder daardoor te lijden had, is ons echter nog niet ter oore gekomen, dat zulks op de uiterlijke gedaante en dus op de verkenning des lands eenigen merkbaren invloed heeft gehad.

nog twee goede verkenningen aan dit gedeelte van *Guadaloupe*: vooreerst eene menigte witte vlekken en strepen (zijnde deze laatsten de menigvuldige waterstroomen, welke van het gebergte nederstorten) en ten tweede eene kleine, doch zeer opmerkelijke klip van eene grijsachtige kleur, welke buiten den noord westhoek van *Petite terre* gelegen is en *Tête de l'Anglais* genaamd wordt.

Men kan gerust zeer dicht onder den ganschen west wal van *Petite terre* langs zeilen, dat is op $\frac{1}{2}$ tot $\frac{1}{4}$ mijl afstands, en het wordt zelfs aangeprezen om er óf dicht onder te loopen, ten einde des nachts met de landwinden en des daags met de, dikwerf plaats hebbende, westelijke koeltjes zijn voordeel te doen, óf wel er ver van af te blijven, op dat men niet vervalle in de veranderlijke valwinden en zware buijen, afgewisseld door stilten, die het natuurlijk gevolg zijn van onder de lij van hoog bergachtig land te wezen. Doch men moet zich daarom niet voorstellen dat men, dicht onder den wal zeilende en den landwind hebbende, altijd vrij zal blijven van de stilten. Ook dáár zijn zij menigwerf ondervonden. De noordkust is, even als die van *Grande terre*, schoon. De klippen en kleine eilanden, welke er buiten gelegen zijn, zijn allen boven water en duidelijk zichtbaar.

Gewoonlijk trekt de stroom hier nog al sterk om de N.W.

ANTIGUA.

Dit eiland is slechts middelmatig hoog en kan dan ook op niet meer dan 6 of 7 mijlen afstands gezien worden. Het is zeer rotsachtig, vooral aan de kusten, doch heeft geene uitstekende hoogten ter verkenning. Er zijn eene menigte baaijen en inhammen op hetzelfde. Met uitzondering der oostkust en van een klein gedeelte der zuidkust, is het overal omringd van gevaarlijke reven, klippen en eilanden, maar zulks bovenal de noordkust. Het is dus

geene zaak op digter dan $1\frac{1}{2}$, hoogstens 1 mijl afstands den wal te naderen. Het rif aan de zuidwest-punt is steil, men kan dáár somwijlen den grond zien en terstond daarop 15 en 16 vademen (25 en 27 ellen) diepte werpen.

Hout en water zijn er slecht te bekomen. Regenwater wordt er in putten gevangen, omdat er geene bronnen of wellen zijn: doch dikwerf heerscht er groote droogte.

De kaart: *groot bestek van Antigua*, door J. W. NORIS 1819, is zeer aan te prijzen voor hen, die bewesten of bezuiden langs dit eiland willen varen. De verkenning van de verschillende hoeken, op deze kaart aangewezen, zijn zeer gemakkelijk, vooral die, waarop het meest aankomt ter vermijding van een groot zand- en klippen-rif, langs den zuidwest wal gelegen. Men kan gerust naar de aanwijzing dezer kaart, de reven omvaren. De merken, als: forten, wachttorens, enz. op dezelve aangewezen, ziet men op 1 of $1\frac{1}{2}$ mijl uit den wal; al deze zijn van zeer veel nut in de verkenning der onderscheiden hoeken.

BARBUDA.

Men kan op weinig verder dan 3 mijlen afstands het hoogste gedeelte van dit lage en zandige eiland zien, terwijl de westkust zoo laag is, dat men die op niet verder dan ééne mijl ontdekken kan. Uit het midden naar den noordkant loopt het een weinig op en wordt dan op eens een effen en gelijk vlak, waarop men een wit gebouw ziet.

Het is omgeven door zandbanken en reven, die zich ver uitstrekken en aan den zuidkant bijna reiken tot aan de blinde klippen, benoorden *Antigua* gelegen. Echter op $1\frac{1}{4}$ mijl bezuiden den wal, is er op die banken diepte genoeg voor de zwaarste schepen. — Deze banken en reven maken het gevaarlijk om het eiland des nachts te naderen, en wanneer men niet vast overtuigd is, van de

lengte, waarop men zich bevindt, dan is het, in de nabijheid van hetzelfde, geene zaak des nachts door te sturen: want de ondiepten zijn zeer ongelijk en niet genoegzaam bij tijds aan te looden, om op het lood te kunnen vertrouwen.

MONTSERRAT.

Het eiland *Montserrat*, N. t. O. naar gissing op 6 mijlen.

In de rigting van den meridiaan is het eiland *Montserrat* ongeveer twee en in die van het oosten naar het westen, omstreeks ander halve mijl groot. Het is over het algemeen zeer hoog en op 9 of 10 mijlen zigbaar. Er is een kenbaar hooge berg op, wiens vorm aan vulcanischen oorsprong doet denken. De oostzijde is onbebouwd en het hoogst; daarentegen prijkt de westkant met plantagien en neemt, naar den oever toe, zachtkens aan in hoogte af.

Het eiland is omzoomd met rotsen aan de oevers, waartegen sterke branding en rollingen plaats hebben, en niet te min is het vaarwater in deszelfs nabijheid zuiver.

RODONDO.

Dit is een klein onbewoond eiland, van niet meer dan eene halve mijl over kruis. Het bestaat uit eenen enkelen koepelsgewijs hoogen en onvruchtbaren berg, dien men op 6 of 7 mijlen afstands kan zien. Zeer nabij deszelfs zuid oostzijde ligt nog een klein eilandje.

Het is rondom schoon en men kan er zeer digt langs varen, vermits de oevers steil zijn.

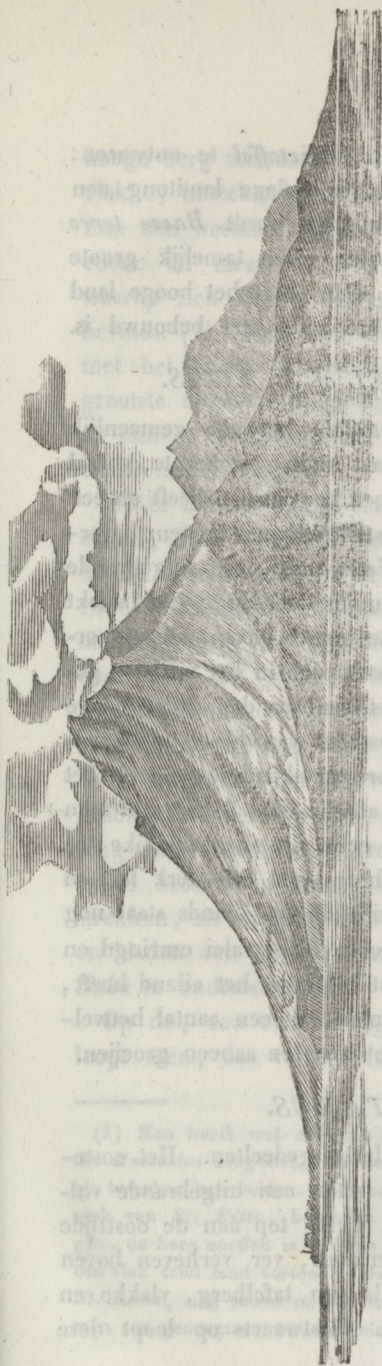
NEVIS.

De eilanden *Nevis* en *St. Christoffel*, die men gewoonlijk gelijktijdig te zien krijgt, zijn beiden hoog en bergachtig: echter *Nevis* het laagst. Van dit laatste eiland loopen de zuid- en westkanten, naar den oever toe, laag af, zoodat het, als men uit het zuiden of westen komt, zich altijd voordoet, als eenen, in het midden hoogen en spitsen berg, die aan weërszijden laag afloopt en welks top steeds met wolken bedekt is. Evenwel, als men zich bezuiden het eiland bevindt, dan ziet men ten zuid-ooste van dien berg nog eenen, hoewel lageren, niet te min tamelijk verheven berg. Aan de noord en oost kanten is die hooge berg niet zó piekachtig. Dáár loopt dezelve, met eene langzame helling, in eene vlakke aan de noord westzijde des eilands, te niet, terwijl zich aan den noord oost kant des hoogen bergs, een paar kleinere bergen vertoonen.

Montserrat, 6 mijlen naar gissing, in het Z. O. $\frac{2}{3}$ O.

Rodondo, Z. O. t. O. $\frac{1}{2}$ O.

Het eiland *Nevis*, N. $\frac{3}{4}$ O. op $2\frac{1}{2}$ mijlen.

Als men uit den *Atlantischen* oceaan, bezuiden om *Nevis* henen, is gekomen en westwaarts opzeilt, ziet men, naar mate men het eiland oostelijker krijgt, een paar eilandjes (de *Booby* of *Vogel-eilanden*) en twee klippen (de *Cow's* of *Koeijen*), benoorden hetzelfde te voorschijn komen, welke gelegen zijn in de straat tusschen *Nevis* en *St. Christoffel*, op de Engelsche kaarten gewoonlijk de *Naauwe* of *Narrows* genaamd. Uit deze benaming kan men al terstond opmaken, dat die straat niet als een vaarwater te beschouwen is, gelijk dezelve dan ook vol klippen ligt, terwijl er zich bovendien benoorden *Nevis*, een rif bevindt, hetwelk zich ongeveer $1\frac{1}{2}$ of 2 mijlen, in eene N. N. Ooster rigting, van den wal uitstrekt, hetwelk men zorgvuldig vermijden moet.

De *Booby's* en *Cow's* zierende, zal men zich ook verbeelden nog een klein rotsachtig kaal en onvruchtbaar

eiland ten zuid-ooste van *St. Christoffel* te ontwaren: doch dit groeit naderhand met eene lage landtong aan *St. Christoffel* vast. Deze landtong wordt *Basse terre* genaamd en aldaar bevindt zich eene tamelijk groote stad met goeden ankergrond. Dan volgt het hooge land van dit eiland, hetwelk aan deze zijde veel bebouwd is.

St. CHRISTOFFEL of St. KITTS.

Ook het eiland *St. Christoffel*, hetwelk gemeenlijk *St. Kitts* wordt geheeten, bestaat uit hoog gebergte, vooral in het midden, waar hetzelfde een bar aanzien heeft en een aantal diepe valeijen tusschen steile klippen bespeurd worden. De hoogste berg is de *Misery*-piek, een uitgebrande vulkaan, welks midden meestentijds door de wolken bedekt is, terwijl niet zelden de zwarte top er boven uit te voorschijn komt. Deze piek bevindt zich in het noorder gedeelte van het eiland en is kenbaar door eene hooge en puntige piek, aan den oostkant van haren top oprijzende. — Overigens is de noordwest-kant des eilands het hoogst en zeewaarts in hoogte afnemende. Dáár vindt men den *Brimstone's*-berg, achter eene niet onaanzienlijke stad geplaatst. Het is een ronde berg, met een sterk fort en vele huizen er op. Aan de zuidzijde des eilands staat nog eene piek, van rondsom door eene diepe valei omringd en dus zeer kenbaar. De zuidoost-kant van het eiland heeft, van verre gezien, het voorkomen van een aantal heuvelachtige eilanden, welke bij het naderen aaneen groeijen.

St. EUSTATIUS.

Dit eiland bestaat uit tweederlei gedeelten. Het oostelijkste is een hooge berg, te weten een uitgebrande vulkaan, thans zeer vruchtbaar, welks top aan de oostzijde eene scherpe puntige piek vertoont, ver verheven boven het westelijke en in voege als een tafelberg, vlakke en effen gedeelte van dien top. Oostwaarts op loopt deze

hooge berg zeewaarts af en eindigt dáár in eene tamelijk vlakke, uitstekende punt, die de oosthoek des eilands is. Aan den westkant loopt de gewezen vulkaan in eene lange effene en meer en meer laag wordende landtong uit, waarop zich slechts één pieksgewijze kleine verhevenheid bevindt. (1) Deze landtong vereenigt den hoogen berg met het ander of westelijk deel des eilands, hetwelk de grootste uitgestrektheid beslaat, meer ongelijk bergachtig en minder vruchtbaar is. De noordwest-kant van dit gedeelte is het hoogste.

De te zamenvoeging der beide hooge gedeelten van dit eiland, door eene lage landtong, is oorzaak dat men, uit het N. O. komende, bij de eerste ontdekking, zal wanen, twee verschillende eilanden te zien, vermits alsdan die landtong zich nog beneden den horizont zal bevinden; doch met het naderen zal men dienvolgens deze twee vermeende eilanden aaneen zien groeijen.

Al reeds van zeer verre bespeurt men, als men uit het N. O. komt, aan het ooster uiteinde der hooge piek, eene groote, driehoeks-gewijze, witte vlek, en onder de landtong almede eene witte streep. Beiden, gevoegd bij den straks beschreven vorm van den top des hoogen bergs, strekken, uit dit gezigtspunt, tot eene schoone verkenning, en bieden een goed middel aan, om *St. Eustatius* van *Saba* te onderscheiden.

Op de, zoo even gezegde, witte vlek aanhoudende, loopt men, des verkiezende, tot op eene kwart mijl uit

(1) Men heeft wel eens de piek van *St. Christoffel* voor die van *St. Eustatius* aangezien, en inderdaad bestaat er wel eenige gelijkennis tusschen hen beiden. Echter, wanneer men er op let, dat op de piek van *St. Kitts*, bewesten de scherpe punt op haren top gelegen, de berg oneffen is en daar niet, gelijk die van *St. Eustatius*, een vlak tafel land vertoont, alsmede dat er ten oosten der piek van *St. Kitts*, nog eenen minder hoogen berg gevonden wordt, dan zal men een genoegzaam onderscheid tusschen deze bergen bespeuren.

den wal, langs den oosthoek van het eiland naar de reede, die geheel zuiver is. Echter lette men op een rif hetwelk zich, beoosten de reede, omtrent $1\frac{1}{2}$ kabellengte van den zuidwal uitstrekt en waarop meestentijds de zee brandt.

De stad bevindt zich aan den zuidkant van het eiland en ligt ten deele aan het strand, alwaar de voet der piek, achter de huizen, in steile rotswanden eindigt. Het andere gedeelte der stad, waarin zich het fort bevindt (1), ligt boven op dien voet, omstreeks 25 ellen boven de oppervlakte der zee.

De reede is van het westen door het zuiden, tot aan het zuidoosten, geheel open en nademaal het eiland ook onderworpen is aan de woede der orcanen, zoo moet men, bij het zuidelijk loopen van den wind, terstond zee kiezen, dewijl er alsdan eene zware rolling staat. De grond in de baai bestaat uit harden, vuilen, zand- en koraalgrond. De gewone ankerplaats is, met den kerktoren in het N.O. tot O.N.O. en den westhoek des eilands in het N.N.W. tot N.W., als wanneer men 8 tot 13 vademmen ($13\frac{1}{2}$ tot 22 ellen) diepte zal hebben. Binnen de 7 vademmen (12 ellen) kome men niet.

In de orcaan-maanden is men verplicht altijd gereed te zijn om zee te kiezen, vermits het afrijden des orcaans, bij de hooge kokende zee en den rotsachtigen grond, zeer onzeker is, natuurlijk vooral dan, wanneer men voor touwen geankerd ligt, omdat men dan gevaar loopt deze te zien afvlijen (2).

(1) Dit fort heeft met de aardbeving, die zich den 3sten Februarij 1843 op *Guadaloupe*, *Antigua*, enz., sterk deed gevoelen, ook veel geleden en is toen meerendeels verwoest geworden.

(2) Het afrijden van eenen orcaan, heeft niettemin plaats gehad bij eenen zuidwesten storm, die in 1815 Zr. M. linesschip *Prins van Oranje*, op deze reede overviel. (zie Berigten en Verhandelingen over de zeevaart, door den Hoogleeraar J. F. L. SCHRÖDER, N°. LII). Doch dit mag veilig als eene merkwaardige bijzonderheid worden aangemerkt.

Het met sloepen aan den wal komen is hier zeer moeijelijk, ja soms gevaarlijk; want, ofschoon men in gewone omstandigheden altijd opperwal heeft, zoo staat er niettemin op het strand eene zware rolling, zoodat men verplicht is, met eene goede vaart, de sloep op het strand te doen loopen, latende vóór dien tijd achteruit eene dreg vallen, om de sloep op de rolling te houden en om, als men weder vertrekt, met kracht achterwaarts daarop uit- en vrij van den grond te halen. Verzuimt men dezen maatregel van voorzigtigheid, dan loopt men groot gevaar dat de sloep dwars in de rolling komt te liggen en omslaat. Zoodra men voelt dat de sloep grond raakt, is het het beste, dat de roeijers aan wederzijden er uit springen en de ledige sloep op het strand halen. De bewoners van dit eiland gaan met hunne eigen sloepen aldus te werk en zijn er zeer handig mede, waarom het landen met hunne plat gebodemde sloepen te verkiezen is boven dat met de scherpere sloepen der schepen.

Water is hier moeijelijk te bekomen en in allen gevalle niet anders dan regenwater, hetgeen men nog duur betalen moet: gewoonlijk *f* 1,50 per halve legger, of vat van 250 Nederlandsche kannen.

Aan de noordzijde is het eiland *St. Eustatius* met schepen niet te genaken.

SABA.

Wanneer men uit het N. O. komt, vertoont zich dit eiland, hetwelk slechts één enkele uit zee oprijzende berg van vulcanischen oorsprong is, als eenen eenigzins puntig opgaanden koepel. Men kan het op 12 mijlen afstands zien. Veelal is de top met wolken bedekt.

Komt men uit het oosten of westen, dan bespenrt men aan de zuidzijde des eilands twee kenbare pieken, van welke vooral de zuidelijkste eene menigte spitse punten heeft.

Uit het Z. W. gezien, ontwaart men aan de zuidoostzijde van den berg eene kloof, die westwaarts eenen rug heeft en daarna, zacht glooiende, in eenen eenigzins stompen hoek eindigt, buiten welken men, naarmate men, bevesten het eiland henen, noordelijker komt, de noordwestzijde van hetzelfde te voorschijn ziet komen. Die noordwestzijde is kennelijk aan eene, niet ver uit den wal gelegen, klip boven water, de *Diamant* genaamd, welke zich in den aanvang voordoet als een schip uit de verte gezien.

Aan den zuidkant van *Saba* heeft men loodingen van het W. t. Z., door het Z. henen, tot in het Z. O. t. Z. van het eiland, en zulks tot op 5 Duitse mijlen uit den wal. De diepten nemen spoedig af en zijn ongelijk, want men vindt bevesten het Z. Z. W. van het eiland, van 35 tot 12 vademmen (59 tot 20 ellen) wit zand met zwarte spikkels; — van het Z. Z. W. tot het Z., van 12 tot 7 vademmen (20 tot 12 ellen) koraal en zandgrond, en van het Z. tot het Z. O. t. Z. weder van 7 tot 20 en meer vademmen (12 tot 34 ellen) wit zand met gebroken schelpen en kalkstof. Op de 7 vademmen (12 ellen) diepte, heeft men *Saba* tusschen het N. N. O. tot N. t. W., en *St. Eustatius* O. N. O. en N. O. t. O. Zoodra men zuidelijker komt neemt de diepte spoedig toe en wordt alras onpeilbaar. Doch even zóó neemt de diepte, bij het noordelijker komen, snel af, en op 3 en 4 vademmen (51 en 68 palmen) staat er, met zuidelijke winden, rolling en branding. — Het water is er zóó helder, dat men op 7 en 8 vademmen diepte den grond onder het schip zien kan.

Men kan hier somwijlen eenen zóó harden westwaarts loopenden stroom aantreffen, dat het oplaveren bezuiden het eiland, zelfs met eene goede vaart, ondoenlijk wordt.

Aan de zuidwestzijde van het eiland bevindt zich het eenige gehucht, hetwelk er aanwezig is, gelegen in eene vlakke, die aan den zeekant door hoog gebergte wordt gedekt.

Het eiland is niet geschikt tot het voorzien van mond-behoefsten aan schepen.

DE LOEF-AVES OF HET VOGEL-EILAND.

Nagenoeg midden in de zogenaamde *Kraal* der *Anti-lische* eilanden, ligt het kleine eiland *Loef-Aves*. Het is laag met een wit zandig strand. Uit het zuidwesten en op verren afstand gezien, doet het zich voor als eene verzameling van kleine eilanden, van welke het oostelijkste het hoogste schijnt. Dit hoogere gedeelte is in der daad het midden des eilands, en de kleinere eilandjes, die men daar bewesten meent te zien, zijn kale klippen, ten noordweste van het eiland gelegen, welke door reven aan hetzelfde verbonden zijn. Ook ten zuidooste bevinden zich reven: doch ten weste en ten zuide is zandgrond en eene goede ankerplaats.

Men kan het al niet verder dan op $1\frac{1}{2}$, hoogstens 2, mijlen afstands zien. Des nachts dient men het dus vooral te vermijden.

Het eiland is onbewoond. Water is er niet te bekomen, alleen schildpadden en meeuwen eijeren vindt men er, en vogelen vliegen er in menigte rond.

St. BARTHOLOMEUS.

Een bijzonder rotsachtig aanzien kenmerkt het eiland *St. Bartholomeus*, door de Engelschen, bij verkorting, gewoonlijk *St. Bart's* geheeten. Het vertoont zich als een gehakkeld niet zeer hoog gebergte, en kan dan ook niet verder dan op 6 mijlen afstands gezien worden. Het noordelijkst gedeelte des eilands onderscheidt zich door eenen kennelijk piekachtigen berg, in den vorm van een stomp suikerbrood. Ten zuide van dezen berg zijn eenige trappgewijze heuvels, boven welke zich eene kleine piek verheft. Naar het noorden loopt die berg in eene lange helling naar

den gezigteinder af, terwijl slechts een, naauwlijks merkbaar heuveltje, die helling ongelijk maakt.

Dit Suikerbrood moet in het oog vallen, als men zich bewesten of beoosten het eiland bevindt. Is men er in die rigting ver af, dan schijnt het noordelijkst gedeelte een afzonderlijk lang eiland te wezen, met nog kleinere daar benoorden, terwijl tusschen hetzelfde en het zuidelijk gedeelte eene nog al wijde straat schijnt te loopen, in het midden van welke men een klein eiland waant te zien. Dit laatste is in der daad een van de klippen ten zuidooste van *Bartholomeus* gelegen, terwijl de vermeende straat van lieverlede in land herschapen wordt, hetwelk het noorder en zuider deel van het eiland te zamen voegt. De noordhoek heeft aan den westkant eene witte vlek.

Ten noordweste van het eiland liggen klippen boven water, van welke de *Vijf eilanden* en *Grouper-rots*, de hoogsten zijn. Uit het zuidwesten gezien vertoonen zich die *Vijf eilanden* als een bergachtig eiland, met, naar het noorden, gebogen rotstoppen, invoege als de kam van eenen haan: terwijl het zuidelijkste derzelve zich eenigzins als eenen tafelberg voordoet, en dan ook in de geographische tafel van den *Columbian Navigator* opgegeven wordt, als: » *the table to the S. E. of St. Martin.*” — De *Grouper-rots* ligt ten zuidweste van dáár en is eene uit zee oprijzende kleine piek, van eenen ronden vorm, zonder hoeken of punten, waar nevens aan den zuidkant, een paar heuveltjes gelegen zijn: terwijl zich verder zuidwaarts op nog eenige lage klippen vertoonen.

Aan de zuid en zuid-oost kanten van *Bartholomeus*, liggen ook eenige klippen boven en onder water; die, ten zuidooste tot op nagenoeg $\frac{3}{4}$ mijl uit den wal, zoodat het eiland dáár gevaarlijk te naderen is; doch de zuidwestzijde van hetzelfde is steil, schoon en kan van nabij aangeloopen worden.

De reede bevindt zich aan den westkant, doch levert geene ververschingplaats op voor hout of water.

St. MARTIN.

Het noordelijk gedeelte van dit eiland is eene Fransche en het zuidelijk eene Nederlandsche bezitting.

Aan de oostzijde is het eiland het hoogst en het meest bergachtig, loopende naar het westen lager af, ofschoon altijd bergachtig blijvende.

Wanneer men nog 3 of 4 mijlen ten zuidweste van het eiland is, ziet men benoorden hetzelfde nog een laag, ofschoon ook bergachtig, eiland, tusschen hetwelk en *St. Martin* zich eenige, reeds van verre zichtbare, klippen boven water bevinden. Dit is het eiland *Anquilla* en de gezegde klippen liggen voor de baai van *Marygot*, in het Fransche kwartier, aan de noordwestzijde des eilands.

Tusschen dit gedeelte van *St. Martin* en *Anquilla* is een ruim, zuiver en voor allerlei schepen bevaarbaar kanaal, met eene diepte van 13 tot 20 vademen (22 tot 34 ellen), boven zand en keisteenen, welke, tot dicht onder beide wallen, slechts tot 7 vademen (12 ellen) afneemt.

Beoosten den noordoost-hoek van *St. Martin* ligt het zoogenaamd *Hoeden-eilandje* (1), hetwelk zeer bar en met reven en klippen omzoomd is; doch het vaarwater tusschen hetzelfde en *St. Martin* is $\frac{1}{2}$ mijl breed en bevaarbaar.

In het vaarwater tusschen het *Hoeden-eilandje* en *St. Bartholomeus*, liggen eenige zeer kleine eilandjes of klippen boven water, waarvan sommigen onder den wal van *Bartholomeus* en anderen onder dien van *St. Martin* zich bevinden, zóó dat zij onderling een zuiver en bevaarbaar kanaal overlaten, van ongeveer $1\frac{1}{4}$ mijl breed en

(1) *Hat-island* op de Engelsche en *Tintamarro* op de Spaansche kaarten.

met eene diepte van 13 tot 20 vademen (22 tot 34 ellen) boven harden rotsgrond. Men kan de wederzijdsche klippen of eilandjes gerust tot op $\frac{1}{8}$ mijl naderen. Er loopt echter somtijds een sterke westwaartsche stroom in dit kanaal, die wel eens het opwerken door hetzelfde ten eenemale belet.

Omstreeks W. N. W. van het *Hoeden*-eilandje ligt de *Spaansche* klip, op de Spaansche kaarten *Bajo Espanol* geheeten, met slechts $\frac{1}{2}$ vadem ($8\frac{1}{2}$ palmen) water er op en 7 vademen (119 palmen) in het rond. Op deze ondiepte behoort men vooral bedacht te zijn bij het laveren tusschen *Anguila* en *St. Martin* door.

Als men, van om de zuid komende, het eiland *St. Martin* ziet, bespeurt men aan deszelfs Z. O. einde een paar witte vlekken in het voorgebergte, even boven water. Dit is de zoogenaamde *Witte Hoek*, of kaap *Blanco*, zijnde de oosthoek van de *Groote Baai* of baai van *Philipsburg*, welke, aan den zuidkant des eilands, de eenige baai en tevens de grootste en beste van hetzelfde is. Achter den *Witten Hoek* bevinden zich twee regelmatige en nog al op elkander gelijkende pieken, die nagenoeg N. t. O. en Z. t. W. van een liggen, en van welke de noordelijkste (het *Prinsen Kwartier* geheeten) achter de stad oprijst. De zuidelijkste wordt de *Atwill* genaamd en aan haren voet ligt het fortje *St. Peter* of *Pedro*. Deze beide pieken en de kaap *Blanco* vormen, met het gebergte hetwelk hen vereenigt, de oostzijde der baai. Deze is overigens van alle zijden tusschen hoog land besloten, is omtrent $\frac{1}{4}$ mijl breed aan het inkomen, en iets meerder diep. Aan den westwal bevinden zich op den uithoek, de bouwvallen van het voormalig fort *Amsterdam* (in 1819 door eenen orkaan verwoest) en dáár achter, op den top van eenen hoogen heuvel, het fort *Nassau*, waarop de vlag waait. De stad ligt aan het einde der baai op eene lage, vlakke en zandige, landtong, welke door een meer van zout

water, daar achter gelegen, gescheiden wordt van het, verder achter de stad, wederom oprijzende gebergte. Dit meer heeft geene zichtbare gemeenschap met de baai; ook staat het water er ongeveer 4 voeten (7 palmen) lager dan in deze. Er wordt veel zout uit getrokken.

Ten weste van dit meer, mede achter en bewesten de stad, vindt men weder een zoet water meer, waarvan de oppervlakte slechts 2 voeten ($3\frac{1}{2}$ palmen) beneden die van het water in de baai, gelegen is. Deze meeren leveren alzoo een verwonderlijk en oogenschijnlijk tegenstrijdig natuurverschijnsel op.

Alleen aan het inkomen dezer baai is er diepte genoeg voor groote schepen; want, van achter het gebergte, hetwelk de kaap *Blanco* uitmaakt, tot achter dat, waarop het vervallen fort *Amsterdam* ligt, strekt zich, dwars over de baai henen, de zoom uit van eene zandbank, op welke aldaar slechts 2 en kleine 3 vademen (34 tot 50 palmen) diepte gevonden worden, eene diepte naar de stad toe meer en meer afnemende, tot dat de bank zich ten laatste vereenigt met de landtong, waarop *Philipsburg* gelegen is.

Naar deze baai bestemd zijnde, trachte men de kaap *Blanco* onder de lij te brengen, ten einde daarna, op dezelve aanhoudende, er bewesten te ankeren. Doch in het daarhenen zeilen moet men acht geven op de klip het *Oorlogschip* en de *Drie vadems bank*, welke, zeer dicht bij elkander gelegen, zich, op omstreeks eene kleine halve mijl afstands, in het Z. t. W. der baai bevinden. (1)

De klip het *Oorlogschip*, verheft zich op eenen, met

(1) De ligging van deze beiden, benevens de merken om dezelve te vermijden, zijn, in 1835, door den voormaligen Luitenant ter Zee H. J. BISSCHOP GREEVELINK opgenomen en medegedeeld in het 1^e deel I^e stuk der *Berigten en Verhandelingen over onderwerpen der Zeevaart*, door den Hoogleeraar J. F. L. SCHRÖDER, in 1837 uitgegeven. De beschrijving thans alhier voorkomende, is uit dat werk getrokken.

koraal en klippen doormengden zandgrond, welke ongeveer $\frac{3}{4}$ mijl uitgebreidheid heeft, met van 8 tot 14 en verder afdiepende tot 30 en meer vademen water. ($13\frac{1}{2}$ tot 24 en 51 ellen). Hare gedaante is kegelvormig en de omvang van haren top zóó klein, dat men, met eene sloep boven dezelve, voor dreg en dus geheel stil liggende, het lood zelden op de hoogste spits en meestal er bezijden werpt. Haar wortel is ongeveer 60 voeten (17 ellen) in den omtrek en zij is in haar geheel zeer goed zichtbaar, omdat het water voor *St. Martin* bijzonder klaar is. Hoewel deze klip in eene opene ruimte ligt, waar een frissche passaatwind het water onverhinderd voortdrijft, veroorzaakt zij echter geene de minste branding, doch wel eene ligte overstorting of zwelling. Er staat op den top 2 vadem (34 palmen) en, geene sloepslenge verder, 9 vadem water ($15\frac{1}{4}$ ellen).

De *drie Vademsbank* heeft eenige uitgebreidheid en is daardoor gemakkelijker dan de klip te vinden. Zij werd in 1835 ontdekt door den Luitenant ter Zee E. I. FOKKENS.

De klip ligt, volgens het regtwijsend compas (1), van den Witten hoek Z. 41° W. 2277 N. ellen.
van het fort *Amsterdam* Z. 70° W. 2384 »
van de *drie Vademsbank* Z. 70° W. 256 »

De merken derzelve op het onliggende land zijn:

Het fort *Nassau* in één met het vervallen fort *Amsterdam* en de *Grouper*-rots aan het midden der noordwaartsche helling van het stompe suikerbrood op *St. Bartholomeus*, dáár waar zich een klein heuveltje verheft. Voor de verklaring en verkenning van den *Grouper*-rots en den Suikerbroodberg, herzie men de beschrijving van *St. Bartholomeus*.

(1) De peilingen en afstanden van de klip en de bank, zijn door trigonometrische meting bepaald geworden.

De drie *Vademsbank* ligt van:
 den Witten hoek Z. 38° W. 2056 N. ellen.
 het fort *Amsterdam* Z. 6° O. 2310 »

Derzelver merken zijn:
 het vervallen fort *Amsterdam*, even be-
 westen het fort *Nassau* en de *Grouper-rots*
 even benoorden den stompen Suikerbrood-
 berg op *St. Bartholomeus*.

Zoo lang men de *Grouper-rots* bezuiden den
 stompen Suikerbroodberg van *St. Bartholo-
 meus* heeft, is men benoorden de klip en de
 bank en op eenen goeden afstand van beiden.
 De *Grouper-rots* tegen het zuider uiteinde van
 de *Vijf eilanden* aangebragt, is een even
 zeker merk dat men op eenen goeden afstand
 bezuiden de beide ondiepten is.

Wanneer men naar de baai loopt, boven-
 winds of beoosten de ondiepten henen, moet
 men niet westelijker komen dan tot aan de
 lijn, waarin de pieken *Princessen Kwartier*
 en *Atwill* in elkander zijn. Zeilt men naar
 de baai, bewesten of beneden de ondiepten
 om, dan moet men niet oostelijker komen
 dan de lijn, waar de geheele breedte van
 den westhoek der baai nog beoosten het fort
Nassau is; of anders gezegd, men moet het
 fort *Nassau* niet binnen den westkant der
 westpunt brengen. In beide gevallen volge
 men het opgegeven merk zoo lang, tot dat
 de *Grouper-rots* bezuiden het stompe Sui-
 kerbrood op *Bartholomeus* gebragt is en,
 wanneer men de baai uitzelt, tot dat de
Grouper-rots tegen de *Vijf eilanden* aan is.

De *Grouper-rots* bezuiden het Suikerbrood.

c. De *Grouper-rots*.

b. Het Suikerbrood.

a. De vijf eilanden.

Zie verhandelingen en berigten).

(Naar de teekening van den Luitenant ter Zee GAREVELINK.

Vaart men de baai slechts voorbij, dan houde men, om bezuiden de ondiepten te blijven, niet noordelijker voor dat de *Grouper-rots* tegen de *Vijf eilanden* aan zij. — Om tusschen de ondiepten en de baai door te zeilen, sture men niet zuidelijker vóór dat de *Grouper-rots* zich tegen den zuidkant van den stompen Suikerbroodberg op *St. Bartholomeus* bevinde.

Van om de oost komende, worden de pieken *Princessen Kwartier* en *Atwill*, zoodanig door den *Wittenhoek* bedekt, dat men hen niet te zien krijgt, alvorens men de baai open heeft.

Men kan den *Wittenhoek* van zeer nabij omvaren en gaat met eenigzins groote schepen er dicht onder en even er binnen, op 6 tot 8 vademen (10 tot $13\frac{1}{2}$ ellen) zandgrond ten anker. Men behoeft echter geene vrees te koesteren voor de sterke verkleuring van water en de schijnbare branding, welke om dezen hoek te zien zijn, alzoo de grond dáár zuiver is en de donkere vlekken, die men ontwaart, en welke het voorkomen hebben als of er klippen liggen, niets anders zijn dan groote plekken mos of zewier op den bodem, die men, door de helderheid van het water, hetwelk ligt groen van kleur is, op de diepte van 7 en 8 vademen (12 en $13\frac{1}{2}$ ellen) zeer goed kan onderscheiden. De schijnbare branding wordt veroorzaakt door de deining, die, meest altijd dáár staande, de baai inzet en het water, hetwelk er (hoewel

De Grouper-rots tegen de vijf eilanden.

c. Het Suikerbrood.

b. De Grouper-rots.

a. De vijf eilanden.

(Naar de teekening van den Luitenant ter Zee GAREVELINK.)

zeer zacht) uitstroomt, alsmede door de valwinden, die van den loefwal afkomen: al hetwelk het schip somwijlen wel eens nog al veel kan doen slingeren. Naar mate men verder naar binnen ankert, wordt die deining minder en men kan dus van October tot Junij wel wat meer binnen den hoek gaan leggen, doch in Junij tot October is het zaak, onaan gezien de deining en het slingeren van het schip, om buiten den *Wittenhoek* te blijven, opdat men, bij het zuidelijk loopen van den wind, terstond zou kunnen zee kiezen.

Ook het eiland *St. Martin*, wordt somwijlen geteisterd door de zoo verwoestende orcanen: hoofdzakelijk in de maanden Julij en Augustus. De kenmerken, waaraan men in de baai van *Philipsburg*, het naderen derzelve kan bespeuren, zijn de navolgende. Na ongeveer vier of vijf uren stilte, begint er op de zandbank in de baai branding te staan en er loopt zware rolling op het strand vóór de stad. Dan verheft zich een frissche N. O. wind, die, invoege als zulks bij de orcanen beschreven is, rond loopt en in kracht toeneemt. De grond in de baai welt, bij die gelegenheden, zoodanig op, dat geene ankers houden, zoodat men, zoodra men den orcaan ziet naderen, het beste doet naar zee te gaan en om de zuid te loopen, zeilende bewesten *Saba* henen en vermijdinge om tusschen dat eiland en *St. Eustatius* door te zeilen, vermits er, bij zulke gelegenheden, op de aanloodingen, ten zuide van het eerstgenoemde, eene zeer moeilijke zee staat.

ANGUILA EN BIJLIGGENDE EILANDJES.

Het eiland *Anguila*, hetwelk op zich zelve reeds weinig uitgestrekt is, heeft nog eenige kleine eilandjes, ten W. N. W. van zich, terwijl bij den oosthoek het eilandje *Angulita* en bij den westhoek het eilandje *Suptido*, gevonden worden. Deze allen zijn van een rotsachtig, zandig en bar voorkomen en zeer laag. Dit laatste maakt

dat zij, bij het van om de noord of zuid komen, zich aanvankelijk in het hooge land van *St. Martin* verliezen en eerst op $2\frac{1}{4}$ of $2\frac{1}{2}$ mijlen afstands gezien kunnen worden.

Aan de noordzijde verheft zich, ongeveer in het midden van *Anguila*, een kleine rotsachtige heuvel, die naar het zuiden afloopt, zoodanig dat de zuidwal, om zoo te zeggen, gelijk is met de oppervlakte van het water.

Anguilita ligt op eene kleine kwart mijl van *Anguila's* oosthoek, latende een vaarwater tusschen beiden met 12 vademmen ($20\frac{1}{2}$ ellen) diepte. Als men van de oost komt schijnen zij aan elkander vast te zijn. Men bemerkt de straat tusschen hen beiden eerst wanneer men die door het noorden of zuiden heeft.

Het vaarwater tusschen *Anguila* en *St. Martin* is zuiver, gelijk bij de beschrijving van laatstgezegd eiland bereids is aangewezen geworden.

Hout en water zijn er moeijelijk te bekomen.

SOMBRERO.

Dit is eene lage vlakke rots, zonder heuvels of onefenheden en van rondsom zonder gevaren.

DE MAAGDEN OF VIRGINIA EILANDEN.

Onder den algemeenen naam van *Virginia* eilanden, verstaat men eenen archipel van een dertigtal rotsige kleine eilanden en klippen, welke beoosten *Porto Rico* gelegen, onderling een aantal vaarwaters vormen.

Van die eilanden is *Anegada* het oostelijkste. Dit is een laag, aan de westzijde zandig, in het midden rotsachtig en aan den oostkant wederom zandig eiland. Met helder weder kan men den zuid-oostkant, als zijnde het hoogste gedeelte, op 2 mijlen afstands zien. Wanneer men uit het N.O. komt, ziet men het hooge land van *Virgin Gorda* er over henen. Als men het uit het zuidwesten nadert, bespeurt men eerst aan den gezigteinder

enkelde boomen, daarna de zuidoost of hoogste zijde des eilands en eindelijk het lage land.

Het is omzoomd van reven, zij strekken van benoorden de westpunt af, loopen om die punt henen langs den zuidkant en zóó rond den oosthoek. Zij zijn met zeer ongelijke diepten van 2 tot 6 vademen ($3\frac{1}{2}$ tot 10 ellen) strekkende ten Z. O. van het eiland tot op kleine 2 mijlen uit den wal. Deze reven zijn zeer gevaarlijk, want zij zijn steil en dus moeilijk aan te looden. — Nademaal het eiland zeer laag en gevolgelijk 's nachts moeilijk te ontdekken is, zóó dat men het somwijlen het eerst aan de branding ontwaart, daarbij veel onderhevig is aan zwaren mist, en dat de stroomen in deszelfs omstreken zeer ongeregeld en soms hard loopen, vooral de vloedstroom, die om de zuid trekt, zoo kan men in deszelfs nabijheid, des nachts, niet te voorzigtig zijn.

Water is er in overvloed te bekomen, vooral aan de westzijde.

Onder de hooger en der *Virginische* eilanden, merkt men op *Virgin Gorda*, *Tortola*, *St. Jan* en *St. Thomas*, welk laatste wel het hoogste is.

Virgin Gorda is daaraan kenbaar, dat het maar één tamelijk hoogen ronden berg heeft, die uit het midden des eilands oprijst.

Het hoogste land van *Tortola* is piekvormig, met daar benoorden en bezuiden twee kleine uitstekende bergtoppen, terwijl overigens, noordwaarts, het gebergte, met eene zacht aflopende vlakte, zonder uitstekende punten, naar de oppervlakte der zee neigt.

Noch *St. Jan*, noch *St. Thomas*, hebben eenige bijzonder uitstekende bergtoppen en het land loopt zeewaarts langzaam af.

Tusschen *St. Thomas* en het *Krabben* of *Vique* eiland, is een zuiver vaarwater gelegen.

St. CRUZ.

Van om de zuid komende, verptoont zich het eiland *St. Cruz* tamelijk hoog en onregelmatig bergachtig, met eenen nog al hoogen berg (de *Arend's berg*) aan den N.W. kant en eenen spitsen berg op de oostpunt. Naarmate men er meer beoosten komt, en vooral wanneer men de oostpunt door het westen heeft, rijst die berg meer en meer boven het overige land, en vormt in die streek een hoog en spits voorland, naar beide einden laag afloopend.

Het kleine *Bokken* eiland (in de Engelsche kaarten *Goat Island* geheeten), hetwelk benoorden den oosthoek van *St. Cruz* gelegen is en zich tot nog toe als met laatst gezegd eiland vereenigd voorgedaan heeft, begint er zich thans van af te scheiden. Hoe noordelijker men nu verder komt, des te meer verptoont zich ook, buiten den oosthoek, een ver afgelegen hoog bergachtig land, hetwelk de noordwest oever van *St. Cruz* zelve is.

Tot op 7 mijlen O.N.O. $\frac{1}{2}$ O. van het *Bokken* eiland, strekt zich een rif uit van hetwelk de zoom bestaat uit koraal en waarop de minste diepte is $5\frac{1}{2}$ vadem (9,3 ellen) dáár buiten spoedig en sterk aandiepende, terwijl aan den binnenkant 10 en 13 vadem (17 en $25\frac{1}{2}$ ellen) gevonden worden. Van November tot Maart kunnen op dit rif zware rollingen loopen en breekt er de zee somwijlen geweldig op deszelfs rand, ofschoon daar 6 en 7 vadem (10 en 12 ellen) water staan, zelf dan wanneer er op zulk een oogenblik slechts weinig wind moge wezen. Men is van oordeel dat plaats gehad hebbende stormen, in meer noordelijke streken, als de oorzaken van deze rollingen te beschouwen zijn. De oostpunt van het rif schijnt zich te vereenigen met eene uitgestrekte zandbank, welke tot op 2 mijlen uit den wal, rond den oost-

hoek van *St. Cruz* loopt en, aan den zuidwal van dat eiland, aan het land vast is.

Als men dus, gelijk boven verondersteld werd, van om de zuid, beoosten *St. Cruz* henen loopt en verder noordwaarts bestemd is, moet men den oosthoek niet nader dan op 3 mijlen nemen en ook den oosthoek van het *Bokken* eiland op dien afstand houden, tot dat men den noordhoek van dit laatstgenoemde, bezuiden het *W. Z. W.* peilt, als wanneer men gerust westelijker kan sturen.

Bezuiden *St. Cruz* bevinden zich ook reven langs de kust, doch deze strekken zich niet veel verder dan $\frac{1}{4}$ mijl uit. Echter bij den zand- of zuidwesthoek is dat rif gevaarlijk en men moet het op eenen goeden afstand houden.

HET KRABBEN OF VIQUE EILAND.

Wanneer men dit eiland in het N. O. heeft, ziet men aan deszelfs zuidwestzijde een hoog gebergte, hetwelk zich ver boven het overige land verheft. Meer westwaarts op loopt dit gebergte in een tamelijk effen en veel lager land uit, hetwelk zich voordoet als kleine, van elkander gescheiden, heuvels: terwijl de westkant des eilands een lage zandige hoek is. Beoosten het gezegde hoog gebergte, loopt het land almede laag, (ofschoon hooger blijvende dan er bewesten) en is dáár ook tamelijk gelijk van hoogte, zoodat het zich als het ware als een effen vlak vertoont, met aan het ooster uiteinde eenen, meer oprijzenden, kleinen berg. Doch wanneer men den oosthoek N. en den westhoek nagenoeg N. W. heeft, dan kan men wel het, boven beschreven, hoog gebergte op het wester gedeelte des eilands, nog zeer goed ver boven het overige land zien uitsteken, maar het meer oostwaarts gelegen land ziet men dan sterk in bogten (1) en het maakt niet meer een

(1) In der daad wijzen de kaarten, aan den zuidwal, nabij den oosthoek eene diepe baai aan.

tamelijk effen vlak uit; in tegendeel, het is dan ongelijk en bergachtig, en de ooster uithoek des eilands verliest zich in eenen lagen afgelegen berg, die het voorkomen heeft van een klein eiland, hetwelk nabij *Vique* ligt.

PORTO RICO'S ZUID- EN OOST ZIJDEN.

Men kan het eiland *Porto Rico*, hetwelk ongeveer 23 mijlen lang is, op 17 mijlen afstands zien, althans het hoogste gedeelte van hetzelfde, te weten den noord oosthoek, of *Cabeza de San Juan*. Van die kaap af strekt zich de oostkust meest Z. W. naar kaap *Malapasque*, van waar de zuidkust nagenoeg regt west doorloopt en in kaap *Roxo* eindigt, om vervolgens, in eene noodwaartsche rigting, den westkant van het eiland te vormen.

Bij het zien van de oostkust ontwaart men, vooral binnen 's lands, hoog bergachtig land, terwijl men tevens al dadelijk, van kaap *Malapasque* af, op vele plaatsen zogenoemd *dubbeld land* bespeurt. De gezegde kaap bestaat uit twee, nevens elkander liggende vrij gelijkvormige, bergen, die, oostwaarts op, eindigen in eenen lageren berg, met eene kenbare groote witte vlek. Dan bogt het land terstond in en bewesten den noord oosthoek dezer bogt ziet men een klein bergachtig eiland. Noordoostwaarts op blijft de kust ongelijk hoog en men kan ook nu en dan de kleine eilanden onderscheiden, welke langs den oostwal gelegen zijn.

Ook de zuidkust van het eiland vertoont *dubbeld land*, en langs dezelve liggen een aantal kleine eilanden, reven en klippen. Niet te min kan men tot op $1\frac{1}{2}$ mijl afstands dien wal naderen.

Onder die eilandjes onderscheidt zich *el Casa de Muerto's* (*de Doodkist*), op nagenoeg de halve lengte van *Porto Rico*, omtrent eene mijl ver uit den wal gelegen. De zuidzijde van hetzelfde is hoog en klipachtig, doch de westzijde is kenbaar aan twee bergen met eene lage zan-

dige valei tusschen beiden; welke valei men, uit het westen komende, in het eerst niet ziet, zoodat dan de zuidelijkste dezer bergen een afzonderlijk eiland schijnt te wezen. Verder zuidwaarts op ziet men nog een laag rotsachtig gedeelte, als een afzonderlijk eilandje, hetwelk een effen vlak vormt.

Als men van om de west komt en kaap *Roxo* nog op 4 of 6 mijlen afstands heeft, vertoont dezelve zich als twee afzonderlijke stukken lands van eenen graauwen tint, terwijl het daar benoorden gelegen hogere land, dubbeld is. Naarmate men meer om de oost vordert, verandert het aanzien der kaap: eerst in eenen spitsen berg en vervolgens (als men haar in het noorden heeft) in eenen steilen hoek met twee kenbare heuvels daar beoosten, tusschen welke men wederom *dubbeld land* ontwaart.

De westkust van *Porto Rico* bestaat almede uit hoog land, boven hetwelk nog twee kenbare pieken uitsteken, van welke de noordelijkste, of *Monte Atalaija*, langs de gansche westkust duidelijk te onderscheiden is en nagenoeg niets in vorm verandert, uit welke rigting men die ook moge zien.

Langs deze kust liggen reven en rotsen.

DE *MONA* DOORTOGT OF STRAAT.

De straat *Mona*, gemeenlijk *Mona passage* geheeten, wordt gevormd door de westkust van het eiland *Porto Rico* en de oostkust van het eiland *St. Domingo*. Het vaarwater is er schoon en zuiver: want alleenlijk onder de beide opgenoemde wallen bevinden zich reven.

Drie eilanden onderscheiden zich in die Straat, te weten: *Mona*, met het digt daarbij gelegen *Monica* en *Desecho*, ook wel *Zacheo* genaamd.

Mona is een, niet hoog, eenigzins lang eiland, van eene nagenoeg effen oppervlakte, zonder bergen, heuvels of kenbaar geboomte. Het is aan den N. O. hoek steil, west-

waarts op iets hooger, en neemt naar het zuidwest einde wederom in hoogte af. Dáár alleen kan men een paar boschjes geboomte bespeuren. Men kan het op 4 of 5 mijlen afstands zien.

Als men er nog een paar mijlen af is, heeft het eene donker groene kleur, doch tusschen de N. O. en Z. O. hoeken is de steile kust wit, hier en daar door roode vlakken en strepen afgewisseld, verradende dus barheid en onvruchtbaarheid. Ook de westkust heeft deze barre, witte en steile rotsen.

In het zuiden van den N. W. hoek zich bevindende, ziet men daar buiten eene hooge steile rots te voorschijn komen, die in het eerste oogenblik den schijn heeft van een schip te wezen. Men ziet dan ook het eilandje *Monica*, buiten dien hoek liggen.

Mona is rondom zuiver en zonder gevaren, zelfs schijnt het dat men het, vooral aan den oostkant, al zeer nabij komen kan. Het vaarwater tusschen hetzelfde en *Monica*, is almede zuiver (1).

Monica is veel kleiner dan *Mona* en ook lager, en nademaal deszelfs midden zich meer boven de uiteinden verheft, zoo heeft het, meer dan *Mona*, een bergachtig aanzien, zulks vooral als men het in het noorden heeft. Het is even naakt en kaal als dat eiland en men bespeurt er geen geboomte op: doch wel is het altijd door eene menigte zeevogelen omringd en de kusten zijn al mede steil en wit met roode strepen doormengd.

Desecho of *Zacheo*, doet zich, als men uit het Z. O. komt, hoog voor en steil aan den zuidkant; doch naarmate

(1) De *Columbian Navigator*, 2^e deel blad. 9, uitgave 1839, zegt: dat de loodsen verhalen, dat er een zuiver en diep vaarwater is tusschen *Mona* en *Monica*. Wij mogen ter verzekering daarvan er bij voegen, dat Z. M. transport-schip *Dordrecht* in 1836, tusschen beiden door voer.

men noordelijker komt, wordt het langer en betrekkelijk lager. Het is maar klein van omvang en met geboomte als bedekt.

St. DOMINGO.

Nademaal men, zelf van onze westelijkste bezittingen in deze zee, afzeilende en, het zij naar *Nederland* het zij om de *Oost*, bestemd zijnde, geen westelijker Straat zal kiezen dan de *Mona passage*, om in den *Atlantischen* oceaan te komen, en dus ook wel nimmer bewesten *Alta Vela*, onder *St. Domingo*, land zal halen, zoo zullen alléén de zuid en oost kusten van dat eiland beschreven worden, te beginnen bij *Alta Vela*.

Dit is een hoog, klein, rotsachtig eiland, met eene piek, welker top rond af is, even als eene bijenkorf. Van om de zuid komende ziet men gewoonlijk haren top, lang vóór dat men de zuidkust van *St. Domingo* bespeurt, als in eenen nevel te voorschijn komen en altijd zal men haar zien alvorens men nog iets van het nabij gelegen land ontdekt. Het eilandje is steil en kan gerust genaderd worden.

In het N.O. van *Alta Vela*, ligt nog een ander laag en boschrijk eilandje, *Béata* geheeten, waarvan het hoogste land de zuidpunt is.

Met uitzondering van den hoek *Agujas* of den *Val-schen* hoek, die hoog en steil is, is over het algemeen de kust van *St. Domingo*, achter deze eilandjes, niet hoog, maar vlak en ligt gekleurd. Meer noordoostwaarts op ziet men hoog binnenland met een duidelijk zichtbaar voorland, hetwelk in eenen steilen hoek uitspringt. Deze hoek is de kaap *Mongon*. Vermits verder op, het land sterk inbogt en niet eerder dan bij den hoek *Salines* weder uitspringt, zoo zal men (ten ware men onder den wal wilde houden, waartoe, als men naar de *Mona* bestemd is, geene noodzakelijkheid bestaat) van het verdere

land, nu en dan, het gebergte slechts flauw zien. Bewesten den hoek *Salinas* zal men eenige bergen in het land opmerken. Daar beoosten is het voorland laag en vlak en in het binnenland ontdekt men eenige pieken en afgebroken gedeelten hoog land.

Het eiland *Saone*, hetwelk ligt bij den zuid oosthoek van *St. Domingo*, kaap *Espada* genaamd, is laag, boomrijk en heeft van den oost- tot den westhoek eene gelijke, lijnregte, boven-oppervlakte. Beide die hoeken zijn steil.

De oostkust van *St. Domingo* is, over het algemeen genomen, laag. Men kan echter dezelve op 5 mijlen afstands zien. Van die kust is de kaap *Espada* vlak en vertoont eenen steilen hoek met nog een klein uitstekend bergje, terwijl van dáár naar kaap *Engano* het land almede vlak en bijna overal van gelijke hoogte is als *Espada*. Tusschen deze beide kapen in bestaat echter nog een hooge steile hoek, dien men in den aanvang ligt voor kaap *Engano* zelve zou kunnen houden.

Van dien hoek af schijnt het land lager te worden dan het nu beschreven gedeelte en dit lagere eindigt weder in eenen steilen hoek, te weten kaap *Engano*.

Hier heeft het land kleine oneffenheden en is dus, ofschoon weinig, minder lijnregt op deszelfs boven oppervlakte.

Nu blijft verder het land vooreerst laag tot op een paar mijlen van kaap *Raphael* af, als wanneer het begint te rijzen. Die kaap zelf is matig hoog en doet zich, van verre gezien, voor als een eiland. Binnen 's lands staat aldaar eene piek, in den vorm van een Suikerbrood, gewoonlijk de *Ronde Berg* genaamd.

Van *Saone* af tot hiertoe, is de gansche oostkust bijna onafgebroken door een rif omzoomd.

ARUBA.

Over het algemeen is het eiland *Aruba* zeer rotsig en bar, tevens lager dan *Curaçao*. De oosthoek is kennelijk,

als bestaande uit eenen langwerpigen berg, van eenen roodachtigen tint, gelijk ijzerroest, waarom dezelve de *Roodde berg* wordt geheeten. Op de westzijde verheft zich, boven een vlak en effen gedeelte van het overige land, de hoogste en daardoor meest kennelijke berg des eilands. Deze wordt de *Hooiberg* genaamd, uit hoofde van deszelfs gelijkenis daarop. Die gelijkenis echter is het sterkst, als men van om de *Oost* komende, denzelfden ziet, want als men zich bewesten denzelfden bevindt, wordt de kruin, door eene kleine holligheid, in tweeën verdeeld en verliest dus iets van de gelijkenis op eenen hooiberg.

De noordkust is bar en steil en de zee breekt er op met eene geweldige kracht.

Langs den ganschen zuidwal loopt een steenrif, hetwelk zich tot omtrent $\frac{1}{4}$ mijl van den wal uitstrekt, gedeeltelijk boven water ligt en, niet met punten uitschietende, door de waterverkleuring gezien en ontweken kan worden, waartoe de opmerkelijke en bijzondere helderheid des waters, bij en om dit eiland, natuurlijk zeer behulpzaam is. Westwaarts op strekt het rif, hetwelk overal steil is, meer uit den wal, vormt aan den zuid-westhoek van het eiland, gezamenlijk met eene inbogting van den wal, de *Paardenbaai* (1), aan welke het vlek *Oranje-stad* (het eenige op het eiland) gelegen is, en loopt aan den westhoek des eilands te niet in eene zandbank. Dáár alleen is het rif niet steil en levert eene tamelijk goede ankerplaats op, doch welke ver van de baai verwijderd is. Men loopt die ankerplaats aan met den westhoek in het N. W. t. N. en N. N. W. en stuurt dan regt op denzelfden aan. Dan zal men 14 en 12 vademen (24 en $20\frac{1}{2}$ ellen) en spoedig 6 en 4 vademen (102 en 68 palmen) zandgrond vinden. Zoodra men 6 vademen loodt, is het zaak om te ankeren. Ook hier is het water bijzonder helder.

(1) Zie het plan dezer baai op bijgaande plaat.

In het zuiden van de *Oranjestad* vormt het rif een eilandje, hetwelk eene noordwestwaartsche strekking heeft en ten W. in eene zandpunt te niet loopt (1). Op ruim $2\frac{1}{2}$ kabellengten daar benoorden opent zich het rif ter wijdte van eene kabellengte, laat een vaarwater, hetwelk met eenen elboog, in eene west-noordwester rigting, toegang vormt tot eene kom, die de eigenlijk gezegde *Paardenbaai* is en aan welker zuidzijde het rif met laag water gedeeltelijk droog valt. Het water rijst en daalt gemeenlijk maar eenmaal in de vier en twintig uren en dan nog zeldzaam meer dan 2 voeten (5,7 palmen). Die baai wordt alzoo door het rif gevormd, in voege als zulks op de menigvuldige koraal eilanden in de zuidzee plaats heeft.

De verkleuring van het water, hetwelk ook hier zeer helder is, zou bijkans alléén genoegzame leiding geven in het naar binnen zeilen; doch ten overvloede kunnen de vlaggenstok van het fort *Zoutman*, die van het gouvernementshuis, alsmede de kerk, ook tot geleide merken dienen.

Op ongeveer $\frac{3}{4}$ kabellengte langs het straks gezegde eilandje (*A*) loopende, bringe men den vlaggenstok van het fort aan de oostzijde van de Kerk en sture daarop door, tot dat men de zand- of westpunt van dat eilandje *A*, een paar streken achterlijker dan dwars heeft. Men zal dan van 42 tot 30 vademmen ($71\frac{1}{2}$ tot 51 ellen) zandgrond hebben gelood. Loef dan gaande weg wat aan om den vlaggenstok van het fort *Zoutman* aan den westkant der kerk te brengen. Zóó doende zal men op eenen bekwamen afstand tusschen den uitstekenden hoek van het rif en de punt van eene steile bank doorzeilen, en alsdan, de gezegde merken in één houdende, van 30 tot 18 en weder tot 30 vademmen (51-31 en weder 51 ellen) looden. Ein-

(1) Laat ons gemakshalve dit eilandje *A* noemen, omdat het meermalen zal moeten aangehaald worden.

delijk, de oostzijde van het gouvernementshuis in het midden der landingplaats krieggende, houde men af, sture regt op den hoek *Punta Santa de la Laguna* (van welke een steen rif uitsteekt) aan en ankere met den vlaggenstok van het gouvernementshuis in het N.O. op 30 tot 25 vademmen (51-42½ ellen) zandgrond, alwaar men altijd zeer effen water heeft.

Het kanaal, waarvan zoo even het inkomen beschreven is, is, tusschen het rif en de steile bank daar tegen over, te naauw om het met een eenigzins groot vaartuig te kunnen uitlaveren, en nademaal het uitgaan maar zeldzaam bezeld zal wezen, zoo is het, voor zulke schepen, beter op de *Elisabeth's* reede te ankeren. Deze reede is eene inbogting in het rif benoorden de zandpunt van het eilandje *A*. Dáár kan men in 24 tot 20 vademmen (41-34 ellen) zandgrond, veilig en in effen water liggen.

Het eiland *Aruba* is niet geschikt om zich van versch drinkwater te voorzien.

CURAÇAO.

Het eiland *Curaçao* heeft een allezins bar en rotsachtig aanzien. Het is ongeveer 8½ mijl lang en op het smalste gedeelte (dat is omstreeks het midden) slechts eene ½ mijl breed. Deszelfs hoogte is middelmatig, doch het heeft eenige kenbare bergen, van welke de *Tafelberg*, op de Z.O. zijde gelegen, zeker de voornaamste mag heeten, als welke zich het meest van de overige bergen onderscheidt.

De noordkant van het eiland is steil, en, voornamelijk dáár waar het land inbogt, met reven bezet. Overigens zijn er aan die zijde, met uitzondering der *St. Jorisbaai*, (welke door een rif gesloten is) noch baaijen noch ankerplaatsen te vinden, en de zee breekt er met groot geweld op. De zuidzijde loopt zeewaarts lager af, en langs dezelve treft men verschillende baaijen aan met goeden ankergrond.

Onder dien wal loopt aanmerkelijk minder zee dan be-
noorden het eiland, waarom aan het zeilen bezuiden het
eiland de voorkeur wordt gegeven.

Met helder weder kan men, van om de *Oost* komende,
den *Tafelberg* op 8 mijlen afstands zien, als ware het een
klein eiland. Men brenge denzelfen in het W.N.W. en
sture er dan op aan. Zóó doende zal men meer en meer
ook het overige land ontdekken en dan ook bespeuren dat
de oostpunt van het eiland, punt *Canon* genaamd, eene
lage, lange strook land's is. Die gesteldheid van de oost-
punt moet men wel in aanmerking nemen als men, tus-
schen de eilanden *klein* en *groot Curaçao* door, van om
de N.O. komt (hetgeen men zeer goed doen kan, vermits
dat vaarwater volkomen zuiver is): want anders zou men
al ligt te vroeg afhouden, binnen die punt geraken, en
genoodzaakt zijn eenen slag te doen om er weder buiten
te komen. Men kan tot op eene kabellengte die punt
naderen en langs dezelve henen zeilen (1). Niet ver van
het uiterste gedeelte van deze lage strook ligt een hompel,
welke punt *Canon* kennelijk maakt, en meer westwaarts
op ziet men, verder landwaarts in, eenen kleinen
Tafelberg.

Bij het verder doorzeilen zal men, beoosten den voet
van den *Tafelberg*, eene lage tot niet loopende punt ont-
waren. Dit is de oosthoek van de *Fuik-baai*. Op den
gezegden berg volgt verder een kleine, eenigzins puntige
berg, *Kabriten-berg* geheeten en digt bij den *Tafelberg*
gelegen. Tusschen die beiden in, bevindt zich de ge-
dempte ingang van de *Spaansche* baai, en dadelijk bewesten
den *Kabriten-berg* ligt de *Caracas* baai, zonder behoor-
lijken ankergrond. Aan den oostoever van deze, staat het

(1) Het voornemen bestaat, volgens mededeeling van den Majoor
VAN RADERS, gezagvoerder van *Curaçao*, om op deze lage punt eenen
vuurtoren op te rigten.

fort *Beekenburg*, van hetwelk men een schot doet zoodra er een oorlogschip voorbij zeilt, als een sein voor de *St. Anna* baai, om den loods te doen uitgaan en sloepen met trossen gereed te leggen. In het voorbij zeilen dezer baai wisselen de Hollandsche oorlogschepen hunne verkenning seinen met het gezegde fort.

Men kan den zuidwal, die meest overal, tot bij de *Piscadere* baai, uit eenen lagen zandoever bestaat, gerust tot op $\frac{1}{2}$ mijl nemen, als zijnde dezelve volkomen schoon.

Wanneer men de *Fuik* baai door het noorden heeft, ziet men ver om de *West*, drie eenigzins gelijkvormige en puntige bergen, te zamen de *drie Gebroeders* genaamd, en van welke de middenste het digst bij gelegen is en de *Priesterberg* heet. Deze dient tot zeilmerk bij het inloopen der *St. Anna* baai. Tusschen de beide anderen in, bevindt zich de ingang der *Piscadere*- of *Visschers* baai (1).

Meer westwaarts op vindt men nog de *St. Michiels*, *St. Jan*, *St. Martha*, *St. Kruis* en *Westpunt* baaijen, en verder nog eenige anderen, die, alhoewel onder verschillende benamingen als baaijen voorkomende, slechts inbogtingen van het land zijn. Alléén de *Piscadere*, *St. Michiel*, *St. Kruis* en *Westpunt* baaijen, kunnen aan groote schepen worden aangewezen als ankerplaatsen, wanneer zij, door den stroom beneden de *St. Anna* vervallen en deze niet weder kunnen halen. Zij moeten er den loefwal houden: want de grond loopt, in allen, steil af. In de *Kruis* baai ligt men op 4 tot 8 vademmen (68 tot 136 palmen). Men kan er ten overvloede een kabeltouw vast maken, op eene klip tegen den loefwal.

(1) Men zie bij de beschrijving van *Buon Ayre*, wat dáár gezegd wordt omtrent het vergissen tusschen de landverkenning van dat eiland en die van het eiland *Curaçao*.

DE ST. ANNA BAAI.

De strekking van de *St. Anna* baai, of gewoonlijk genaamd de *haven van Curaçao*, is meest N.N.O. Zij is één mijl lang en $\frac{1}{3}$ mijl breed. Hare monding wordt gevormd door twee lage hoeken. Op den oostelijksten bevindt zich het fort *Amsterdam* en op den westelijksten het *Rif*-fort. Dit laatste staat op eene smalle landtong, die met den vasten wal een zeer ondiep en zout water meer vormt, van 2 mijlen lang en $\frac{1}{4}$ mijl breed, waarin zich zoutpannen bevinden.

Op den oosthoek der zuid flank van dit *Rif*-fort, is een haven-licht geplaatst, 10,66 ned. ellen boven den waterspiegel, hetwelk van zons onder- tot zons opgang alle nachten brandt. De lantaarn voor dit licht is geplaatst op een steenen torentje.

Van het fort *Amsterdam* steekt een zandrif, omtrent één kabellengte ver, Z. Z. W. waarts uit, tegen hetwelk men, op de punt, 4 vademen (68 palmen) en daar zeer nabij 12 en 10 vademen (204 en 170 palmen) diepte vindt. Langs het *Rif*-fort loopt mede een zand- en steen-rif.

Van den mond der haven af tot aan het einde toe, dáár, waar dezelve zich vereenigt met eene groote ruime baai, het *Schottengat* genaamd, heeft men midden 's vaarwaters eene geregelde diepte van 10, 12 en 13 vademen (170, 204 en 221 palmen). Op den top van den berg, die den hoek uitmaakt van het *Schottengat* en den oostwal der haven, ligt het fort *Nassau*, hetwelk de haven bestrijkt.

De stad ligt aan beide oevers. Het gedeelte op den ooster oever heet de *Willemstad*, dat op den westwal de *Autra banda*, (dat is, *andere zijde*). Op een derde der lengte van de haven stuit de *Willemstad* tegen een ondiep meer, van drie kwart mijl lengte, het *Waaigat* genaamd, hetwelk door eenen mond van 2 vademen (34 palmen) diepte gemeenschap met de haven heeft.

Koopvaardijfchepen gaan vóór de stad, tegen den loefwal aan, liggen, en ook voorbij het *Waaigat* ligt men met de grootste oorlogfchepen gerust tegen beide wallen aan, alwaar men zeer goede reparatie werven vindt, voorzien van alle noodige gemakken, magazijnen enz.

De grond is overal steengrond. Men is voor alle heerschende winden gedekt. Orcanen waaijen er nooit. Het water valt zelden meer dan 2 voeten (3,4 palmen) op en neder, en dit nog zeer onregelmatig, dewijl er geen stroom loopt.

Het *Schottengat* is, van het oosten naar het westen, omtrent 3 mijlen lang, en heeft eene ongeregelde breedte van eene halve, één en anderhalve mijl, alzoó de noord en zuid-oevers met een aantal tongen en schiereilanden in hetzelfde uitspringen, welke wederom verscheiden kleine inbogtingen en baaijen vormen. Niet te min levert het *Schottengat* dáár, waar het zich met de haven vereenigt, en oostelijker op, eene genoegzame ruimte, en eene veilige, luchtige en gezonde legplaats op voor eene geheele vloot, met eene diepte van, midden 's vaarwaters, 10 en 11, en naar de wallen toe tot 6 vademen afnemende (170, 187 en 102 palmen). Deze ruimte wordt oost- en westwaarts bepaald door reven, welke slechts naauwe, ofschoon genoegzaam diepe kanalen onderling open laten.

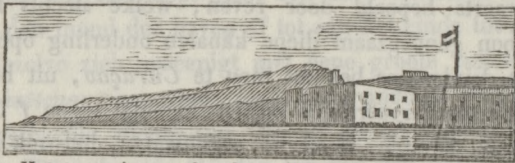
Het drinkwater bekomt men te *Curaçao*, uit bepaalde-lijk daartoe vervaardigde putten, meestal tegen f 0,70 per 500 ned. kannen; doch het regenwater, hetwelk beter is, gewoonlijk tegen het dubbele van dien prijs of nog duurder; al naar mate het er in langeren of korter tijd niet geregend heeft. Regen is iets waarnaar men somwijlen gedurende maanden lang vruchteloos reikhalzend uitziet, niettegenstaande er intusschen menige zwarte wolk over het eiland naar de vaste kust van *Amerika* is henen gedreven.

HET BINNEN ZEILEN DER *St. ANNA BAAI*.

Wanneer men langs de zuidkust van het eiland zeilende, gevorderd is tot bij de eerste huizen beoosten de *St. Anna* baai, (dat is bij het zoogenaamd *Pieter Maai*) dan komt gemeenlijk de loods aan boord; doch het navolgende in acht nemende, kan men ook gerust *zonder* loods binnen zeilen.

Men zorgte dat men, bij *Pieter Maai* gekomen, de sloepen in de takels gereed heeft, om gestreken te kunnen worden en dat er trossen in dezelve klaar liggen, op dat men die, terstond bij het inschieten der haven, op den loefwal kunne doen uitbrengen ingevalle er geen sloepen van, in de haven liggende, oorlogschepen, aan het fort *Amsterdam*, met trossen klaar liggen. De ankers moeten gereed zijn om te kunnen vallen en op 20 of 25 vademen (34 of 41 ellen) aangehouden te kunnen worden. Wijders moet men, bij het naderen van den havenmond, gereed staan, om op eens, over bakboord, scherp bij den wind te brassen.

Op $\frac{1}{4}$ tot $\frac{1}{3}$ mijl uit den wal, langs *Pieter Maai* zeilende, zal men het *Rif*-fort vrij beginnen te krijgen, van het fort *Amsterdam*. Breng nu het torentje van het haven-

Het torentje van het havenlicht op het *Rif*-fort, onder den top van den *Priesterberg*.

Het oostwaarts afhellende gedeelte van het bergte waar de koepel *Belvedere* op staat, in één met den uithoek van het fort *Amsterdam*.
(Naar de teekening van den Majoor R. F. BART VAN RADERS).

licht op het *Rif-fort*, in één met den top van den *Priesterberg* en zeil in die rigting door. Des nachts brengt men het licht zelf in den top van den *Priesterberg*, welke berg men gewoonlijk goed kan onderscheiden, immers wanneer het geen zeer donker weder is, het geen hier zeldzaam voorvalt.

Op het gebergte van den westwal, aan het binnen uiteinde der haven, ziet men een alléén staand gebouw, boven al de anderen gelegen. Dit is de koepel *Belvedere* (*Schoonzicht*). Zoodra deze koepel vrij begint te komen van het fort *Amsterdam*, bras dan scherp aan den wind over bakboord, en wanneer het oostwaarts afhellend eenigzins steil gedeelte van het gebergte, waarop die koepel staat, in ééne lijn komt met den uithoek van het fort *Amsterdam*, loef dan op en strijk de sloepen.

Er staat ook een gebouw geheel op zich zelf in het eind der baai op den oostwal, aan den voet van den berg, op welks top het fort *Nassau* zich bevindt. Loef hard aan, zoodra als men, op de bak staande, dit gebouw vrij ziet komen van het fort *Amsterdam* en zorg den loefwal te houden, door op het westelijk gedeelte van dat gebouw aan te sturen. Zend de sloepen weg om de trossen op het fort *Amsterdam* vast te maken, of neem de trossen aan, die door de sloepen van de, in de haven liggende, oorlogschepen, aan boord worden gebracht en haal die in. Berg alle vierkante zeilen terstond, als zij eenigzins beginnen te leven, opdat het schip niet naar het *Rif-fort* drijve en aldaar op het uitstekend rif stoote. Om dit te voorkomen moet men ook, als de trossen niet tijdig genoeg vast en binnen boord zijn, óf als zij komen te breken, onmiddellijk het anker laten vallen. Is de wind van het Z.O., dan zal er voor dit alles geene vrees wezen, want dan zal men ruim genoeg de haven inloopen; doch is de wind van het noordoosten, dan is het inkomen moeilijker en de zeilen zullen spoedig tegenvallen.

Op de boven omschreven merken de haven inloopende, zal men dicht langs het rif zeilen, hetwelk van het fort *Amsterdam* uitsteekt en dicht onder dat fort henen, onder den wal van hetzelfde schieten: van waar men verder, op zijn gemak, naar de verlangde legplaats kan halen. De beste plaats is even voorbij den mond van het *Waaigat*, waar men, door eene frissche koelte, het meest versche en zuivere lucht zal genieten.

KLEIN CURAÇAO.

Omtrent ééne mijl ten O.Z.O. van de oostpunt van *Curaçao*, ligt het kleine, lage, zandige eiland *Klein Curaçao*. Het is rondom steil en het vaarwater, zoowel er beoosten als bewesten, is volkomen zuiver, onpeilbaar en tevens vrij van den gewonen, om de West loopenden, stroom. Onder de westzijde, die eenigzins inbogt, kan men desverkiezende ankeren en men zou dit kunnen doen, wanneer men van om de Oost kwam en het reeds te laat op den dag was om nog met den dag de *St. Anna*-baai in te loopen, terwijl men dit niet met den nacht wilde doen.

In het jaar 1822 heeft de kapitein-luitenant ter zee DINGEMANS, door de bemanning van zijne onderhebbende brik *de Kempmaan*, op de zuidzijde van dit eilandje een steenen baken doen oprigten. Van hetzelfde zijn van tijd tot tijd steenen afgerold, zoodat het, in den aanvang op $1\frac{1}{2}$ mijl zigbaar, thans nog schaarsch op ééne mijl kan gezien worden. Niettemin blijft dit baken, met twee tamelijk hooge struiken op de N.W. zijde, het eenige kenmerk van het eilandje, hetwelk zóó laag bij het water is, dat men, van om de Oost komende, gemeenlijk de zware branding, die tegen de N.O. en O. zijde staat, eerder gewaar wordt dan het eilandje zelf. (1)

(1) Het voornemen bestaat om, op de noord- en op de zuidzijde een nieuw baken op te rigten.

BUON-AYRE.

Het eiland *Buon-Ayre* heeft den vorm van eenen winkelhaak, strekkende het noordelijk gedeelte zich meestendeels O. en W. en het zuidelijk deel N. N. W. en Z. Z. O., zoodat die beide deelen gezamenlijk eene baai vormen, ten noorde en ooste door het land gedekt; terwijl de reede derzelve ten weste door een eilandje wordt bepaald.

De noordkant is hoog, steil en schoon, en zou zeer na aangelopen kunnen worden, indien dezelve niet meestentijds eenen lager wal opleverde. — Weinig beoosten den westhoek staat een berg, welks rug den vorm heeft van een zadel, en daarom ook *Zadelberg* genaamd wordt.

Op de noordwest zijde bevindt zich de hoogste en meest kenbare berg, *Brandaris* geheeten, die, door schepen uit het N. O. komende en zonder tijdmeters varende, wel eens voor den *St. Christoffel*, op *Curaçaos* N. W. zijde, is gehouden geworden en inderdaad met denzelven wel eenige overeenkomst heeft. Doch als men goed op de navolgende onderscheidingen let, dan zal men zich, ook zonder tijdmeters, in het verkennen van beide eilanden niet zoo ligt vergissen:

1°. De *Christoffelberg* op *Curaçao* loopt naar het Z. O. met eenen rug af, en O. Z. O. van dáár ligt de *Hieronimoberg*, welke, ofschoon lager dan de groote *Tafelberg* van *Curaçao*, eenen, als geschaafden, rug heeft, aan den Z. W. kant het hoogst en naar het N. O. afhellend is. — De *Brandaris* daarentegen, met regelmatiger glooijing nedergaande, verliest zich in onregelmatig gevormd land, is ook lager dan de *Christoffel* en weinig hooger dan de *Hieronimoberg*.

2°. De noordhoeken van beide eilanden verschillen ook in gedaante en aanzien. Die van *Curaçao* loopt laag en zonder oneffenheden naar het noorden weg en is eene lange, zeer dorre en verschroeiide punt. Op *Buon-Ayre's* noordhoek daarentegen, staan twee, van boven zeer vlakke tafelachtige, heuvels, die men van elkander vrij ziet en welker vorm men het best ontwaren kan, als men dien hoek in het Z. O. heeft. Zij beslaan bijna de gansche punt, welke op verre na niet zoo lang als, en tevens veel vruchtbaarder dan, die van *Curaçao* is.

3°. Van *Curaçao's* noordpunt is de verdere strekking van den wal Z. t. W. en Z. Z. W., maar op *Buon-Ayre* loopt van dáár de wal ruim een halve mijl om de West, met ééne, slechts flaauwe zuidelijke, inbogting en eindigt in de noordwestpunt. — Die N. W. punt is een korte stompe hoek, ongeveer van gelijke hoogte als de noordpunt en met zwartachtige rotsen. Van hier neemt de kust plotseling eene wending naar het Z. en Z. t. W. tot aan den westelijksten hoek van *Buon-Ayre*, van waar de kust om de Z. O. bogt en de noordzijde der *Commandeurs*-baai vormt; terwijl een weinig beoosten dien hoek de reeds vermelde *Zadelberg* zich bevindt. — *Curaçao* heeft geen berg, die daarop gelijkt, en indien men (in den waan dat men beoorden *Buon-Ayre* was) met helder weder langs de westzijde van *Curaçao* stuurde, dan zou men, eerder dan eenen aan den *Zadelberg* van *Buon-Ayre* gelijkvormigen berg te bespeuren, den *Tafelberg* van *Curaçao* ontwaren, welke, ofschoon iets minder hoog dan de *Christoffelberg*, een der schoonste verkenningmerken is. De *Tafelberg* loopt naar het Z. W. hellend af, doch is aan den noordkant steil en tegen dien steilen wand aan verheft zich een zonderling gevormde rots, de *Predikstoel* geheeten.

4°. Als men bewesten *Curaçao* henen, om de Zuid stuurde, dan zou men zich al spoedig van den wal verwijderen en in de baaijen op *Curaçao's* westkust, plantagiën ontwaren. — Daarentegen, bewesten *Buon-Ayre* om de Zuid sturende, ziet men geene gebouwen hoegenaamd.

Het noordelijk gedeelte van den oostkant van het eiland *Buon-Ayre* is mede hoog, maar van den ooshoek af naar de zuidpunt, of punt *del Acre*, toe, bogt het land in, wordt lager en verandert in eene lange, rotsachtige, vrij uitgestrekte, landong, die in een zand- en koraal-rif te niet loopt; waarop vroeger menig schip gebleven is, omdat men toen van om de Oost komende, vooral des nachts, die punt dikwerf niet bemerkte, alvorens het te laat was. Over dag zelf zag men gewoonlijk eerst de zoutbergen, welke aldaar opgestapeld worden, eer men de punt zelf nog kon bespeuren. Thans echter is het gevaarlijke van die punt aanmerkelijk verminderd, doordien er een vuurtoren op geplaatst is, die, zoowel bij dag als des nachts, een duidelijk kenmerk derzelve is.

Van gezegden vuurtoren is het licht 21,3 Ned. ellen

boven den waterspiegel verheven. Met helder weder kan men dit vuur tot op 3 mijlen afstands zien, van uit het N. t. O. door het zuiden tot in het W. t. N. van hetzelfde. Uit het overige gedeelte van den cirkel is het niet zichtbaar. De toren is wit geverwd met verticaal roode strepen.

Wanneer men de punt *del Acre* is omgezeild, kan men gerust tot op omtrent een geweerschots afstand onder de lij of westkant van dien lagen hoek henen, naar de reede zeilen, over eene diepte van 4 en 5 vademen (68 en 85 palmen). Het is daar overigens zoo diep, dat men er, met het handlood, op $\frac{3}{4}$ kabellengten van den wal, geen grond krijgen zal, zoo lang men zich niet bij de zoutpannen, of het zoogenaamd *Pedri Keli* bevindt. Op die plaats staan de zoutmagazijnen, en aan den waterkant zijn zware steenen beeren, om de schepen te meren, die het zout halen. Dáár gekomen, zal men van $\frac{3}{4}$ kabellengten van den wal af en naar denzelfen toe, 10, 8 tot 4 vademen (170, 136 tot 68 palmen) looden.

Het fort ligt aan het eind der groote baai, die, gelijk vroeger reeds gezegd is, in het noorden en oosten door het land gedekt wordt. Aan den noordkant van de baai ligt, evenwijdig met den wal, een laag met mangelenbosch begroeid eilandje, *klein Buon-Ayre* genaamd; aan welks noordkant men, op 3 kabellengten van hetzelfde, 6 en 4 vademen (102 en 68 palmen) zandgrond heeft. Men kan daar ankeren en ligt er beveiligd voor soortgelijke ongevallen, als ten aanzien van de brik *Sirene*, bij de orcanen, reeds medegeedeeld zijn; doch men is er wel een uur roeijens van het fort verwijderd.

Klein Buon-Ayre voorbij zijnde, stuurt men regt op den vlaggenstok van het fort aan, zorgt een paar goede trossen en sloepen tot het uitbrengen derzelve gereed te hebben en laat dan het schip, bij het fort, met den steven in den wal loopen, inmiddels de trossen uitbrengen, vastmaken aan de ankers of stukken oud geschut, die zich

daartoe aan den voet van het fort bevinden en stijf hangen. Dan eerst laat men het anker vallen.

Op die wijze is men genoodzaakt hier te ankeren, omdat de oever zóó steil is, dat men op $1\frac{1}{2}$ kabellengten van den wal, 17 vademen (29 ellen) en verder op terstond 60 vademen (102 ellen) zand en koraal looden zal. Bijaldien men dus niet eerst zorgt eene goede tros vast te hebben, alvorens men het anker laat vallen, dan loopt men gevaar, dat hetzelfde niet houdt, maar mede doordregt, te meer dewijl de wind aflandig waait.

Als de wind uit het zuiden of westen wil komen, dan kan men, aldus geankerd en gemeerd liggende, niet vrij van den wal blijven, gelijk zulks in Junij 1831 bewezen is geworden, toen Z. M. brik *Sirene* met zulk eenen wind hier strandde; doch het is reeds bij het hoofdstuk over de winden gezegd, dat dit eene bijzonderheid was, van welke men, noch voor noch na dien tijd, voorbeelden gehad heeft.

Tot voorziening in gebrek aan water of levensbehoeften is deze reede volstrekt ongeschikt, alzoo beiden op het eiland zeer schaars zijn.

DE LY-AVES OF VOGEL-EILANDEN.

De eilandjes *Ly-Aves* bestaan uit twee groepen, elk bevattende één betrekkelijk groot en drie kleine eilanden, welke onderling door reën verbonden zijn.

Tusschen beide groepen is een kanaal van $2\frac{1}{4}$ mijlen wijde. Het rif van de westelijkste groep steekt $1\frac{1}{2}$ mijl, en dat van de oostelijkste één mijl er benoorden en gedeeltelijk ook er beoosten uit. Zij zijn dus, vooral van den noordkant, gevaarlijk te naderen en dit bovenal des nachts. Doch ook aan de zuidzijde is het geen zaak, des nachts, in derzelve nabijheid te komen: want zij zijn bijzonder laag, hebben een wit strand en bar aanzien. Er is er slechts één bij, waarop zich een kleine heuvel verheft.

Gewoonlijk ontdekt men deze eilandjes het eerst aan de branding, welke tegen derzelve oostzijde staat.

DE ROCCA-EILANDEN.

Deze bestaan uit eene menigte grootere en kleinere, over het algemeen lage eilandjes, die onbewoond zijn en een uiterst onvruchtbaar aanzien hebben. Van de zuidelijken, bestaan de oostelijksten uit lage heuvelen, terwijl de westelijksten meer vlak en gelijk af zijn. Meest allen hebben zij een wit zand strand. Allen zijn zij onderling, door een gevaarlijk rif, zonder bevaarbare doortogten, verbonden, waarom men dezelve, vooral des nachts, te vermijden heeft. Het grootste en hoogste, hetwelk eenige heuvelen heeft, heet *Cayo Rocque*. Ten zuide daarvan laat het rif eene vrij goede baai open met ankergrond ten Z.W. van het gezegde eiland. De ingang is van de westzijde.

Gemeenlijk ziet men in den omtrek dezer en der overige lage rotsachtige eilanden een aantal meeuwen.

ORCHILLA.

De oosthoek van dit eiland heeft twee bergen, welke zich, oostwaarts op, in eene lage landtong in zee uitstrekken. Aan de westpunt ziet men eene rei bergen, en in het midden een paar hoogten, allen welke door laag land aan elkander verbonden zijn. Ook aan de westzijde is eene lage uitstekende punt, en het voorland ten zuide is almede laag.

Op eenen eenigzins grooten afstand, uit het N. O. of Z. O. gezien, doet het zich voor als twee afzonderlijk gelegen heuvels, van welke de westelijkste de hoogste is.

Als men, van om de Zuid komende, boven den Oosthoek van *Orchilla* wil zeilen, moet men zeer oplettend wezen, omdat de lage uitstekende punt, ten ooste des eilands, zich vereenigt met een uitgestrekt rif, hetwelk eerst, ééne mijl ver, oostwaarts loopt en dan, zich om

de West buigende, ook van het noordoosten, den toegang tot het eiland sluit, terwijl er zware branding op staat. Het vormt ten noordooste van *Orchilla* nog een paar eilandjes. Ten weste en zuidweste van het eiland kan men op eenen zuiveren zandgrond ankeren. Het wordt alleen door meeuwen en andere zeevogels bewoond en levert geen drinkwater op.

Regt zuid, 5 mijlen van *Orchilla*, ligt het zoogenaamd *twee vadems* rif. Dit wordt door PURDY in zijne geographische tafel overgenomen uit de Spaansche kaarten, als gezien in 1803. Het werd den 14^{den} November 1820 ook gezien door Z. M. Corvet *Comeet* (1).

TORTUGA.

Over het algemeen bestaat het eiland *Tortuga* uit laag land, en alleen aan het zuid-ooster gedeelte bevinden zich eenige van elkander afgescheiden rotsachtige gebergten: doch de zuid-oosthoek zelf steekt met eene lange punt zeewaarts uit. De westhoek is zanderig. Men kan dus dit eiland al van niet veel verder dan 3½ mijlen afstands zien.

De oostkant is schoon; doch ten noorde loopt er een rif langs, hetwelk men moet vermijden.

Water is er niet, hout, weinig te bekomen. Onbewoond zijnde, levert het alléén zout en wilde geiten op.

BLANCA.

Blanca is laag en heeft een onvruchtbaar aanzien, met witte zandige vlekken. Ten noorde liggen eenige verspreide klippen, buiten den wal. Ook ten zuid-weste zijn er klippen en reven. Overigens is het overal schoon en heeft eene ankerplaats aan den noord-westkant, terwijl men aan de westzijde, van dit onbewoond eiland, water kan bekomen.

(1) Zie Berigten en Verhandelingen over eenige onderwerpen der zeevaart, door den Hoogleeraar J. E. L. SCHRÖDER, V^e deel, 1te stuk, bladz. 114, gevoegd achter den Zeemans Almanak voor 1828.

LOS HERMANOS.

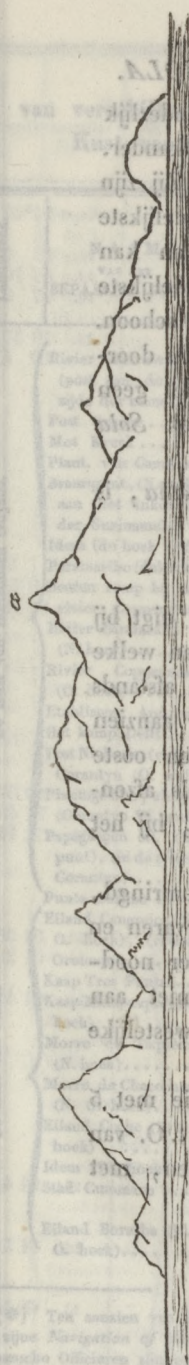
De klippen of eilandjes *los Hermanos*, zijn zeven in getal, hoog en steil en zonder ankergrond in de volkomen zuivere vaarwaters, die zij onderling vormen.

MARGARETHA.

Het gebergte van het eiland *Margaretha*, verschilt in het oog loopend met dat van de bijgelegen kust, zijnde de bergen van het eiland meest spits en piekachtig, en daarentegen die van de kust aldaar, voor het grootste gedeelte, óf vlak óf met ronde kruinen. In het midden is het eiland laag. De zuid-westhoek is eene zandige punt. Aan de oost- en westeinden bestaat het uit hoog land, terwijl men in het westelijk gedeelte den bergrug *Corros del Macanao* onderscheidt, boven op welken zich eene noodwaarts overhellende piek, als een Suikerbrood verheft. Deze gesteldheid van het eiland maakt dat het, van verre gezien, het voorkomen heeft van twee afzonderlijke hooge eilanden.

Water of ververschingen zijn hier niet te bekomen, niettegenstaande het eiland een zeer vruchtbaar aanzien heeft. De inwoners halen zelf het water van de vaste kust.

Aan den zuidkant moet men den wal niet nader komen dan in 7 tot 12 vademen (12 tot 20½ ellen). Men zal er dan ongeveer ééne mijl af zijn. De noordkust kan men, des verkiezende, nader nemen: doch voor schepen, van om de *Oost* komende, en westwaartsche bestemming hebbende, zal daartoe wel geene noodzakelijkheid bestaan.

DE FRAYLES GROEP EN HET EILAND SOLA.

De *Frayles* groep en het eiland *Sola*, zijn afzonderlijk gelegen, op eenen afstand van 3 mijlen van elkander. De *Frayles* groep bevat eenige kleine eilanden. Zij zijn lager dan *Sola*, hetwelk nog al hoog is. Het zuidelijkste eiland van de *Frayles* groep, is het grootste, en kan op ruim 6 mijlen gezien worden. Het noordelijkste alleen is omringd door een rif, de overigen zijn schoon. Men kan onbeschroomd tusschen de *Frayles* en *Sola* doorvaren en zal een zuiver vaarwater aantreffen, het geen almede het geval is, langs welken kant men ook *Sola* nemen moge.

Het vaarwater tusschen *Frayles* en *Margaretha*, is schoon.

TESTIGOS.

De eilanden groep *Testigos*, bestaat uit eenige, dicht bij elkander gelegen, hooge eilandjes en klippen, van welke het grootste eiland *Testigo Grande*, op 8 mijlen afstands kan gezien worden. Zij hebben een onvruchtbaar aanzien en zijn onbewoond. Naarmate men verder ten ooste van dezelve verwijderd is, doen zij zich meer als afzonderlijke eilanden voor, van welke men echter, bij het naderen, eenigen aan elkander ziet groeijen.

Het noordelijkste dezer eilanden is door een rif omringd, doch tusschen de andere eilanden kan men doorvaren en er op eenen goeden zandgrond ankeren. Zonder noodzakelijkheid is echter dit tusschendoor varen niet aan te raden, omdat hier altijd een sterke noord-westelijke stroom loopt.

Tusschen de *Testigo's* en de *Groene* bank, die met 5 en 6 vademen (85 en 102 palmen), in het Z. t. O. van dezelve ligt, zal men een zuiver vaarwater vinden, met 9 tot 15 vademen ($15\frac{1}{4}$ — $25\frac{1}{2}$ ellen diepte).

GEOGRAPHISCHE BEPALING
van verschillende punten, zoo op het Noordelijk gedeelte der vaste
Kust van Zuid America als op de Carabische Eilanden.

Landschreef.	N A A M VAN HET BEPAALDE PUNT.	Geographische bepaling, volgens PUNDY.		Geographische bepaling volgens anderen.			Bladzijde.	Aanmerkingen.
		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Naam v. den waarnemer		
De Kust van Hollandsch Guyana.	Rivier Marowyne, (post aan de W. zijde der monding)	5 56	0 53 58 20	»	»	»	361	Deze plaats bepalingen van PUNDY, zijn volgens waarnemingen van den voormaligen Luit. der Nederlandsche Marine H. J. BISSCHOP of GEEVELINK.
	Post Orange	6 1	0 54 36 0	»	»	»	363	
	Mot Kreek	6 1	30 54 40 41	»	»	»	363	
	Plant. van Cameron	5 55	30 54 59 0	»	»	»	364	
	Branspunt, (N.einde aan het inkomen der Suriname)...	5 56	20 55 12 48	»	»	»	367	
	Idem (de hoek zelf)	»	»	5 52	30 55 14 38	Goodall.	367	
	Paramaribo (dekerk)	5 43	30 55 13 30	5 44	0 55 12 48	»	367	
	Beeren romp bij de rivier Coppename	»	»	5 53	0 55 37 0	Stort.	374	
	Rivier Saramakka (N. hoek)	»	»	5 55	0 55 46 0	Id.	375	
	Rivier Coppename (O. hoek)	»	»	5 51	0 55 52 0	Id.	373	
	Etablissem. Andresa	»	»	5 23	0 56 5 0	Id.	379	
	Het kamp Delft ...	»	»	5 20	30 56 4 30	Id.	378	
	Post Nickerie, (rivier Corantyn (O. wal)	6 9	30 56 52 30	»	»	»	382	
	Plantage Mary's hope (Corantyn W. wal)	6 14	30 57 2 0	»	»	»	385	
De Kust van Paria.	Papegaaijen eil. (N. punt), (in de rivier Corantyn)	5 52	30 56 56 30	»	»	»	382	
	Punta Barima ...	3 44	30 60 3 0	3 44	30 60 3 0	Churruca.	»	
	Eiland Cangrejos (N. O. hoek), (rivier Orohoque)	3 51	0 60 22 0	»	»	»	»	
	Kaap Tres Puntas ...	10 45	15 62 45 50	10 45	25 62 43 4	Fidalgo.	Sp. Kaart 62° 45' 53"	
	Kaap Malapasque (N. hoek) (*) ...	10 42	50 63 6 35	10 42	33 63 3 8	Churruca.	Id. 63 538	
	Morro de Taquien (N. hoek)	10 41	0 63 28 30	10 40	57 63 24 54	Id.	Id. 63 2738	
	Morro de Chacopata (N. O. hoek)	10 42	0 63 54 30	10 42	7 63 50 34	Id.	Id. 63 54 8	
	Eiland Coche (Z. O. hoek)	10 44	0 63 59 0	»	63 57 38	Fidalgo.	} Id. 10 44 45 en 63 58 36	
	Idem (W. hoek) ..	10 46	40 64 5 0	»	»	»	»	
	Stad Cummana ...	10 27	37 64 15 15	10 27	14 64 11 54	Churruca.	Id. 10 28 0 en 64 15 18	
Eiland Boracha (N. O. hoek)	10 19	40 64 49 15	»	»	»	»		

(*) Ten aanzien van de punten van Kaap Malapasque (N. hoek) tot de Eil. Los Monges, zegt PUNDY in zijne *Navigation of the Atlantic* van 1840, bl. 84, dat zij zeer nauwkeurig door FIDALGO en andere Spansche Officieren zijn opgenomen geworden en niets te wenschen overlaten, en evenwel verschillen PUNDY's lengte-opgaven met die welke de Hoogleraar SCHÖNER mededeelt, als van FIDALGO, enz., te zijn.

Landstreek.	VAN HET BEPAALENDE PUNT.	Geographische bepaling, volgens Purdy.		Geographische bepaling volgens anderen.			Bladzijde.	Aanmerkingen.
		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Naam v. den waarnemer.		
De Kust van Venezuela.	Morro de Barcelona	10° 13' 15"	64° 48' 20"	10° 9'	66° 45' 54"	Churruca.	Sp. Kaart 64° 46' 30"	
	Eilanden Piritu (het midden)	10° 9' 0"	65° 1' 35"	»	65° 0' 45"	Humbolt.	Id. 65 1 30	
	Kaap Codera	10° 35' 54"	66° 11' 30"	10° 35' 56"	66° 7' 16"	Churruca.	Id. 66 10 3	
	La Guayra	10° 37' 0"	67° 1' 35"	10° 36' 19"	67° 0' 23"	Humbolt en Ferrier.	Id. 67 0 25	
De Kust van Cartagena.	Kaap Blanco	»	»	10° 36' 49"	67° 3' 53"	Humbolt.	Id. 10 37 45	
	Stad Caracás (St. Jago de Leon)	10° 30' 0"	67° 0' 55"	10° 30' 50"	67° 1' 38"	Id.		
	Silla de Caracás (top van den berg aan welks voet de stad ligt)	»	»	10° 31'	56° 57' 35"	Id.		
	Puerto Cabello	10° 29' 45"	68° 7' 35"	10° 28' 22"	68° 5' 2"	Id.		
	Hoek Tucacas, (zijnde de N. W. punt van de Kay Sombrero)	»	»	10° 51'	58° 63' 18' 53"	Fidalgo.	Id. 10 51 0	
	Bahia Tucacas	10° 43' 0"	68° 20' 5"	»	»	»	Id. 68 19 5	
	Vila de Coro (op de N. zijde der stad.	11° 26' 30"	69° 42' 5"	11° 27' 56"	69° 41' 14"	Id.		
	Kaap San Roman	12° 11' 0"	70° 3' 35"	12° 10' 53"	70° 7' 8"	Id.		
	Hoek Macolla, (de N. W. punt van het Schier eiland Paraguana)	12° 5' 0"	70° 21' 20"	12° 4' 48"	70° 19' 56"	Id.		
	Stad Maracaybo	10° 39' 0"	71° 45' 0"	»	»	»		
Eiland Trinidad.	Idem (Kasteel San Carlos)	»	»	11° 0' 17"	71° 43' 8"	Spaansche zeevaard.	Id. 10 57 0	
	Kaap Chichivacoo	12° 15' 30"	71° 20' 0"	12° 15' 24"	71° 10' 48"	Fidalgo.	Id. 71 43 5	
	Eil. Oost Key	12° 22' 0"	70° 58' 0"	»	»	»	Id. 71 11 58	
	Los Monges (Noord Key Zuid Key)	12° 28' 30"	71° 2' 0"	»	»	»		
	Hoek Galera, (N. O. hoek eiland)	10° 50' 20"	60° 56' 35"	10° 50' 23"	61° 35' 36"	Churruca.	Id. 61 55 30	
	Hoek Chuparas	10° 49' 15"	61° 25' 0"	10° 48' 52"	61° 23' 39"	Id.	Id. 61 23 30	
	Hoek Monos (N. W. hoek eiland)	10° 43' 0"	61° 44' 30"	10° 42' 21"	61° 43' 10"	Id.	Id. 61 43 30	
	Boca de Navios, (of Kanaal der Schep.)	10° 41' 45"	61° 48' 0"	»	»	»		
	Eil. Chacachareo (op de N. kust)	10° 42' 0"	61° 49' 0"	»	»	»		
	Haven van Chaguaramas	10° 40' 30"	61° 43' 0"	»	»	»		
	Puerto d'Epina	10° 38' 42"	61° 34' 15"	10° 38' 40"	61° 33' 23"	Id.	Id. 61 33 23	
	Cabo de la Brea (W. hoek)	10° 15' 0"	61° 42' 30"	10° 14' 21"	61° 40' 56"	Id.	Id. 61 41 30	
	Eil. Soldado	10° 4' 45"	62° 5' 20"	»	»	»		
Havenhoek of Yeacos (Z. W. hoek eiland)	10° 3' 30"	61° 59' 30"	10° 2' 40"	61° 58' 03"	Id.	Id. 61 58 30		
Hoek Erin	10° 5' 30"	61° 45' 30"	»	»	Id.			
Hoek Galeota (Z. O. hoek eiland)	10° 9' 30"	61° 0' 30"	10° 9' 13"	60° 59' 33"	Id.	Id. 60 59 30		
Hoek Guatara (Oost kust)	10° 22' 0"	61° 0' 0"	»	»	»	Id. 61 32 30		
Hoek Congrejos	»	»	10° 23' 36"	61° 32' 31"	Id.			

Landstreek	N A A M VAN HET BEPAALENDE PUNT.	Geographische bepaling volgens Pruvy.					Geographische bepaling volgens anderen.					Bladzijde.	Aanmerkingen.		
		Noorder Breedte.		W. Lengte v. Greenw.			Noorder Breedte.		W. Lengte v. Greenw.					Naam v. den waarnemer	
		o	'	"	o	'	"	o	'	"	o	'	"		
Eiland Tobago.	St. Gill's klippen op de N. O. punt. . .	11	21	30	60	33	0	11	21	3	60	32	8	Churuca.	
	Punta Arenas of zandhoek (Z. W. punt)	11	7	35	60	52	30	11	7	0	60	53	8	Id.	
	Punta de Pedro . . .	»	»	»	»	»	»	11	15	13	60	32	7	Id.	
	De stad Scarborough	11	10	0	60	45	0	»	»	»	»	»	»	»	
	Klein Tobago . . .	11	13	0	60	32	0	»	»	»	»	»	»	»	
Eiland Grenada.	Haven van Courland Grande . . .	»	»	»	»	»	»	11	11	50	60	43	20	Id.	397 Hier wordt bedoeld de Connaiss. des tems 1826, welke eene tafel van plaats - bepalingen mededeelt.
	Fort George . . .	12	2	54	61	48	30	12	3	6	61	47	53	Id.	
	N. O. hoek	»	»	»	»	»	»	12	13	0	61	30	33	Connaiss.	
	Hoek Salines	11	59	0	61	51	0	12	0	49	61	50	9	Churuca.	
	Hoek Bedford	»	»	»	»	»	»	12	12	22	61	37	0	Id.	
Eiland Bequia.	Hoek David	»	»	»	»	»	»	12	12	40	61	42	24	Id.	
	Hoek Gran-Bacelot.	»	»	»	»	»	»	12	5	12	61	36	29	Id.	
	Hoek Piraguas . . .	»	»	»	»	»	»	11	59	22	61	26	55	Id.	
	Het vlek Bequia, (AdmiraliteitsHaven)	13	1	0	61	15	0	13	4	35	61	14	0	Id.	
	Het midden	12	43	0	61	21	0	12	44	43	61	20	45	Id.	
Eiland Union.	Het midden	12	32	0	61	24	0	»	»	»	»	»	»	»	
	Oosthoek	»	»	»	»	»	»	12	36	6	61	27	0	Id.	
Eiland Carriacou.	Noordhoek der Haven	»	»	»	»	»	»	12	26	40	61	31	33	Id.	
	Kings-town	13	9	0	61	15	0	13	11	15	61	15	43	Id.	
Eiland St. Vincent.	Hoek Taratti (N. hoek des eilands)	13	20	0	61	13	0	13	22	40	61	13	16	Id.	
	Noordkaap	14	5	0	61	1	0	14	6	1	60	53	24	Id.	
	Hoek Moulacique (de zuidelijkste hoek).	13	35	0	61	1	0	13	41	10	61	0	3	Id.	398
	Haven van Castries of Carenage	13	57	0	61	5	0	13	53	52	61	1	57	Id.	
	Suikerbrood-berg . .	13	42	0	61	12	30	»	»	»	»	»	»	Id.	
Eiland Barbadoes.	Berg Gros Pitou . .	»	»	»	»	»	»	13	47	0	61	6	22	Id.	
	Noordkaap	13	19	30	59	40	0	13	19	21	59	44	12	Id.	
	Bridgetown (Constitution Hill . . .	»	»	»	59	43	33	13	5	15	59	44	12	Id.	
	Ankerplaats van id.	13	5	30	59	39	42	»	»	»	»	»	»	Id.	400 en
	St. Michaels kerk . .	13	5	30	59	41	40	»	»	»	»	»	»	Id.	401
Eiland Martinique.	Speigh's-town . . .	13	14	0	59	42	0	»	»	»	»	»	»	Id.	
	Kitridge's hoek (O. hoek des eilands)	13	10	0	59	27	0	»	»	»	»	»	»	Id.	
	Zuidhoek des eilands	13	3	30	59	35	0	»	»	»	»	»	»	Id.	
	Hoek Salines (Z. hoek des eilands)	14	23	32	60	55	29	14	23	30	60	55	0	Connaiss. des tems.	
	Duivelshoek	»	»	»	»	»	»	14	23	46	60	53	21	Churuca.	
Eiland Martinique.	Hoek Ferré	»	»	»	»	»	»	14	27	15	60	49	56	Fransche Officiereu.	
	Hoek Caravelle (N. O. hoek des eilands)	14	28	43	60	56	12	»	»	»	»	»	»	Id.	402
	Piton des Vauclains	»	»	»	»	»	»	14	33	40	60	51	30	Churuca.	
	Cul de Sac Robert .	»	»	»	»	»	»	14	40	0	60	54	13	Connaiss. des tems.	

Landstreek.	N A A M VAN HET BEPAALENDE PUNT.	Geographische be- paling volgens PURDY.		Geographische bepaling volgens anderen.			Blad- zijde.	Aanmerkingen.
		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Naam v. den waarnemer		
Eiland Martinique.	Hoek Caracoles...	° ' "	° ' "	14° 44' 30"	60° 54' 35"	Churuca.	402	<i>Connaissance des tems 61° 5' 35"</i> Deze opgave van Purdy is volgens MOXNER, 1823, doch Purdy zegt dat zijne lengte opgiven 6° we- telijker zijn dan die van MOXNER en men dus hier 61° 16' 51" moet nemen. (De Deensche Kap- tein ZARBERMAN 16° 10' 8" in 1823)
	Fort Trinité.....	14 44 51	61 1 10	»	»	»		
	Fort Royal.....	14 36 7	61 7 25	14 35 54	61 6 48	Id.		
	Hoek Précheur....	14 43 6	61 10 51	14 49 0	61 18 53	Connaiss: des tems: Churuca.		
	Hoek Macouba....	14 52 37	61 12 13	14 52 30	61 13 33	Id.		
	Morne aux Boeufs.	»	»	14 51 55	61 14 1	Id.		
Eiland Dominica.	Fort St. Pierre...	14 45 5	61 14 7	14 45 3	61 13 11	Id.	403	
	Kaap Salomon....	»	»	14 30 15	61 9 5	Id.		
	Hoek Yacko (N. hoek van het eiland...)	»	»	15 37 47	61 18 3	Id.		
	Berg Capucin....	»	»	15 37 30	61 29 38	Id.		
	Prins Rupert's baai (N. hoek derzelve)	15 34 0	61 33 0	15 34 39	61 31 36	Id.		
	Morne Espagnol...	»	»	15 31 30	61 31 1	Fransche Zeeofficier. Churuca.		
Eiland Marie Galante.	De Stad Roseau...	15 18 30	61 23 0	15 17 59	61 26 38	Id.	404	
	Ensenada del Gran Marigot (Z. hoek derzelve).....	»	»	15 24 80	61 16 38	Id.		
	Hoek Cachacrou of Scott's hoofd (Z.W. hoek des eilands).	15 12 0	61 27 0	15 13 0	61 26 18	Id.		
	Basse terre.....	15 52 0	61 22 0	15 52 30	61 19 17	Id.		
Eiland Saintes.	Z. W. hoek van het Westelijkste....	15 51 20	61 44 0	»	»	»	404	
	N. W. hoek van het Westelijkste....	15 53 0	61 33 53	15 52 0	61 43 48	Id.		
	De N. O. hoek....	16 20 0	61 6 20	»	»	»		
Eil. Desirade.	De N. hoek.....	»	»	16 20 30	61 5 14	Id.	405	De Heer CARVELLANS 61° 4' 56"
	Het midden.....	»	61 9 7	»	61 7 0	Greevelink		
	De Z. hoek.....	»	»	»	61 9 41	Id.		
Eilanden Guadalupe.	Hoek Castillos (O.kust Grande terre)...	»	»	16 12 30	61 12 32	Churuca.	406	Door aardbeving van woest 8 Febr. 1842
	Noordk. (N. hoek id.)	»	»	16 29 34	61 29 46	Id.		
	Bouwvall. van Pointe à Pitre (Grande terre)	16 16 30	61 36 30	16 13 20	61 34 18	Id.		
	Hoek Gros Morne (N. hoek Petite terre)	»	»	16 19 2	61 52 42	Id.		
	Vuurtoren op Petite terre.....	»	»	16 10 29	61 4 54	Annales Maritimes.		
	Poin. Malendure (W. kust Petite terre).	»	»	16 11 0	61 53 0	Espinosa.		
Pointe des Irois (W. kust v. Petite terre)	»	»	16 0 22	61 43 23	Churuca.			

Landstreek	N A A M VAN HET BEPAALENDE PUNT.	Geographische bepaling volgens PURDY.			Geographische bepaling volgens anderea.			Bladzijde.	Aanmerkingen.
		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Naam v. den waarnemer		
Eiland Guadalupe.	Basse terre, kerkto- ren (Petite terre).	15 59 30	61 47 30	15 59 58	61 47 23	Churruca.	} 407	Zwartman en Fransche Officieren	
	Pointe du vieux forl (Zuid hoek Petite terre)	»	»	15 57 48	61 47 8	Id.			
	Pointe de la Grande Anse (Petite terre)	»	»	15 58	0 61 41 18	Espinosa.			
	Eiland Goyava (bij Petite terre)	»	»	»	61 51 48	Fr. Officier.			
Eiland Antigua.	Haven van St. Jan.	17 9 40	61 57 0	17 7	9 61 54 51	Churruca.	} 408	Zwartman en Fransche Officieren	
	Het fort Hamilton	»	»	17 6	9 61 53 48	Espinosa.			
Eiland Barbuda.	De baai Carlisle.	17 2	0 61 54 0	17 6	9 61 53 48	Espinosa.	} 409	Zwartman en Fransche Officieren	
	De hoek Johnson.	»	»	17 1 10	61 57 11	Id.			
Eiland Montserrat.	Oosthoek van het Groen eiland.	17 7	0 61 41 50	»	»	»	} 408	Zwartman en Fransche Officieren	
	Het N. Wester rif.	17 45 30	61 56 0	»	»	»			
Eiland St. Christopher.	De N. hoek van het eiland	»	»	17 43 45	61 55 8	Churruca.	} 409	Zwartman en Fransche Officieren	
	Het Z. Ooster rif.	17 29	0 61 43 0	»	»	»			
Eiland Nevis.	Plymouth (Z. W. zijde des eilands).	16 42	0 62 19 0	»	»	»	} 410	Zwartman en Fransche Officieren	
	Zuidhoek van het eiland	»	»	16 41	44 62 16 42	Id.			
Eiland St. Eustatius.	N. O. h. van het eil.	16 43	0 62 16 20	»	»	»	} 411	Zwartman en Fransche Officieren	
	De top des eilands.	16 55 30	62 26 0	16 55 46	62 25 19	Id.			
Eiland St. Eustatius.	Charles town.	17 10	0 62 42 0	17 8 13	62 41 28	Id.	} 412	Zwartman en Fransche Officieren	
	Zuidpunt van het eil.	»	»	17 5	0 62 40 38	Espinosa.			
Eiland St. Eustatius.	Stad Basse terre.	17 19	30 62 49 30	17 17 36	62 47 42	Churruca.	} 413	Zwartman en Fransche Officieren	
	N. W. hoek des eil.	»	»	17 25	0 62 52 8	Fr. Officier.			
Eiland St. Eustatius.	Old road town	17 21	0 62 54 0	»	»	»	} 414	Zwartman en Fransche Officieren	
	De Stad	17 29	30 63 4 30	17 29 11	63 5 30	Grevelink.			
Eiland St. Eustatius.	Het hoogste punt der Oost zijde	»	»	17 29 35	63 1 51	Churruca.	} 415	Zwartman en Fransche Officieren	
	Het midden. (*)	17 39 20	63 19 0	17 39 35	63 17 38	Id.			
Eiland St. Eustatius.	De Noord hoek	»	»	15 50 18	63 42 38	Id.	} 416	Zwartman en Fransche Officieren	
	Het midden	15 40	0 63 38 0	15 30 18	63 38 55	Connaiss. des tems.			
Eiland St. Eustatius.	De N. W. hoek	»	»	17 55 35	62 56 2	Churruca.	} 417	Zwartman en Fransche Officieren	
	De stad Gustaaf	17 51	0 62 57 40	17 52	27 62 54 6	Id.			
Eiland St. Eustatius.	De Zuidhoek	»	»	17 52	27 62 54 6	Id.	} 418	Zwartman en Fransche Officieren	
	De Oosthoek	17 53	0 62 52 0	17 54 27	62 51 3	Id.			
Eiland St. Eustatius.	Het eiland Canoa	»	»	17 53	7 62 51 29	Id.	} 419	Zwartman en Fransche Officieren	
	Klip Mesa del diable (of <i>Duivels Tafel</i>)	»	»	17 58	4 62 59 12	Id.			

(*) Het is zonderling, dat er in de breedte opgaven van dit eiland, tusschen purdy, de *Connaissance des tems*, van 1826, en de Spaansche zeelieden zulk een, in het oog loopend, verschil is. Z.M. brik *Pegasus* wijd de breedte, door ruwy opgegeven, schijnt gegrond te wezen op waarnemingen; op $\frac{1}{2}$ Duitsche mijl van den wal gedaan, zoo is zijne opgave als de beste aan te prijzen, want de *Pegasus* was veel verder uit den wal. Het *Nautical Magazine* van 1838 geeft op $15^{\circ} 40' 56''$ en $63^{\circ} 36' 30''$.

Landstreek.	N A A M VAN HET BEPAALENDE PUNT.	Geographische be- paling volgens PURDY.		Geographische bepaling volgens anderen.		Blad- zijde.	Aanmerkingen.
		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.		
Eil. St. Bartholomeus.	De vijf eilanden (het midden)	17 57	0 63 1 40	17 57	4 62 57 50	Churruca.	417
	Idem (het zuidelijk.	»	»	»	»	»	»
	Het visschers eiland of <i>Pescado</i>	17 54	30 63 5 0	17 56	59 63 0 47	Id.	419
	De Grouper rots	»	»	»	»	»	»
	De Spaansche klip	»	»	18 7	44 63 4 13	Id.	420
	De hoek Klein Caico	»	»	18 7	14 63 5 28	Id.	»
	De N. O. hoek van het eiland	»	»	18 6	56 63 4 53	Id.	»
	Het eilandje Pinel	»	»	18 6	10 63 4 51	Id.	»
	Het Hoedeneilandje	18 5	30 63 1 0	18 6	34 63 3 23	Id.	419
	Het eilandje Orleans	»	»	18 5	14 63 4 23	Id.	»
Eiland St. Martin.	Mambrelly	»	»	18 1	14 63 3 51	Id.	»
	Het eilandje Pojarito	»	»	18 0	24 63 4 31	Id.	»
	Alcatraz	»	»	18 1	30 63 5 4	Id.	»
	Kaap Blanco	»	»	18 0	11 63 6 33	Id.	»
	Het fort St. Peter of Pedro	»	»	18 0	52 63 6 33	Id.	420
	De stad Philipsburg Het vervallen fort Amsterdam	18 1	15 63 7 0	18 1	16 63 7 13	Id.	»
	De Klip het Oorlog- schip	»	»	18 0	45 63 7 33	Id.	»
	De Westhoek van het eiland	»	»	17 59	16 63 7 19	Id.	424
	N. W. hoek van id.	»	»	18 3	39 63 13 7	Id.	»
	Het fort Louis te Marygot	»	»	18 4	26 63 14 10	Connaiss. des tems.	»
Eiland Anguila en bijliggende Eilandjes.	N.O. hoek des eilands	»	»	18 4	5 63 9 8	Churruca.	»
	Oosthoek id.	»	»	18 16	36 63 2 53	Id.	»
	Het vlek Arena	»	»	18 16	3 63 2 21	Id.	»
	W. hoek van het eil.	»	»	18 13	52 63 4 41	Id.	»
	Kl. Anguila (midden)	»	»	18 12	6 63 11 55	Connaiss. des tems.	»
	Idem (Oosthoek)	18 17	35 62 56 45	18 17	40 63 0 16	Churruca.	»
	De key van Anguila	18 8	0 63 11 45	18 8	0 63 11 33	Id.	»
	Het eilandje Suptido	»	»	18 10	11 63 14 43	Churruca.	425
	Het Oostelijkste (O. hoek)	»	»	18 18	40 63 13 22	Id.	426
	Kl. Hond eil. (id.)	»	»	18 18	56 63 15 42	Id.	»
Eil. Som- brero.	Idem (W. hoek)	»	»	18 19	2 63 17 9	Id.	»
	Groot Hond eil. (O. hoek)	»	»	18 19	25 63 19 44	Id.	»
	Idem (W. hoek)	»	»	18 19	41 63 22 23	Id.	»
	Het Westelijkste (midden)	18 18	25 63 27 30	18 19	10 63 23 13	Id.	»
	Het Passage eilandje	18 18	20 63 23 0	»	»	»	»
	Het midden	18 38	0 63 29 30	»	»	»	»
	N. W. hoek	18 50	0 64 27 0	»	»	»	»
	W. hoek	»	»	18 46	16 64 26 04	Id.	426
	Z. O. hoek	18 43	48 64 16 36	»	»	»	»
	O. hoek	»	»	18 43	43 64 16 13	Id.	427
Eil. Anegada.	Het rif de Paardenhoef (zuidel. gedeelte)	18 34	0 64 13 30	18 35	50 64 11 34	Id.	»

Op de Sp. Kaarten
Bajo Espanol
Op de Sp. Kaarten
Vintanarre
Wanneer men
de nevenst. Inge-
van K. Blanco
leidt de geogr. lig-
van de klip
togschipswelke
gens de Hr. Carra-
LINK Z. 4. 10 v. 2 p.
m. van de Kaap
(zie bl. 421).
komt de klip op
59° 5' N. b. en 63°
33' L. W. hetge-
uit de verd. organ-
(Z. 3. D. m. van
Amstèrd.) ook
goed is overeen
brengen met
geographis. figuur
welke Churruca
dat fort geeft

Landstreek.	N A A M VAN HET BEPAALENDE PUNT.	Geographische bepaling volgens PURDY.		Geographische bepaling volgens anderen.			Bladzijde.	Aanmerkingen.
		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Naam v. d. waarnemer		
Eil. Virgin Gorda.	Z. W. hoek	° ' "	° ' "	18 26 19	64 27 44	Churrucca.	426 en 427	De Portulana de la America stelt dezen O. hoek op 18° 30' 40" N. B. en 64° 17' 20" lengte, en plaatst ook de Eilandjes klein Saba op 18° 31' 8" en 64° 21' 42" Estacio (mid.) 18° 31' 35" en 64° 21' 45" Musquito 18° 31' 40" en 64° 23' 42"
	N. W. hoek	»	»	18 31 23	64 25 44	Id.		
	O. hoek, of hoek de Paxaro	18 31	7 64 21 30	18 30 40	64 20 47	Id.		
Eil. Tortola	Hoek op de Z. kust.	»	»	18 29 15	64 23 48	Id.	426 en 427	ZAHRTMANN 64° 47' 17" lengte.
	Hoogste top des eil.	»	»	18 30 22	64 24 58	Id.		
	W. hoek	»	»	18 24 31	64 44 9	Id.		
	De haven (het Kasteel)	18 26	0 64 39 0	18 25 46	64 38 0	Id.		
Eiland St. Juan.	N. O. hoek	»	»	18 28 41	64 34 7	Id.	426 en 427	ZAHRTMANN 18° 20' 23" en 64° 55' 17"
	De baai van Bruijers (O. hoek derzelve)	»	»	18 27 43	64 40 23	Id.		
	De haven of baai Cruz (het Kasteel).	»	»	18 20 49	64 49 11	Id.		
	De N. hoek des eil.	»	»	18 23 13	64 46 19	Id.		
Eil. St. Thomas.	Groote haven, of baai Coral, N. O. hoek derzelve	»	»	18 20 50	64 42 15	Id.	423 en 429	Dit observatorium ligt omtrent $\frac{2}{3}$ mijl O.Z.O. van Christiaanstad en behoort aan Sir ANDREAS LANG, een beroemd beoefenaar der Sterrekunst.
	Hoek Carnero (Z. O. hoek des eilands).	18 19	0 64 44 20	18 18 44	64 43 41	Id.		
	W. hoek	»	»	18 21 18	65 3 19	Id.		
	De haven (kasteel St. Christiaan) . . .	18 21 16	64 57 15	18 21 16	64 57 27	Id.		
Eiland St. Cruz.	O. hoek	»	»	18 20 22	64 51 23	Id.	423 en 429	Deze is 352,34 N. el boven de oppervlakte der zee verheven.
	Hoek Picara	»	»	18 23 53	64 58 6	Id.		
	O. hoek	17 45 35	64 38 0	17 45 11	64 34 53	Id.		
	Het observatorium van den Heer Lang Christiaanstad (fort Christiaanwaern)	17 44 59	64 41 58	17 44 30	64 42 43	Churrucca.		
Bokken Eiland Benoor- den St. Cruz. Het Virgus Eiland.	Idem (fort Louise Augusta)	17 45 28	64 43 32	»	»	»	423 en 429	Deze is 352,34 N. el boven de oppervlakte der zee verheven.
	Hoek der Zoute rivier	17 47 12	64 44 45	»	»	»		
	De Arendsberg	17 45 52	64 48 31	»	»	»		
	De N. W. hoek des eilands	17 46 20	64 52 3	»	»	»		
Het Eiland Porto Rico.	Frederikstad (vlaggenstok van het fort)	17 43	0 64 52 41	17 43 0	64 52 41	Zahrtmann	429	PURDY zegt, dat de l., door hem opgegeven, is waargenom. door Don J. S. CARRERO, en besch. wordt als een der beste in America.
	Zandhoek of W. hoek des eilands	17 40 30	64 53 48	17 39 51	64 54 12	Churrucca.		
	O. hoek	17 47 18	64 36 40	»	»	»		
	N. hoek	17 47 30	64 37 37	»	»	»		
Het Eiland Porto Rico.	De top van het eil.	17 47 15	64 37 3	»	»	»	430 en 431	106.63 N. el boven de zee.
	De Oosthoek	18 9 0	65 19 0	18 9 50	65 17 43	Id.		
	Kaap St. Juan (N. O. hoek des eilands).	18 24 20	65 39 0	18 24 15	65 37 27	Id.		
Het Eiland Porto Rico.	De stad St. Juan (kasteel del Morro)	18 29 0	66 7 0	18 29 0	66 8 38	Id.	430 en 431	106.63 N. el boven de zee.
	Haven Arecibo (de mond)	18 29 0	66 39 0	»	»	»		

Landstreek.	N A A M VAN HET BEPAALENDE PUNT.	Geographische bepaling volgens PURDY.			Geographische bepaling volgens anderen.			Bladzijde.	Aanmerkingen.
		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Naam v. d. waariemer		
Eiland Porto-Rico.	De hoek Bruguen (N. W. hoek des eil.)	13 31	13 67	7 0	»	»			
	Aguadilla baai (kaap Penas Blancas) ...	»	»	»	13 23	0 67	9 0	Ferrer.	
	Aguado de San Carlos Stad Aguadilla ...	13 25	10 67	7 17	13 25	53 67	7 38	Churuca.	
	Gigiguera, (W. hoek des eilands)....	13 22	0 67	13 0	13 21	47 67	15 23	Id.	
	De hoek Algarobba.	13 14	0 67	7 30	13 14	0 67	8 54	Id.	
	De hoek Guanagivo.	13 3	30 67	8 30	»	»			
	Kaap Roxo (Z. W. hoek des eilands) .	17 57	0 67	10 0	»	»			
	De hoek Miseta ...	17 57	44 66	52 45	17 57	44 66	54 56	Id.	
	Ponce (Batterij de la Playa)	17 57	21 66	37 39	»	»			
	Eil. Casa de Muertos (Z. W. h.) of Doodkisten eiland	17 50	30 66	35 0	»	»			
	Hoek Coamo (op de Z. k. v. Porto Rico)	»	»	»	17 55	33 66	28 46	Id.	
	Kaap Malapasque (Z. O. hoek des eil.) .	17 53	0 65	52 0	17 53	24 65	50 0	Id.	
	Eil. Culebra (O. h.)	»	»	»	13 33	39 65	19 30	Id.	
	Eiland Desecho of Zacheo	13 23	48 57	27 40	13 23	4 67	27 43	Id.	
	Eiland Monica	13 9	0 67	56 0	13 9	6 67	56 42	Id.	
Eiland Mona (midd.)	13 6	0 67	49 0	»	»				
Idem (Oosthoek) ...	»	»	»	13 4	33 67	47 18	Id.		
Hoek Aguas of Val-sche kaap	17 47	0 71	43 0	»	»				
Eilandje Alta Vela ..	17 23	20 71	40 0	»	»				
Eil. Beata (N. hoek)	17 37	0 71	33 30	17 39	0 71	33 15	C. d. tems.		
Baai Ocoa (N. hoek)	»	»	»	13 22	30 70	39 8	Espinosa.		
Hoek Salinas	13 12	0 70	49 30	»	»				
Stad Domingo	13 23	15 69	53 0	13 23	40 69	59 32	Sp. Officier.		
Rivier Ozama (toren van Homenage ...	»	»	»	13 28	41 69	53 52	Churuca.		
Eilandje St. Catalina (W. hoek)	13 19	0 69	2 0	13 17	46 69	2 57	Id.		
Eil. Saone (W. hoek)	»	»	»	13 12	55 68	47 27	Id.		
Idem (Z. O. hoek) :	13 12	30 68	32 30	»	»				
Kaap Espada (Z. O. h. van St. Domingo) :	13 19	48 68	30 0	13 19	45 68	31 16	Id.		
Kaap Engano (Oosthoek van id.) ...	13 34	30 68	20 30	13 34	43 68	21 0	Id.		
Kaap Raphael (N. O. hoek van id.) ...	19 2	0 68	52 0	19 4	0 68	53 55	Id.		
Eil. Samana (Oosth.)	19 15	40 69	6 15	19 15	40 69	9 30	Id.		
Idem (N. O. hoek of kaap Cabron)	19 22	0 69	12 50	19 21	52 69	14 3	Puysigar.		
Kaap François (Domingo N. kust) ...	19 40	30 69	55 30	19 40	30 70	1 8	Espinosa.		
Kaap La Roche	»	»	»	19 37	45 70	10 45	Id.		
Porte de Plata (ink.)	19 47	20 70	43 30	»	»				
Kaap Isabella	19 53	40 71	6 30	19 53	43 71	16 23	Puysigar.		
Kaap La Grange ...	19 54	45 71	40 0	19 54	35 71	48 44	Id.		
Bank Haut Fond ..	20 0	30 71	36 30	20 0	30 71	46 16	Id.		

N. h. Baai Maraguan
Z. hoek van idem.

430 en 431
{ Dit is de Oosthoek der haven van Guanica.

{ Op de Hollandsche Kaart slangen genaamd.

432

In de voorrede wordt opgegeven waarom de plaatsbepalingen zich meer verder uitstreken dan tot 72° W. lengte.

434
Purdy merkt op in zijne Navigations the Atlantic 1840 dat de lengte bepalingen van Purdy gemeenlijk 4 tot 6 minuten oostelijk zijn dan de zijne.

Sp. Kaart. 71935

Landsroek.	N A A M VAN HET BEPAALENDE PUNT.	Geographische bepaling volgens PURDY.			Geographische bepaling volgens anderen.			Bladz. zijde.	Aanmerkingen.
		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greeuw.	Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Naam v. d. waarnemer			
Eil. Aruba.	Z. O. van het eiland.	12° 23' 45"	70° 0' 0"	»	»	»	»	434	ESPINOSA stelt 12° 31' 30" en 70° 7' 9" FIDALGO stelt 12° 31' 22" en 70° 7' 46"
	N. hoek id.	12 36 15	70 12 0	»	»	»	Holland.	437	
	W. hoek id.	»	»	12 30 0	70 8 0	»	»	Officieren.	
Eil. Curacao.	N. hoek.	12 24 0	63 16 20	12 21 38	63 15 14	Id.	»	»	Deze L. en B. opgaven zijn naar aanleiding der opmeting op dat eiland door Holl. Genie-Offic. gedaan, tijdens men daar de versterken aan het Rif fort vervaardigde.
	Fort Amsterdam. . .	12 06 15	63 59 0	12 6 12	63 58 34	Id.	»	440	
	O. hoek des eilands (Punt Canon)	12 4 15	63 47 0	12 4 46	63 45 8	Id.	»	438	
	De Tafelberg	»	»	12 5 12	63 52 4	Id.	»	437	
Eil. Kl. Curacao.	Het midden.	12 1 30	63 43 0	11 58 0	63 42 0	Bijl de Vroc.	»	»	»
	De N. punt	12 0 0	63 44 0	»	»	»	»	444	
	De N. O. hoek.	12 14 0	63 13 30	»	»	»	»	445	
Eil. Buon-Ayre.	N. hoek.	12 19 30	63 30 0	»	»	»	»	»	»
	Z. hoek of Punt del Acre (vuurtoren). Commandeursbaai (het fort)	12 2 30	63 21 30	»	»	»	»	446	
	De O. hoek van het meest loefwaartsche.	»	»	12 9 44	63 13 25	Fidalgo.	»	447	
	De W. hoek van het meest lijwaartsche.	11 57 30	67 31 0	»	»	»	»	»	
Eil. Ly-Aves.	De O. hoek van het meest lijwaartsche.	12 0 0	67 46 30	»	»	»	»	»	Bijl. de Vroc 68° 24' 0"
	De uithoek van het N. W. rif	12 4 30	67 47 30	»	»	»	»	448	
	Eene keij of klein eil. Benoorden het Westelijkste	»	»	12 1 43	67 44 26	Id.	»	»	
Eil. Rocca.	Het N. O. eil. of keij.	11 53 40	66 42 20	11 57 16	66 42 18	Id.	»	»	»
	Het Westelijkste	11 50 0	67 1 0	»	»	»	»	»	
	Cayo Grande (de Z. O. hoek)	11 47 0	66 39 0	»	»	»	»	449	
	Cayo del Sol (de Z. W. hoek)	11 46 0	66 54 0	»	»	»	»	»	
Eiland Orchilla.	De O. punt	11 49 0	66 9 30	11 49 0	66 8 23	Humbolt.	»	»	ZARTHANN 11° 50' 12" en 66° 14' 2" volg. PURDY gezien in 1803. Door Z. M. Corvet <i>Comet</i> gezien in 1820. Bespeurd in 1836 door Z. M. Brik <i>Echo</i> ; de Heer GREEVELINK geeft op voor de N. B. 14° 23' 10" en tusschen 66° 10' en 66° 15' L. W.
	De W. punt	11 49 0	66 15 40	11 49 16	66 14 9	Fidalgo.	»	»	
	N. O. zijde der reven	11 52 45	66 9 30	11 52 0	66 5 39	Connaiss. des tems.	»	»	
	2 vadems rif	12 9 15	66 9 20	12 10 0	66 8 53	Sp. Officier.	»	449 en 450	
	5 vadems rif	»	»	14 16 0	66 10 53	Id.	»	»	
Eiland Tortuga.	O. hoek.	10 54 45	65 16 50	»	»	»	»	»	»
	W. hoek of Punta Arenas	10 56 30	65 29 30	10 56 10	65 28 1	Fidalgo.	»	450	
Eiland Blanca.	Het midden.	»	»	10 57 0	65 21 43	Spaansche Officieren.	»	»	»
	N. hoek.	11 54 30	64 41 50	11 54 21	64 40 53	»	»	»	
Eil. Hermanos.	Z. O. hoek.	11 48 30	64 40 15	»	»	Ferrar.	»	450	»
	Z. W. hoek.	11 49 30	64 43 6	11 49 6	64 42 4	Id.	»	451	
	Het Noordelijkste . .	»	»	11 52 42	64 34 8	Id.	»	»	»

Landstreek.	N A A M VAN HET BEPAAALDE PUNT.	Geographische bepaling volgens PURDY.		Geographische bepaling volgens anderen.		Bladzide.	Zaamv. Kingen.
		Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.	Noorder Breedte.	W. Lengte v. Greenw.		
Eiland Mangarela.	Hoek Mosquitos (Z.O. des eilands)	10 53	0 63 59 0	»	»		
	Hoek Morenos	10 56	45 63 54 30	»	»		
	Bouwwallen van Pampatar	10 59	15 63 53 20	10 59	1 63 51 55	Fidalgo.	Sp. kaart. 48° 52' 30"
	Walvisschen hoek of hoek Balena (O. hoek des eilands)	10 59	0 63 52 0	11 0	0 63 50 33	Sp. Officier.	
	Cabo de la Isla (N. hoek idem)	11 10	30 63 58 30	»	»		
	Het eilandje Galera	11 3	0 64 4 30	»	»		
	Hoek Maria Libre	11 4	0 64 6 0	»	»		
	Hoek Tuna	11 5	30 64 18 0	»	»		451
	Kaap Marcano (W. hoek des eilands)	»	»	11 3	30 64 27 8	Connaiss. des tems.	Sp. kaart. 10° 58' 18" en 64° 29' 25"
	Morro del Robledar	11 3	0 64 29 0	»	»		
	Rif Ostiat (N. W. uiteinde)	11 4	0 64 35 0	»	»		
	Zandhoek of Punta Arenas (Z.W. hoek des eilands)	10 59	0 64 29 30	»	»		
	Zwarte hoek of Punta Negra	10 57	30 64 23 0	»	»		
	Mangelenhoek of Punta de Mangles	10 52	0 64 9 0	»	»		
	Frayles Groep.	De N. Klippen	11 15	30 63 50 0	»	»	
Eiland Sola.	Het midden	11 19	30 63 39 45	»	»		452
Testigos Groep.	Zuid Westelijkste	»	»	11 22	40 63 11 33	Fidalgo.	Sp. kaart. 11° 19' 45" en 65° 39' 5"
	Groene Baai bezuiden Testigos	»	»	11 15	30 63 8 8	Sp. Kaarten	
	Noord Oostelijkste	11 24	30 63 9 30	»	»		

